EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 10.10.2024.
COM(2024) 474 final

KOMISIJAS ZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM UN PADOMEI

par Atveseļošanas un noturības mehānisma īstenošanu

Satura rādītājs

Akronīmi 3

Kopsavilkums 4

1. Pašreizējais stāvoklis saistībā ar ANM īstenošanu 7

A. Maksājumu pieprasījumi un līdzekļu izmaksāšana 7

Pēc ANP pārskatīšanas ir palielinājies izmaksāšanas temps 7

Arvien biežāk tiek izmantota apturēšanas procedūra, kas atvieglo ātrāku izmaksu veikšanu 8

Komisija turpināja emitēt ES obligācijas ANM finansēšanai 10

Arvien lielāks skaits pasākumu ir tiesīgi saņemt finansējumu no NextGenerationEU zaļajām obligācijām 11

Makroekonomiskie nosacījumi un ANM 12

B. ANP pārskatīšana 13

Atjaunināto ANP ieceru vēriens pēc 2023. un 2024. gadā veiktajām pārskatīšanām vēl arvien ir liels 13

Pēc ANP pārskatīšanas ir mainījies kopējais finansējums un ANM ieguldījums katrā no sešiem politikas pīlāriem 14

Pēc ANP pārskatīšanas ir mainījušies maksājumu profili 15

Pārskatītie ANP turpina nodrošināt ANM klimata un digitālo mērķrādītāju sasniegšanu 18

Pārskatītie ANP veicina sociālo politiku un dzimumu līdztiesību visā ES 19

C. ANM galasaņēmēji 21

Visas dalībvalstis publicē datus par 100 lielākajiem galasaņēmējiem 21

Lielākie galasaņēmēji saņem finansējumu investīcijām visos sešos ANM politikas pīlāros 23

D. ANM īstenošanas kontroles un revīzija 25

Komisija turpina aizsargāt Savienības finanšu intereses 26

Eiropas Revīzijas palāta joprojām rūpīgi uzrauga ANM 27

E. Komunikācija un dialogi 2023. un 2024. gadā 29

Eiropas Parlaments, Padome un dalībvalstis joprojām pastāvīgi iesaistās ANM īstenošanā 29

ES pamanāmību ANP īstenošanā varētu palielināt vēl vairāk 29

Interaktīva karte ar vizuālu pārskatu par ANM atbalstītajiem projektiem 31

Dalībvalstis turpina rīkot ikgadējus ar ANM saistītus pasākumus 32

Komisija veic attiecīgus papildu komunikācijas pasākumus 33
F. ANM vidusposma novērtējuma galvenie konstatējumi 34
ANM vidusposma novērtējums liecina, ka ANM ir veicinājis atveseļošanu un ieviesis inovācijas ES izdevumu jomā 34
Novērtējumā ir iekļauti noderīgi apsvērumi turpmākiem uz sniegumu balstītiem instrumentiem 35
2. Atveseļošanas un noturības mehānisma īstenošanas progress 38
A. Kopējie rādītāji 38
ANM ir palīdzējis sasniegt būtiskus, reālus un praktiskus rezultātus 38
B. Pusgada ziņošanas dati 43
Tiek ziņots, ka lielākā daļa atskaites punktu un mērķrādītāju ir īstenoti saskaņā ar ANP termiņiem 43
C. Sešos politikas pīlāros panāktais progress 45
Dalībvalstis ir panākušas redzamu īstenošanas progresu visos sešos ANM politikas pīlāros 45
D. Rīcībpolitikas ES uzņēmumu konkurētspējas uzlabošanai 60
ANP palīdz uzlabot ES uzņēmumu konkurētspēju, un labumu no ANM atbalsta jau ir guvuši aptuveni trīs miljoni uzņēmumu 60
3. *REPowerEU* 63
A. Pārskats par pasākumiem *REPowerEU* nodaļās 65
REPowerEU papildu reformas un investīcijas novērš nepietiekamu caurlaides spēju, palīdz paātrināt pāreju uz tīru enerģiju un stiprina enerģijas piegādes drošību 65
B. Pārskats par pasākumiem ar pārrobežu vai daudzvalstu dimensiju, kas iekļauti visās *REPowerEU* nodaļās 68
REPowerEU pasākumiem ir spēcīga pārrobežu vai daudzvalstu dimensija 68
4. Secinājums 70

Akronīmi

BKR	*Brexit* korekcijas rezerve
Covid-19	2019. gada koronavīrusa slimība
ERP	Eiropas Revīzijas palāta
ETS	Emisijas kvotu tirdzniecības sistēma
EUR	Euro
ANP	Atveseļošanas un noturības plāni
ANM	Atveseļošanas un noturības mehānisms
MWh	Megavatstunda
MVU	Mazie un vidējie uzņēmumi
STEP	Eiropas stratēģisko tehnoloģiju platforma

Kopsavilkums

Atveseļošanas un noturības mehānisms ("ANM") ir Eiropas atveseļošanas plāna *NextGenerationEU* centrālais elements, kura mērķis ir padarīt ES spēcīgāku un noturīgāku pēc Covid-19 pandēmijas nepieredzētajām ekonomiskajām un sociālajām sekām. ANM ir bezprecedenta iniciatīva kā mēroga, tā ieceru vēriena ziņā, un tas tika izveidots 2021. gadā[1] kā inovatīvs un uz sniegumu balstīts instruments, kas sniedz finansiālu atbalstu dalībvalstīm, lai tās varētu īstenot iepriekš saskaņotas reformas un investīcijas. ANM ir laika ziņā ierobežots – to paredzēts īstenot līdz 2026. gadam.

Laika gaitā ANM tika pielāgots jauniem izaicinājumiem un ar tā palīdzību tika sniegts būtisks atbalstu dalībvalstīm pēc neizprovocētās Krievijas agresijas pret Ukrainu un tai sekojošās enerģētikas krīzes. Ar ***REPowerEU*** dalībvalstis varētu gūt labumu no papildu resursiem, lai veicinātu reformas un investīcijas, kas diversificē ES enerģijas avotus, paātrina zaļo pārkārtošanos un atbalsta mazaizsargātas mājsaimniecības.

Trīsarpus gados kopš ANM regulas stāšanās spēkā dalībvalstis ir izmantojušas šo mehānismu, lai saskaņā ar kopējām ES prioritātēm virzītu savas reformu un investīciju programmas un risinātu gan ilgstošas, gan jaunas problēmas, tām atveseļojoties no Covid-19 krīzes.

Pēc dažiem kavējumiem 2023. gadā, kas lielā bija mērā saistīti ar nepieciešamību pieņemt *REPowerEU* nodaļas, ir paātrinājusies gan īstenošana, gan izmaksu veikšana. Līdz 2024. gada augusta beigām dalībvalstīm bija izmaksāti 265,4 miljardi EUR, un aptuveni 85 % atskaites punktu un mērķrādītāju ar indikatīvu pabeigšanas datumu līdz 2024. gada pirmā ceturkšņa beigām Komisija bija novērtējusi kā apmierinoši izpildītus, vai dalībvalstis bija ziņojušas, ka tie ir pabeigti. Tas ir ievērojams progress salīdzinājumā ar 2023. gadu, kad, kā norādīts iepriekšējā ANM gada ziņojumā, Komisija līdz 2023. gada 1. septembrim bija izmaksājusi aptuveni 58 % no pašreizējās kopējās summas (153,4 miljardi EUR). Ja viss noritēs, kā plānots, saskaņā ar ANM līdz gada beigām būs izmaksāti vairāk nekā 300 miljardi EUR (kopš mehānisma darbības sākuma).

Komisija ir pastiprinājusi darbības, kuru mērķis ir atbalstīt dalībvalstu īstenošanas centienus, kā arī vienkāršot un samazināt administratīvo slogu. Komisija 2024. gada 19. jūlijā pieņēma atjauninātus norādījumus par ANP, lai vienkāršotu ANM īstenošanu un uzlabotu tā rezultativitāti. Atjauninātajos norādījumos īpaša uzmanība ir pievērsta ANP pārskatīšanai, kas joprojām būs svarīgs uzdevums, lai novērstu iespējamos īstenošanas šķēršļus. Tie sniedz lielāku skaidrību par pārskatīšanas tvērumu un iespēju grozīt ANP, ja dalībvalsts konstatē labāku alternatīvu kāda pasākuma īstenošanai tādā veidā, kas samazina administratīvo slogu. Turklāt, stājoties spēkā Regulai par Eiropas stratēģisko

[1] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2021/241 (2021. gada 12. februāris), ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu.

tehnoloģiju platformu (*STEP*)[2] (ar kuru tika grozīta ANM regula), finansējumu no ANM un citiem ES fondiem tagad var piešķirt arī *STEP* mērķiem[3]. Šis jaunais juridiskais pamats grozījumu izdarīšanai ir atspoguļots norādījumos. Norādījumi arī vienkāršo ziņošanas prasības dalībvalstīm un sniedz lielāku skaidrību par nosacījumiem, saskaņā ar kuriem ANM atbalstu var apvienot ar citiem ES fondiem nolūkā uzlabot sinerģiju.

ANM vidusposma novērtējums apstiprināja šī instrumenta pievienoto vērtību, kas apvieno reformas ar investīcijām, un tā uz sniegumu balstīto pieeju. ANM galvenās stiprās puses ir tā koncentrēšanās uz izmaksu veikšanu, ņemot vērā faktiski panākto progresu, un tā atbalsts gan reformām, gan investīcijām – bieži vien savstarpēji pastiprinošām – viena instrumenta ietvaros. ANM vidusposma novērtējumā, kas publicēts 2024. gada februārī, tika uzsvērts dalībvalstu un citu ieinteresēto personu plašais atbalsts gan ANM uz sniegumu balstītajam raksturam, gan reformu un investīciju apvienošanai. Izmaksu veikšana, pamatojoties uz sasniegtajiem rezultātiem, nevis radītajām izmaksām, nodrošina paredzamību un pārskatatbildību gan dalībvalstīm, gan Komisijai. Reformu un investīciju apvienošana vienā finansēšanas instrumentā rada sinerģiju starp tām, stimulē galveno reformu īstenošanu un atbalsta valstu plānu saskaņotību. Straujā ieviešana un ātra izmaksu veikšana liecina, ka ANM ir atbalstījis dalībvalstis krīzes laikā, savukārt reformu un investīciju unikālais apvienojums palīdz mūsu ekonomikai kļūt labāk sagatavotai nākotnei.

ANM un tā *REPowerEU* komponentam ir arī būtiska nozīme, palīdzot ES uzņēmumiem gūt labumu no zaļās un digitālās pārkārtošanās. Līdz 2024. gada 31. augustam ANM atbalstu bija saņēmuši vairāk nekā 2 800 000 uzņēmumu, galvenokārt mazie un vidējie uzņēmumi (“MVU”). Papildus tiešam finansiālajam atbalstam ANP ir arī palīdzējuši īstenot būtiskas reformas, kuru mērķis ir uzlabot uzņēmējdarbības vidi visās dalībvalstīs, piemēram, tādās jomās kā uzņēmumu digitalizācija, atļauju piešķiršanas procedūru atvieglošana un darbaspēka prasmju pilnveide un pārkvalifikācija.

Ņemot vērā, ka ANM ir laika ziņā ierobežots mehānisms, visi centieni arī turpmāk būtu jākoncentrē uz atveseļošanas un noturības plānu pilnīgu un savlaicīgu īstenošanu līdz 2026. gadam. Īstenošana un izmaksu veikšana ir paātrinājusies, taču progress dažādās dalībvalstīs atšķiras. Dažas dalībvalstis jau ir iesniegušas četrus vai vairākus maksājuma pieprasījumus, savukārt dažas citas šādus pieprasījumus vēl nav iesniegušas vispār. Dažos gadījumos joprojām vērojama kavēšanās un lielas grūtības apgūt līdzekļus līdz 2026. gada beigām. Visām dalībvalstīm ir jāturpina centieni pilnībā īstenot savu attiecīgo ANP līdz mehānisma beigu termiņam, proti, līdz 2026. gada beigām. Attiecīgā gadījumā ANP joprojām var pārskatīt, lai novērstu iespējamās īstenošanas nepilnības un ņemtu vērā jaunas un mainīgas problēmas. Komisija ir gatava turpināt atbalstīt dalībvalstis.

[2] Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2024/795 (2024. gada 29. februāris), ar ko izveido Eiropas stratēģisko tehnoloģiju platformu (*STEP*).

[3] Pateicoties *STEP* regulai, dalībvalstis papildus 4 %, kas jau atļauti ANM regulā, tagad var novirzīt papildu summu līdz 6 % no kopējā ANM piešķīruma *InvestEU* dalībvalsts nodalījumam darbībām, kas veicina *STEP* mērķu sasniegšanu. Turklāt, kad dalībvalstis pārskata savus ANP, tām par prioritāriem būs jāuzskata projekti, kam piešķirts *STEP* zīmogs.

Šis ziņojums ir trešais no vairākām ikgadējām publikācijām par ANM īstenošanu, kā prasīts ANM regulas 31. pantā. Tajā ir izklāstīts pašreizējais stāvoklis, arī attiecībā uz izmaksām, ANP pārskatīšanu, ar revīziju un kontroli saistītām norisēm un komunikācijas darbībām (1. iedaļa), aprakstīts progress atskaites punktu un mērķrādītāju īstenošanā visos ANM politikas pīlāros (2. iedaļa) un sniegts pārskats par pasākumiem, kas iekļauti dalībvalstu *REPowerEU* nodaļās (3. iedaļa)[4]. I pielikumā valstu aprakstos ir izklāstīts progress, kas panākts katrā dalībvalstī, savukārt papildu pielikumos galvenā uzmanība ir pievērsta konkrētiem jēdzieniem, kas ir būtiski ANM īstenošanai. Šajā ziņojumā sniegtās informācijas pamatā ir ANP saturs 2024. gada 31. augustā, dati, ko dalībvalstis paziņojušas līdz 2024. gada aprīlim kā daļu no saviem pusgada ziņošanas pienākumiem, un informācija par norises mehānisma īstenošanu līdz 2024. gada 31. augustam, ja vien nav norādīts citādi.

[4] Ja nav norādīts citādi, šajā ziņojumā sniegtā informācija ir balstīta uz valstu pieņemto un Komisijas novērtēto plānu saturu, uz datiem, ko dalībvalstis līdz 2024. gada aprīlim iesniegušas, pildot savus pusgada ziņošanas pienākumus, uz 2024. gada 31. augustā iegūtajiem datiem no atveseļošanas un noturības rezultātu pārskata un uz pasākumiem, kas veikti, īstenojot mehānismu laikposmā līdz 2024. gada 31. augustam.

1. Pašreizējais stāvoklis saistībā ar ANM īstenošanu

A. Maksājumu pieprasījumi un līdzekļu izmaksāšana

Pēc ANP pārskatīšanas ir palielinājies izmaksāšanas temps

Līdz 2024. gada 31. augustam dalībvalstīm bija izmaksāti vairāk nekā 40 % no pieejamajiem ANM līdzekļiem, savukārt dotāciju izmaksas īpatsvars sasniedza 48 % un aizdevumu izmaksa nedaudz pārsniedza 30 %. Kopš ANM izveides Komisija ir saņēmusi 63 maksājumu pieprasījumus no 25 dalībvalstīm un izmaksājusi 265,4 miljardus EUR. Šis skaitlis ietver 198,4 miljardus EUR, kas neto izteiksmē izmaksāti pēc maksājumu pieprasījumu iesniegšanas un atskaites punktu un mērķrādītāju apmierinošas izpildes, 56,6 miljardus EUR ANM priekšfinansējuma veidā, kas piešķirts 21 dalībvalstij līdz 2021. gada 31. decembrim, un 10,4 miljardus EUR *REPowerEU* priekšfinansējuma veidā, kas izmaksāts 21 dalībvalstij. No dalībvalstīm izmaksātās kopējās summas 170,8 miljardi EUR ir piešķirti kā neatmaksājams atbalsts, bet 94,6 miljardi EUR izsniegti kā aizdevumi. Ja tiks saglabāts pašreizējais izmaksāšanas temps, Komisija plāno līdz 2024. gada beigām izmaksāt vairāk nekā 300 miljardus EUR. 1. tabulā ir sniegts pārskats par dalībvalstu iesniegtajiem maksājumu pieprasījumiem un attiecīgo Komisijas veikto maksājumu kopapjomu, kas aptver gan neatmaksājamu atbalstu, gan aizdevumus, pēc tam, kad ir saņemts pozitīvs novērtējums par attiecīgajā maksājuma pieprasījumā ietvertajiem atskaites punktiem un mērķrādītājiem.

2023. gada pirmajā pusē izmaksāšanas temps bija lēnāks, jo centieni bija vērsti uz ANP pārskatīšanu, savukārt gada otrajā pusē šis temps palielinājās. No 2023. gada 1. septembra līdz 2024. gada 31. augustam dalībvalstīm tika izmaksāti 112,0 miljardi EUR. Tas ietver 10,4 miljardus EUR *REPowerEU* priekšfinansējuma veidā, kā arī 60,4 miljardus EUR neatmaksājama atbalsta veidā un 41,2 miljardus EUR aizdevumos, kas tikai izmaksāti pēc tam, kad bija apmierinoši izpildīti 27 maksājumu pieprasījumos novērtētie 908 atskaites punkti un mērķrādītāji. Salīdzinājumam – laikposmā no 2022. gada 1. septembra līdz 2023. gada 31. augustam tika izmaksāti 40,6 miljardi EUR, no kuriem 26,9 miljardi EUR bija neatmaksājams atbalsts un 13,7 miljardi EUR – aizdevumi. Visi šie līdzekļi tika izmaksāti pēc tam, kad bija apmierinoši izpildīti 17 maksājumu pieprasījumos novērtētie atskaites punkti un mērķrādītāji, jo minētajā periodā priekšfinansējums netika izmaksāts.

Dalībvalstis 2023.–2024. gadā saņēma *REPowerEU* priekšfinansējumu 10,4 miljardu EUR apmērā. dalībvalstīm, kas grozīja savus ANP, lai tajos 2023. gada beigās iekļautu *REPowerEU* nodaļu, bija iespēja līdz 20 % no papildu finansējuma pieprasīt kā priekšfinansējumu savu *REPowerEU* pasākumu finansēšanai[5]. 21 dalībvalsts pieprasīja un saņēma *REPowerEU* priekšfinansējumu (sk. 1. tabulu). Bulgārija, Vācija, Īrija un Luksemburga

[5] Sk. ANM regulas 21.d pantu.

nebija tiesīgas saņemt *REPowerEU* priekšfinansējumu, jo līdz 2023. gada beigām Padome nebija pieņēmusi *REPowerEU* nodaļas. Nīderlande un Zviedrija nepieprasīja *REPowerEU* priekšfinansējumu.

1. tabula. Pašreizējā situācija saistībā ar ANM maksājumu pieprasījumu īstenošanu (līdz 2024. gada 31. augustam)

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE
27 Komisijas apstiprināti un Padomes pieņemti plāni																											
21 priekšfinansējuma maksājums pirms 2021. gada 31. decembra (izņemot *REPowerEU* priekšfinansējumu) (56,6 miljardi EUR)		▲					*										▲		▲		▲						▲
21 izmaksāts *REPowerEU* priekšfinansējuma maksājums (10,4 miljardi EUR)		●			●		●									●			■								■
26 parakstītas darbības kārtības																											
63 Komisijai iesniegti maksājumu pieprasījumi, arī attiecīgā gadījumā aizdevumi	2	2	2	2	1	2	1	4	4	3	5	6	3	2	2	1		2	1	1	1	5	3	3	4	1	
51 maksājums izmaksāts pēc apmierinošas atskaites punktu un mērķrādītāju izpildes (EUR 198,4 miljardi)		1	2	2	1	2	1	3	4	3	5	5	1	2	2	1		2		1	1	4	2	2	3	1	

Piezīme. * Īrija nepieprasīja priekšfinansējumu. ▲Līdz 2021. gada 31. decembrim nebija pieejams nekāds priekšfinansējums, jo nebija pieņemts Padomes īstenošanas lēmums, kas bija priekšfinansējuma saņemšanas priekšnoteikums. ● Līdz 2023. gada 31. decembrim nebija pieejams neviens *REPowerEU* priekšfinansējums, jo nebija pieņemta neviena *REPowerEU* nodaļa, kas ir priekšnoteikums *REPowerEU* priekšfinansējuma saņemšanai. ■ Nīderlande un Zviedrija nepieprasīja *REPowerEU* priekšfinansējumu.

Avots: Eiropas Komisija

Arvien biežāk tiek izmantota apturēšanas procedūra, kas atvieglo ātrāku izmaksu veikšanu

Iespēja Komisijai daļēji apturēt maksājumus nodrošina dalībvalstīm elastību saņemt izmaksu, ja tās saskaras ar īsiem īstenošanas kavējumiem saistībā ar konkrētiem atskaites punktiem vai mērķrādītājiem. ANP katra izmaksātā summa ir sasaistīta ar noteiktu atskaites punktu un mērķrādītāju kopumu. Tas nodrošina dalībvalstu īstenošanas progresu, taču tas nozīmē arī to, ka kavēšanās ar vienu atskaites punktu vai mērķrādītāju var aizkavēt visu maksājuma pieprasījumu. Daļējo maksājumu metodika

nodrošina nepieciešamo elastību, lai izmaksātu dalībvalstīm daļu no līdzekļiem un tādējādi virzītu uz priekšu maksājuma pieprasījumu, pat ja neliels skaits atskaites punktu vai mērķrādītāju vēl nav izpildīti apmierinoši. Saskaņā ar ANM regulas 24. panta 8. punktu dalībvalstu rīcībā ir seši mēneši pēc tam, kad Komisija ir pieņēmusi lēmumu par daļēju izmaksas apturēšanu, lai veiktu nepieciešamos pasākumus, ar kuriem nodrošina atlikušā(-o) atskaites punkta(-u) vai mērķrādītāja(-u) apmierinošu izpildi. Pēc šā perioda Komisija atkārtoti novērtē maksājuma pieprasījumu un vai nu atceļ apturēšanu, ja konkrētais(-ie) atskaites punkts(-i) vai mērķrādītājs(-i) ir novērtēts(-i) kā izpildīts(-i), vai samazina dalībvalsts finanšu piešķīrumu, ja atskaites punkti vai mērķrādītāji joprojām nav izpildīti apmierinoši.

Daļējo maksājumu plašāka izmantošana ir palīdzējusi paātrināt ANM līdzekļu izmaksu. Kopš 2023. gadā publicētās metodes daļējas maksājumu apturēšanas noteikšanai[6] Komisija ir saskārusies ar sešiem maksājumu pieprasījumu gadījumiem, kad vienu vai vairākus atskaites punktus vai mērķrādītājus nevarēja novērtēt kā apmierinoši izpildītus. Laikposmā no 2023. gada 1. septembra līdz 2024. gada 31. augustam Komisija novērtēja, ka Spānijas[7], Itālijas[8], Portugāles[9] un Rumānijas[10] iesniegtie maksājumu pieprasījumi ietvēra vienu vai vairākus atskaites punktus vai mērķrādītājus, kurus nevarēja novērtēt kā apmierinoši izpildītus. Viens maksājums jau bija apturēts 2023. gada aprīlī attiecībā uz Lietuvas pirmo maksājuma pieprasījumu[11]. Turklāt Beļģijas pirmā maksājuma pieprasījuma sākotnējā novērtējumā[12] secināts, ka vienu atskaites punktu nevarēja novērtēt kā apmierinoši izpildītu[13].

2024. gadā Komisija pirmo reizi atcēla apturēšanu un pastāvīgi samazināja ANM atbalstu. Lietuvas gadījumā sešu mēnešu laikā pēc apturēšanas lēmuma pieņemšanas 2023. gada aprīlī valsts iestādes veica papildu politikas pasākumus un 2023. gada oktobrī iesniedza Komisijai papildu informāciju par apturētajiem atskaites punktiem. Komisija secināja, ka viens no šiem diviem atskaites punktiem ir apmierinoši izpildīts, bet otrais joprojām nav apmierinoši izpildīts. Līdz ar to Komisija daļēji atcēla apturēšanu un izmaksāja

---

[6] Sk. II pielikumu Komisijas paziņojumā Eiropas Parlamentam un Padomei (COM(2023) 99 final).

[7] Sk. Komisijas 2024. gada 19. jūlija Īstenošanas lēmumu par Spānijai paredzētā neatmaksājamā atbalsta ceturtās daļas daļēju apturēšanu.

[8] Sk. Komisijas 2024. gada 26. jūlija Īstenošanas lēmumu par Itālijai paredzētā neatmaksājamā atbalsta piektās daļas izmaksas daļēju apturēšanu.

[9] Sk. Komisijas 2023. gada 22. decembra Īstenošanas lēmumu par Portugālei paredzētā neatmaksājamā atbalsta trešās un ceturtās daļas daļēju apturēšanu.

[10] Sk. Komisijas 2023. gada 21. septembra Īstenošanas lēmumu par aizdevuma atbalsta otrās daļas izmaksas daļēju apturēšanu Rumānijai.

[11] Sk. Komisijas 2023. gada 28. aprīļa Īstenošanas lēmumu par Lietuvai paredzētā neatmaksājamā atbalsta pirmās daļas daļēju apturēšanu.

[12] Sk. pozitīvo sākotnējo novērtējumu par atskaites punktu un mērķrādītāju apmierinošu izpildi saistībā ar pirmo maksājuma pieprasījumu, ko Beļģija iesniedza 2023. gada 29. septembrī un ko Eiropas Komisija nosūtīja Ekonomikas un finanšu komitejai.

[13] Jāņem vērā, ka Ekonomikas un finanšu komiteja šā dokumenta sagatavošanas laikā vēl nebija pārskatījusi Komisijas sākotnējo novērtējumu un tādējādi līdz šajā gada ziņojumā aplūkotā perioda beigām, t. i., līdz 2024. gada 31. augustam, vēl nebija pieņemts Komisijas īstenošanas lēmums par daļēju apturēšanu. Komisijas Īstenošanas lēmums par neatmaksājamā atbalsta pirmās daļas izmaksas daļēju apturēšanu Beļģijai tika pieņemts 2024. gada 16. septembrī.

Lietuvai 14,9 miljonus EUR, atzīstot panākto progresu. Tajā pašā laikā Komisija arī samazināja Lietuvas finanšu piešķīrumu par 8,7 miljoniem EUR, kas atbilst neizpildītajam atskaites punktam[14]. Arī Portugāles gadījumā valsts iestādes veica politikas pasākumus sešu mēnešu laikposmā pēc 2023. gada decembrī pieņemtā lēmuma par trešā un ceturtā maksājuma apturēšanu. 2024. gada jūnijā Komisija secināja, ka neizpildītie atskaites punkti un mērķrādītājs ir apmierinoši izpildīti. Attiecīgi Komisija pilnībā atcēla iepriekš apturēto summu un izmaksāja Portugālei 720 miljonus EUR[15]. 2024. gada martā arī Rumānija iesniedza papildu pamatojumus, lai pierādītu, ka tā ir veikusi nepieciešamos pasākumus, lai apmierinoši izpildītu iepriekš apturētos atskaites punktus. Pamatojoties uz sniegto informāciju, Komisija novērtēja, ka viens no diviem atskaites punktiem ir apmierinoši izpildīts, bet otrs – neapmierinoši. Komisija savu novērtējumu pabeigs pēc tam, kad būs devusi Rumānijai iespēju iesniegt savus apsvērumus divu mēnešu laikā pēc secinājumu paziņošanas saskaņā ar ANM regulas 24. panta 8. punktu. Spānijas un Itālijas gadījumā 2024. gada 31. augustā turpinājās sešu mēnešu apturēšanas periods, kurā dalībvalstis var veikt nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu atlikušo atskaites punktu vai mērķrādītāju apmierinošu izpildi.

Komisija turpināja emitēt ES obligācijas ANM finansēšanai

2024. gadā Komisija turpināja piesaistīt līdzekļus tirgos, izmantojot vienotu finansēšanas pieeju, saskaņā ar kuru Komisija emitē viena zīmola ES obligācijas un piešķir ieņēmumus centrālajam finansējuma kopfondam, no kura tiek finansētas dažādās ES politikas programmas. 2024. gada 31. augustā ES neatmaksāto obligāciju kopējā summa bija 531,4 miljardi EUR, un no tiem 60,2 miljardi EUR bija emitēti *NextGenerationEU* zaļo obligāciju veidā. Komisija arī turpināja emitēt 3 mēnešu un 6 mēnešu ES parādzīmes, lai apmierinātu īstermiņa finansējuma vajadzības. 2024. gada 31. augustā neapmaksāto ES parādzīmju summa bija 20,9 miljardi EUR.

Ar ieņēmumiem, kas iegūti no ES obligāciju emisijām, Komisija spēja raiti turpināt dalībvalstu ANP finansēšanu. Komisija veica visus maksājumus dalībvalstīm saskaņā ar ANM, tiklīdz bija pienācis to termiņš, – vidēji sešu darbdienu laikā pēc to apstiprināšanas. Nebija nekādu kavējumu.

Jūnijā Komisija nāca klajā ar savu finansēšanas plānu 2024. gada otrajam pusgadam, paredzot, ka no 2024. gada jūlija līdz decembra beigām finansējums ilgtermiņa ES obligāciju veidā varētu sasniegt 65 miljardus EUR. Otrā pusgada finansēšanas plāna pamatā bija 75 miljardu EUR mērķrādītāja sasniegšana 2024. gada pirmajā pusgadā, un ar emisijām tiek plānots 2024. gada kopā mobilizēt finansējumu līdz

[14] Sk. Komisijas 2024. gada 6. maija Īstenošanas lēmumu par Lietuvai paredzētā neatmaksājamā atbalsta pirmās daļas summas samazināšanu.

[15] Sk. Komisijas 2024. gada 6. jūlija Īstenošanas lēmumu, ar ko groza Komisijas 2023. gada 22. decembra Īstenošanas lēmumu (C2023) 9290 par atļauju izmaksāt Portugālei paredzētā neatmaksājamā atbalsta trešo un ceturto daļu un aizdevuma atbalsta trešo un ceturto daļu.

140 miljardu EUR apmērā (atšķirībā no finansējuma mērķrādītāja 2023. gadā, kas bija 120 miljardi EUR).

***NextGenerationEU* ietvaros un pamatojoties uz dalībvalstu pieprasījumiem pēc finansējuma saskaņā ar ANM un citu *NextGenerationEU* atbalstīto ES programmu finansējuma vajadzībām, Komisija ar ES obligāciju emisijām plāno līdz 2026. gadam piesaistīt līdz 712 miljardiem EUR** (no maksimālā programmas finansējuma 806,9 miljardu EUR apmērā[16]). Tas padara ES par vienu no lielākajiem EURo denominēta parāda emitentiem šajā laikposmā.

Arvien lielāks skaits pasākumu ir tiesīgi saņemt finansējumu no NextGenerationEU *zaļajām obligācijām*

Komisija 2020. gadā paziņoja par savu nodomu līdz 30 % no *NextGenerationEU* finansēt, emitējot zaļās obligācijas. Tas apliecina Komisijas apņemšanos nodrošināt finansējuma ilgtspēju, ieviešot tirgū jaunu, augsti novērtētu un likvīdu zaļo aktīvu, plašam investoru lokam nodrošinot piekļuvi zaļajām investīcijām un nostiprinot Eiropas Savienības un EURo lomu ilgtspējīgos finanšu tirgos. Pirmā *NextGenerationEU* zaļā obligācija tika emitēta 2021. gada oktobrī. Ar šo 15 gadu termiņa obligāciju palīdzību Komisija piesaistīja 12 miljardus EUR, kas ir līdz šim lielākais zaļo obligāciju darījums pasaulē. Kopš tā laika Komisija ir emitējusi *NextGenerationEU* zaļās obligācijas 60,2 miljardu EUR apmērā, un jaunas emisijas ir pielāgotas atbilstoši dalībvalstu paziņotajiem zaļajiem izdevumiem.

Līdz 2024. gada 31. augustam valstu izdevumi ar *NextGenerationEU* zaļo obligāciju finansēto pasākumu īstenošanai galvenokārt bija saistīti ar energoefektivitātes pasākumiem (42,8 % no piešķirtajiem izdevumiem) un tīru transportu un infrastruktūru (33,3 %). Tīra enerģija un tīkli bija trešā lielākā izdevumu kategorija (8,4 % no izdevumiem) no deviņām izdevumu kategorijām, kurām var piešķirt *NextGenerationEU* zaļo obligāciju ieņēmumus.

ES veicina ilgtspējīgu finansējumu, izmantojot *NextGenerationEU* zaļās obligācijas, novirzot līdzekļus plašam zaļo projektu klāstam. ES ir kļuvusi par vienu no pasaulē lielākajiem zaļo obligāciju emitentiem, ievērojami palielinot šo tirgu. Ievērojot Starptautiskās Kapitāla tirgus asociācijas zaļo obligāciju principus un nodrošinot pārredzamu ziņošanu, ES nosaka augstu standartu zaļo obligāciju tirgū, veicinot kapitāla plūsmu uz videi labvēlīgām investīcijām. *NextGenerationEU* zaļās obligācijas ne tikai liecina par ES stingro apņemšanos attiecībā uz ilgtspēju, bet arī integrē zaļās iniciatīvas ekonomikas atveseļošanā no Covid-19 pandēmijas, veicinot noturīgu un ilgtspējīgu izaugsmi nākotnē.

[16] Starpība starp šīm divām summām atbilst pieejamā ANM aizdevuma atbalsta summai, ko dalībvalstis nav pieprasījušas. Ņemot vērā to, ka ir beidzies aizdevuma atbalsta pieprasīšanas termiņš, saskaņā ar pašreizējo tiesisko regulējumu Komisija šos atlikušos līdzekļus šo aizdevumu finansēšanai nepiesaistīs finanšu tirgos.

Saskaņā ar *NextGenerationEU* zaļo obligāciju regulējumā noteiktajām ziņošanas prasībām Komisija 2023. gada decembrī publicēja pirmo visaptverošo ziņojumu par *NextGenerationEU* zaļo obligāciju finansējuma sadali un ietekmi. Analīze liecina, ka ar šīm obligācijām finansētie pasākumi var samazināt siltumnīcefekta gāzu emisijas par 44 miljoniem tonnu gadā – tas atbilst 1,2 % no ES kopējām siltumnīcefekta gāzu emisijām.

Tā kā ir iekļauti jauni pasākumi no nesen pieņemtajām *REPowerEU* nodaļām, kopš pēdējā ziņojuma to plānoto pasākumu kopums, kuri ir tiesīgi saņemt finansējumu no *NextGenerationEU* zaļajām obligācijām, ir palielinājies par vairāk nekā 80 miljardiem EUR, 2024. gada 31. augustā sasniedzot 268,1 miljardu EUR attiecināmo aktīvu. Nākamais ziņojums tiks publicēts 2024. gada novembrī, un tas parādīs turpmāku to siltumnīcefekta gāzu emisiju apjoma pieaugumu, no kura var izvairīties ar *NextGenerationEU* zaļo obligāciju investīcijām.

Makroekonomiskie nosacījumi un ANM

ANM regulas 10. pants sasaista ANM ar ES fiskālās pārvaldības sistēmu. Konkrētāk, ANM regulas 10. panta 1. punktā ir noteikts, ka Komisijai ir jāiesniedz priekšlikums Padomei pilnībā vai daļēji apturēt attiecīgās saistības vai maksājumus, ja Padome saskaņā ar LESD 126. panta 8. vai 11. punktu nolemj, ka dalībvalsts nav efektīvi rīkojusies, lai koriģētu savu pārmērīgo budžeta deficītu. Tas jādara, ja vien Komisija nav konstatējusi nopietnu ekonomikas lejupslīdi Savienībā kopumā Padomes Regulas (EK) Nr. 1467/97 3. panta 5. punkta un 5. panta 2. punkta nozīmē, t. i., Stabilitātes un izaugsmes pakta korektīvās daļas vispārējās izņēmuma klauzulas nozīmē. ANM regulas 10. panta 8. punktā noteikts, ka Komisijai līdz 2024. gada beigām ir jāpārskata 10. panta piemērošana un jāziņo Eiropas Parlamentam un Padomei. Šis ziņojums apmierina minēto prasību.

Kopš ANM izveides ir bijis tikai viens gadījums, kas attiecās uz ANM regulas 10. panta piemērošanu. Komisija 2024. gada 19. jūnijā ierosināja Padomes lēmumu saskaņā ar LESD 126. panta 8. punktu, jo Rumānija nebija efektīvi rīkojusies, reaģējot uz ieteikumu saskaņā ar LESD 126. panta 7. punktu, t. i., ieteikumu saskaņā ar Stabilitātes un izaugsmes pakta pārmērīga budžeta deficīta novēršanas procedūru. Ieteikumu saskaņā ar LESD 126. panta 7. punktu Padome pieņēma 2021. gada 18. jūnijā, un tajā Rumānijai tika ieteikts novērst pārmērīga budžeta deficīta situāciju vēlākais līdz 2024. gadam.

2023. gadā joprojām tika uzskatīts, ka ES kopumā ir nopietna ekonomikas lejupslīde, un Stabilitātes un izaugsmes pakta vispārējā izņēmuma klauzula palika aktivizēta. Šā iemesla dēļ pēc tam, kad Padome 2024. gada 26. jūlijā pieņēma lēmumu saskaņā ar LESD 126. panta 8. punktu, Komisija neierosināja apturēt saistības vai ES līdzekļu maksājumus Rumānijai.

B. ANP pārskatīšana

Atjaunināto ANP ieceru vēriens pēc 2023. un 2024. gadā veiktajām pārskatīšanām vēl arvien ir liels

Ģeopolitiskie notikumi, augsta inflācija, iztrūkumi piegādes ķēdēs un dažos gadījumos dabas katastrofas dalībvalstīm apgrūtināja konkrētu to ANP iekļauto reformu un investīciju īstenošanu. dalībvalstis ar Komisijas atbalstu spēja mazināt šos ārējos ierobežojumus un pārskatīt attiecīgos pasākumus, izmantojot ANM regulā paredzēto elastību, lai grozītu ANP, ja objektīvu apstākļu dēļ nebija iespējams sasniegt sākotnējos atskaites punktus un mērķrādītājus (saskaņā ar ANM regulas 21. pantu). dalībvalstis savos ANP arī ieviesa *REPowerEU* nodaļas, tādējādi izmantojot papildu resursus un veicinot reformas un investīcijas, kas diversificē ES enerģijas avotus, paātrina zaļo pārkārtošanos un atbalsta mazaizsargātas mājsaimniecības. Šī pārskatīšana arī deva iespēju atjaunināt ANP, lai ņemtu vērā pārskatīto finanšu piešķīrumu dalībvalstīm[17] un izmantotu atlikušo aizdevuma atbalstu[18], kas pieejams ANM ietvaros.

ANP pārskatīšana nodrošināja, ka tie novērš augstās inflācijas un piedāvājuma puses traucēkļu ietekmi, kas iespaidoja investīciju plūsmu. Visi ANP 2023. gadā tika atjaunināti vismaz vienu reizi, un dažos no tiem tika veikti mērķtiecīgi papildu grozījumi: līdz ziņojumā aplūkotā perioda beigām (2024. gada 31. augustam) visas dalībvalstis bija iesniegušas vismaz vienu pieprasījumu grozīt savus ANP, 26 dalībvalstis bija iesniegušas *REPowerEU* nodaļu, un 11 dalībvalstis bija veikušas arī papildu mērķtiecīgas pārskatīšanas (2. tabula). Ņemot vērā, ka ANM darbojas tikai līdz 2026. gadam, dalībvalstis, pārskatot savus ANP, īpašu uzmanību pievērsa ne tikai pasākumu kvalitātei, bet arī to gatavības pakāpei un īstenošanas periodam. Saistības, kas objektīvu apstākļu dēļ vairs nebija īstenojamas, tika koriģētas un daudzos gadījumos aizstātas ar piemērotākām alternatīvām, vienlaikus saglabājot ANP sākotnējo vērienīgumu. ANM plašā darbības joma ir nodrošinājusi nepieciešamo elastību, lai dalībvalstis saskaņā ar ANM mērķiem varētu piešķirt resursus atbilstoši savām mainīgajām prioritātēm.

2. tabula. Pašreizējais stāvoklis 2024. gada 31. augustā attiecībā uz grozīto ANP un REPowerEU *nodaļu iesniegšanu*

	BE	BG	CZ	DK	DE	EE	IE	EL	ES	FR	HR	IT	CY	LV	LT	LU	HU	MT	NL	AT	PL	PT	RO	SI	SK	FI	SE
27 Komisijas apstiprināti un Padomes pieņemti plāni																											

[17] Saskaņā ar ANM regulas 11. panta 2. punktu maksimālā finanšu iemaksa neatmaksājama finansiāla atbalsta formā katrai dalībvalstij tika atjaunināta 2022. gada jūnijā, pamatojoties uz *Eurostat* izpildes datiem par reālā IKP pieauguma izmaiņām 2020. gadā un reālā IKP kopējām izmaiņām 2020.–2021. gada periodā.

[18] Dalībvalstis varēja pieprasīt (papildu) aizdevuma atbalstu līdz 2023. gada 31. augustam, kā noteikts ANM regulas 14. panta 2. punktā. No kopējā finansējuma 385,8 miljardu EUR apmērā, kas pieejams aizdevuma atbalstam ANM ietvaros, līdz 2023. gada beigām ir uzņemtas saistības gandrīz 291 miljarda EUR apmērā.

42 Komisijai iesniegtas pārskatītas redakcijas	1	1	1	1	3	1	3	2	2	1	**1**	3	2	1	2	2	1	1	1	1	2	2	**1**	1	1	3	1
26 Komisijai iesniegtas *REPowerEU* nodaļas																											
40 Komisijas novērtētas pārskatītas redakcijas	1	1	1	1	3	1	3	2	2	1	1	3	2	1	1	2	**1**	1	1	1	2	1	1	1	1	3	1
39 Padomes pieņemtas pārskatītās redakcijas	1	1	1	1	3	1	3	2	2	1	1	3	2	1	1	1	**1**	1	1	1	2	1	1	1	1	3	1

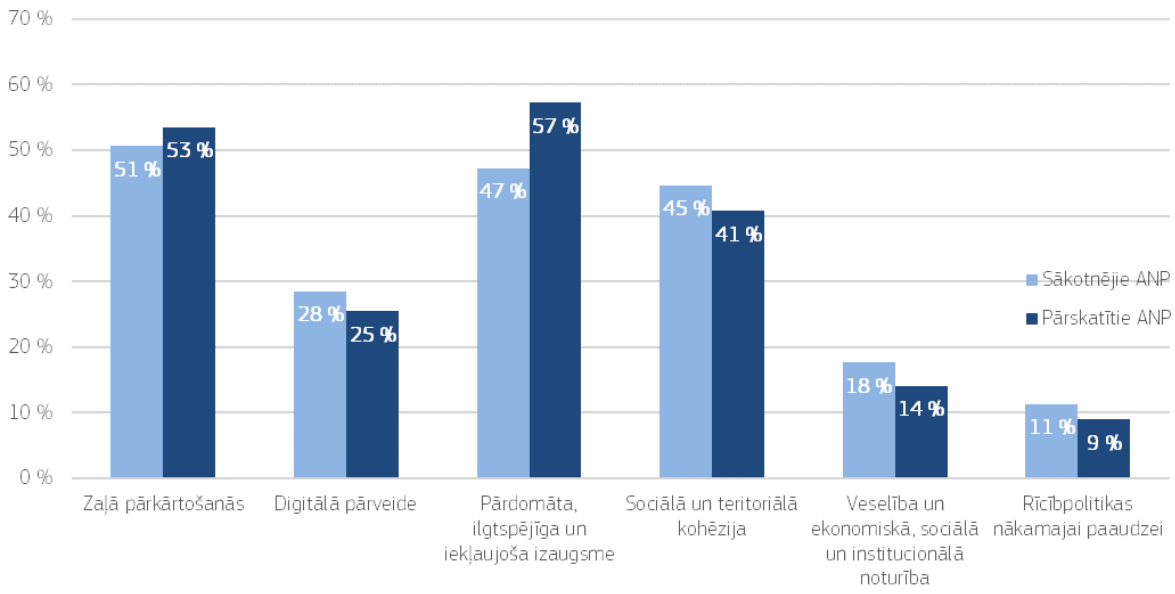
Avots: Eiropas Komisija

Pēc ANP pārskatīšanas ir mainījies kopējais finansējums un ANM ieguldījums katrā no sešiem politikas pīlāriem

Kopējais ANM finansējums 2024. gada augusta beigās tika noteikts 650 miljardu EUR apmērā. To veido 359 miljardi EUR neatmaksājama atbalsta veidā un 291 miljards EUR aizdevumu veidā. Tas ietver papildu neatmaksājamu atbalstu, ko finansē no emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas ("ETS"), un pārvietojumus no *Brexit* korekcijas rezerves ("BKR"), kas dalībvalstīm tika darīti pieejami ar grozīto ANM regulu *REPowerEU* atbalstam. 359 miljardus EUR neatmaksājamā atbalsta veido i) 338 miljardi EUR kā sākotnējais ANM neatmaksājamais atbalsts, ii) gandrīz 19,5 miljardi EUR kā ETS neatmaksājamais atbalsts un iii) gandrīz 2 miljardi EUR kā BKR neatmaksājamais atbalsts. dalībvalstis varēja pieprasīt aizdevuma atbalstu līdz 2023. gada augustam. No kopējā pieejamā aizdevumu finansējuma 385 miljardu EUR apmērā gandrīz 291 miljards EUR tika piešķirts līdz 2023. gada beigām, kas ir juridiskais termiņš finanšu saistībām saskaņā ar ANM. Šo divu izmaiņu rezultātā (lielāks ar ETS un BKR starpniecību pieejamais neatmaksājamais atbalsts un par kopējo pieejamo finansējumu mazāks faktiski pieprasītais aizdevuma atbalsts) 2024. gada augusta beigās kopējais ANM finansējums sasniedza 650 miljardus EUR. Iepriekš paziņoto summu (723 miljardi EUR) veidoja ANM neatmaksājamā atbalsta maksimālā summa (338 miljardi EUR) un ANM aizdevumu maksimālā summa (385 miljardi EUR), kas bija darīta pieejama saskaņā ar ANM regulu.

Šo izmaiņu un ar tām saistīto plānu pārskatīšanas rezultātā ir mainījies ANP ieguldījums katrā politikas pīlārā aplēsto izmaksu izteiksmē (sk. 1. attēlu). Absolūtā izteiksmē ir palielinājušās aplēstās izmaksas visiem politikas pīlāriem, un īpaši pastiprināti pasākumi, kas veicina 1. pīlāru saistībā ar zaļo pārkārtošanos un 3. pīlāru saistībā ar pārdomātu, ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi, un lielāks ANP īpatsvars tagad veicina šo divu mērķu sasniegšanu.

1. attēls. To ANM aplēsto izmaksu īpatsvars, kas veicina katru politikas pīlāru pirms un pēc ANP pārskatīšanas

Piezīme. Katrs pasākums dod ieguldījumu divos no sešiem politikas pīlāriem. Tādējādi kopējais ieguldījums visos pīlāros, kas norādīti šajā diagrammā, veido 200 % no dalībvalstīm piešķirtajiem ANM līdzekļiem. Procentuālās daļas, kas parādītas saistībā ar ieguldījumu zaļās pārkārtošanās un digitālās pārveides pīlārā, atšķiras no procentuālajām daļām, kas parādītas saistībā ar ieguldījumu klimata un digitalizācijas mērķu sasniegšanai; pēdējās minētās ir aprēķinātas saskaņā ar citu metodiku (tā detalizēti aprakstīta ANM regulas VI un VII pielikumā).
Avots: atveseļošanas un noturības rezultātu pārskats.

Pēc ANP pārskatīšanas ir mainījušies maksājumu profili[19]

ANM maksājumu profili (t. i., summa, kas izmaksājama pa daļām, ja apmierinoši izpildīts iepriekš noteikts atskaites punktu un mērķrādītāju saraksts) tika izveidoti saskaņā ar noteiktu pamatprincipu kopumu. Sākotnējie maksājumu profili tika izveidoti, atspoguļojot vairākus faktorus, tajā skaitā valsts finansējuma vajadzības un budžeta plānošanu, un atskaites punktu un mērķrādītāju īpatsvaru katrā maksājumā, kā arī to relatīvo nozīmi. Tādēļ nav tādas vienkāršas lineāras saistības starp atskaites punktu un mērķrādītāju skaitu konkrētajā maksājumā un saistītās izmaksas apmēru. Apspriedusies ar dalībvalstīm, Komisija ierosināja maksājumu profilus, kurus galu galā apstiprināja Padome.

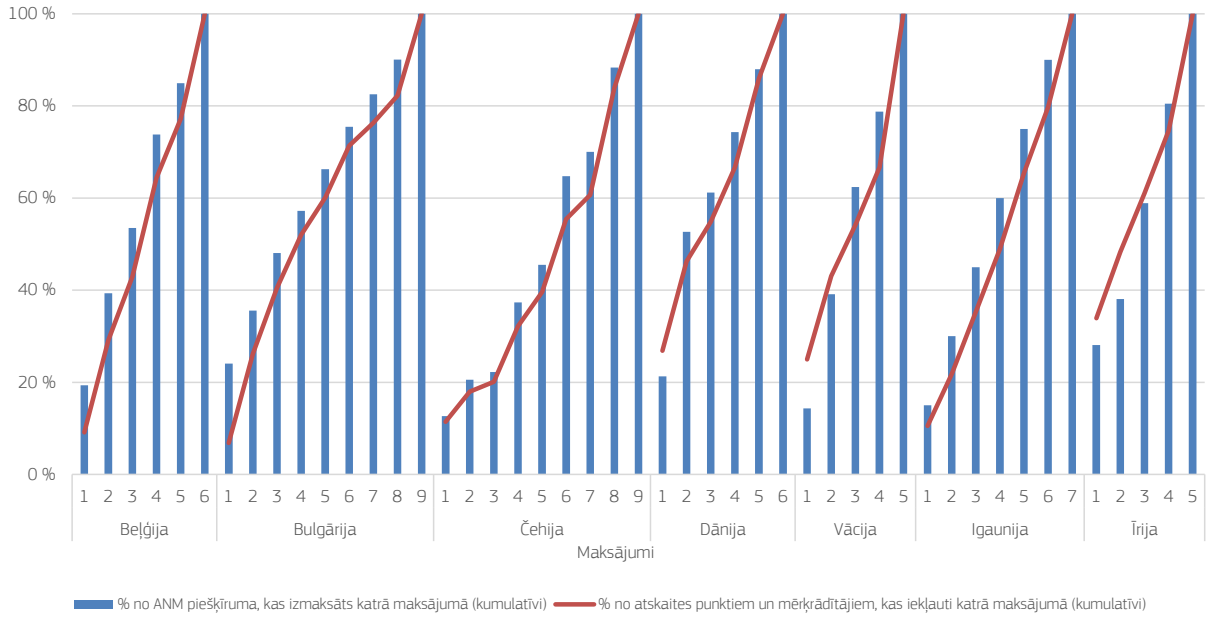
Līdz ar ANP pārskatīšanu attīstījušies arī maksājumu profili, lai atspoguļotu *REPowerEU* nodaļu pievienošanu, izmaiņas finanšu piešķīrumā katrai dalībvalstij un korekcijas esošajos ANM pasākumos. *REPowerEU* nodaļu pieņemšanas rezultātā palielinājās kopējais dotāciju atbalsts dalībvalstīm, jo esošajiem maksājumiem tika pievienoti jauni ar *REPowerEU* saistīti atskaites punkti un mērķrādītāji. Turklāt plānu pārskatīšanas mērķis bija arī atspoguļot atjaunināto finanšu piešķīrumu (ANM regulas 18. pants) un ņemt vērā objektīvus apstākļus, kas ietekmē pasākumu īstenojamību (21. pants). Tā rezultātā mainījās vairāku ANP pasākumu saturs (piemēram, kvantitatīvo mērķrādītāju samazināšana/palielināšana vai atskaites punktu un mērķrādītāju aizstāšana ar labākām alternatīvām) un īstenošanas termiņi. Pārskatītajos maksājumu profilos tika

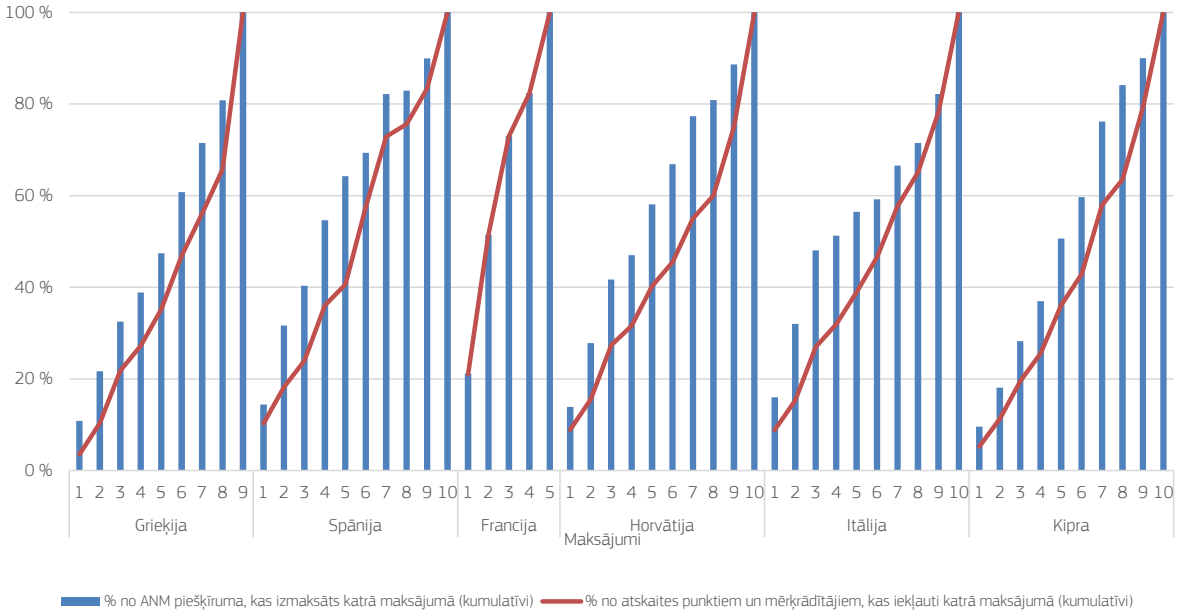
[19] Šajā iedaļā sniegtā analīze atbilst Eiropas Parlamenta ieteikumam, kas sniegts saistībā ar 2021. gada budžeta izpildes apstiprinājuma procedūru.

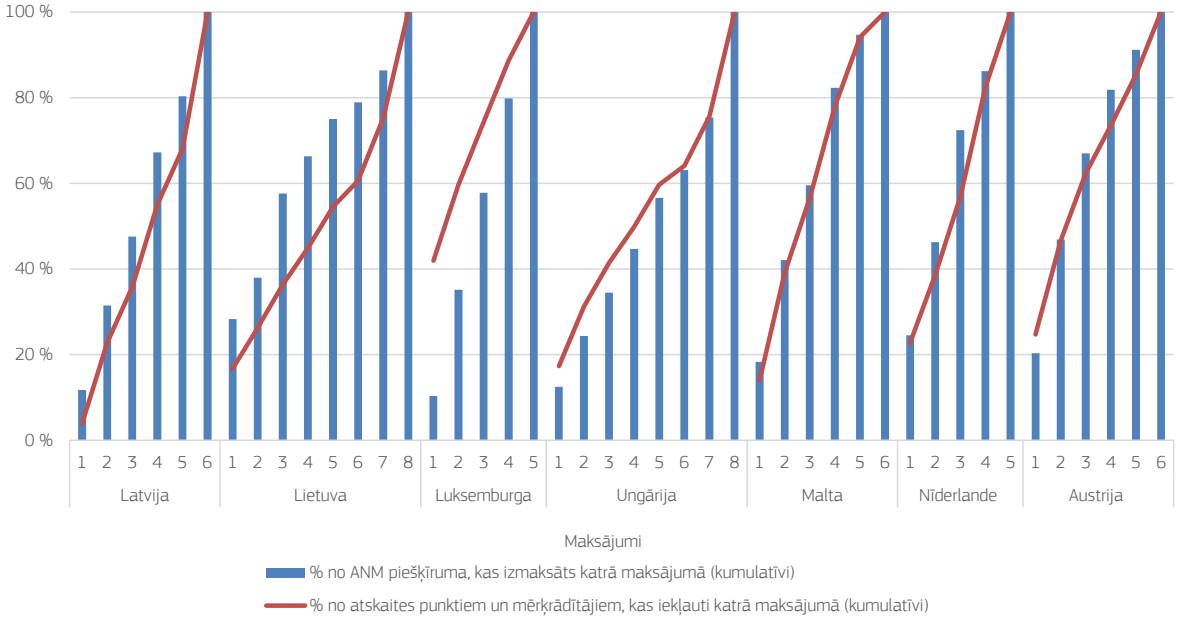
atspoguļotas gan izmaiņas dotāciju piešķīrumā, gan atskaites punktu un mērķrādītāju pievienošana, svītrošana un grozīšana – tas tika darīts saskaņā ar pamatprincipiem, kas izmantoti, veidojot iepriekš uzskaitītos maksājumu profilus. Komisija uzskatīja, ka ir jānodrošina, ka maksājumu profili ir samērīgi ar atskaites punktu un mērķrādītāju īstenošanas progresu, ņemot vērā to relatīvo nozīmi, to, ka tie stimulē plānu pilnīgu īstenošanu, un to, ka kopumā tie joprojām ir saderīgi ar Savienības finansēšanas plānu.

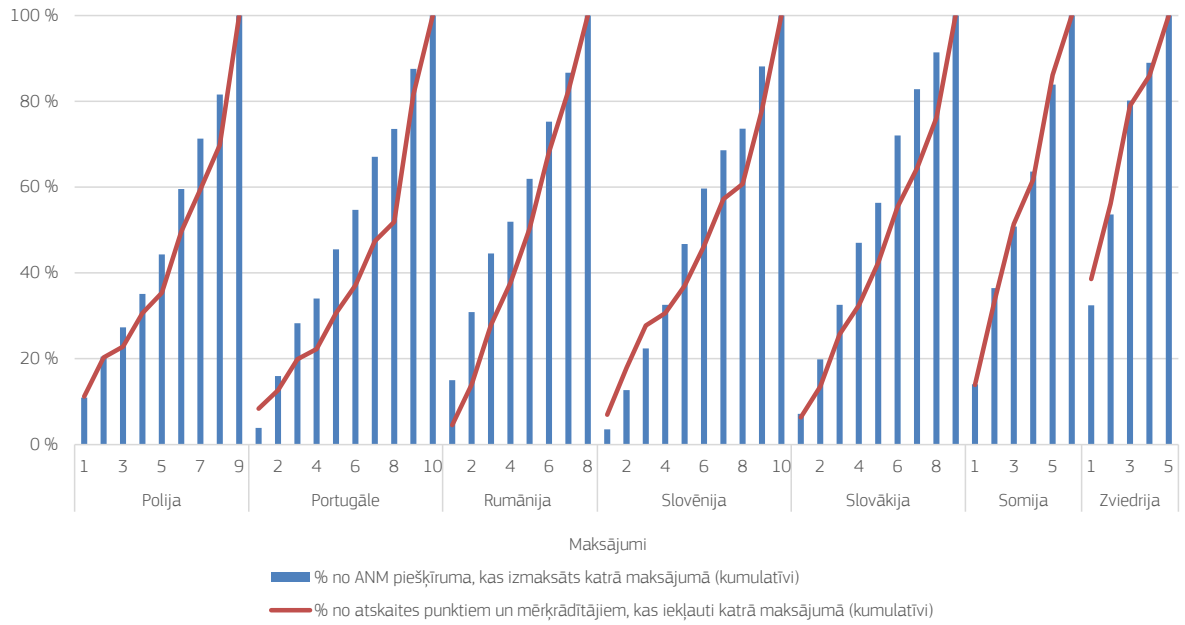
2. attēlā ir parādīti pašreizējie maksājumu profili katram ANP dotāciju komponentam. Tie attēlo katra maksājuma bruto summas kumulatīvo daļu procentos no kopējā dotācijas piešķīruma un katra maksājuma atskaites punktu un mērķrādītāju kumulatīvo daļu no kopējā atskaites punktu un mērķrādītāju skaita dotācijas komponentā. Starp atskaites punktu un mērķrādītāju skaitu konkrētajā maksājumā un saistītās izmaksas apmēru nav lineāras saistības, jo maksājumu profili ir noteikti saskaņā ar iepriekš minēto principu kopumu.

2. attēls. Neatmaksājamā atbalsta procentuālā daļa (kumulatīvi) un katrā maksājumā iekļauto atskaites punktu un mērķrādītāju procentuālā daļa katrai dalībvalstij.

100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
1 2 3 4 5 6 7 8 9
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
1 2 3 4 5
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
Grieķija
Spānija
Francija
Horvātija
Itālija
Kipra
Maksājumi
% no ANM piešķīruma, kas izmaksāts katrā maksājumā (kumulatīvi)
% no atskaites punktiem un mērķrādītājiem, kas iekļauti katrā maksājumā (kumulatīvi)

100 %
80 %
60 %
40 %
20 %
0 %
1 2 3 4 5 6
1 2 3 4 5 6 7 8
1 2 3 4 5
1 2 3 4 5 6 7 8
1 2 3 4 5 6
1 2 3 4 5
1 2 3 4 5 6
Latvija
Lietuva
Luksemburga
Ungārija
Malta
Nīderlande
Austrija
Maksājumi
% no ANM piešķīruma, kas izmaksāts katrā maksājumā (kumulatīvi)
% no atskaites punktiem un mērķrādītājiem, kas iekļauti katrā maksājumā (kumulatīvi)

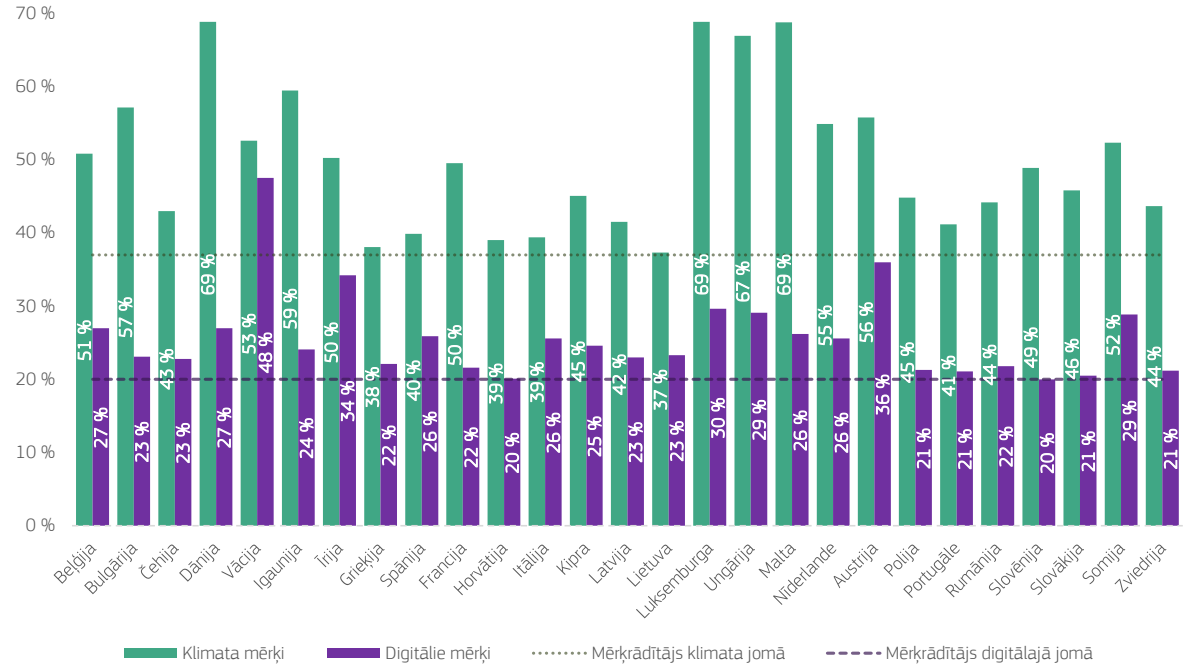
Piezīme. Nav lineāras saistības starp atskaites punktu un mērķrādītāju skaitu konkrētajā maksājumā un saistītās izmaksas apmēru. Tas tāpēc, ka maksājumu profili tika izveidoti, atspoguļojot vairākus faktorus, tajā skaitā valsts finansējuma vajadzības un budžeta plānošanu, atskaites punktu un mērķrādītāju īpatsvaru katrā maksājumā un to relatīvo nozīmi.

Avots: Eiropas Komisija

Pārskatītie ANP turpina nodrošināt ANM klimata un digitālo mērķrādītāju sasniegšanu

Pēc pieņemto ANP pārskatīšanas visas dalībvalstis turpina vismaz 37 % no sava ANP piešķīruma atvēlēt pasākumiem, kas veicina klimata mērķu sasniegšanu, un vismaz 20 % – pasākumiem, kas veicina digitālo mērķu sasniegšanu (sk. 3. attēlu). Attiecībā uz ANM kopumā palielinājās aplēstie klimata izdevumi, un līdz augusta beigām (šajā ziņojumā aplūkotā perioda beigām) tie sasniedza 42,5 % no ANM piešķīruma, savukārt aplēstie digitālie izdevumi sasniedza 26 %, tādējādi pārsniedzot abus regulā noteiktos mērķrādītājus.

3. attēls. To ANP aplēsto kopējo piešķīrumu īpatsvars, kas atbalsta klimata un digitālos mērķus pēc ANP pārskatīšanas

Piezīme. Atveseļošanas un noturības plānos bija jānorāda un jāpamato, cik lielā mērā katrs pasākums pilnībā (100 %) vai daļēji (40 %) veicina klimata un/vai digitālo mērķu sasniegšanu, vai arī tos neietekmē nemaz (0 %). Investīcijas klimata un digitālo mērķu sasniegšanā ir aprēķinātas, izmantojot attiecīgi ANM regulas VI un VII pielikumu. Apvienojot koeficientus ar katra pasākuma izmaksu aplēsēm, var aprēķināt, cik lielā mērā plāni veicina klimata un digitālo mērķrādītāju sasniegšanu.

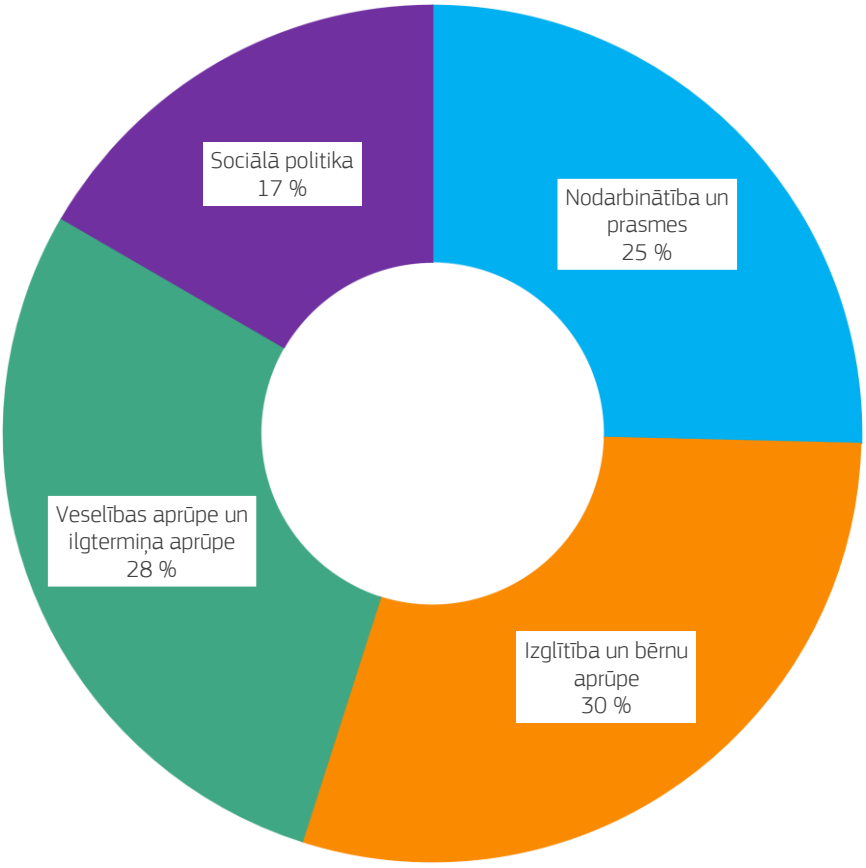
Avots: atveseļošanas un noturības rezultātu pārskats.

Pārskatītie ANP veicina sociālo politiku un dzimumu līdztiesību visā ES

Pārskatītie ANP turpina veicināt augšupēju sociālo konverģenci. Aplēstā kopējā summa aptuveni 162,3 miljardu EUR apmērā visos ANP veicina sociālās politikas pasākumus[20], kas veido aptuveni 25 % no aplēstajiem kopējiem izdevumiem. Pēc ANP pārskatīšanas gandrīz 30 % no aplēstajiem sociālajiem izdevumiem ir paredzēti attiecīgi investīcijām un reformām izglītībā un bērnu aprūpē (samazinājums par 4 procentpunktiem) un veselības aprūpei un ilgtermiņa aprūpei (samazinājums par 5 procentpunktiem), savukārt 25 % ir paredzēti nodarbinātībai un prasmēm (palielinājums par 6 procentpunktiem) un pārējais – sociālajai politikai (palielinājums par 3 procentpunktiem) (4. attēls). dalībvalstu ANP tagad ir iekļauti 423 (apakš)pasākumi, kas vērsti uz bērniem un jauniešiem un ir sadalīti vairākās politikas jomās, arī izglītībai visos līmeņos, nodarbinātības atbalstam un mājokļiem.

4. attēls. ANM aplēsto sociālo izdevumu īpatsvars pa sociālajām kategorijām

[20] Ņemot vērā sociālo izdevumu nozīmi pēc Covid-19 pandēmijas, ar ANM regulu Komisija tika pilnvarota pieņemt deleģēto aktu, ar ko nosaka metodiku, kā saistībā ar ANM ziņot par aplēstajiem sociālajiem izdevumiem, arī attiecībā uz bērniem un jauniešiem (29. panta 4. punkta b) apakšpunkts). Saskaņā ar Komisijas pieņemto metodiku visi aplēstie no mehānisma finansētie izdevumi, kas saistīti ar reformām un investīcijām, tiek iedalīti deviņās plašās politikas jomās, kuras pēc tam tiek apvienotas četrās sociālajās kategorijās: 1) nodarbinātība un prasmes, 2) izglītība un bērnu aprūpe, 3) veselības aprūpe un ilgtermiņa aprūpe un 4) sociālā politika. sk. Komisijas Deleģēto regulu (ES) 2021/2105.

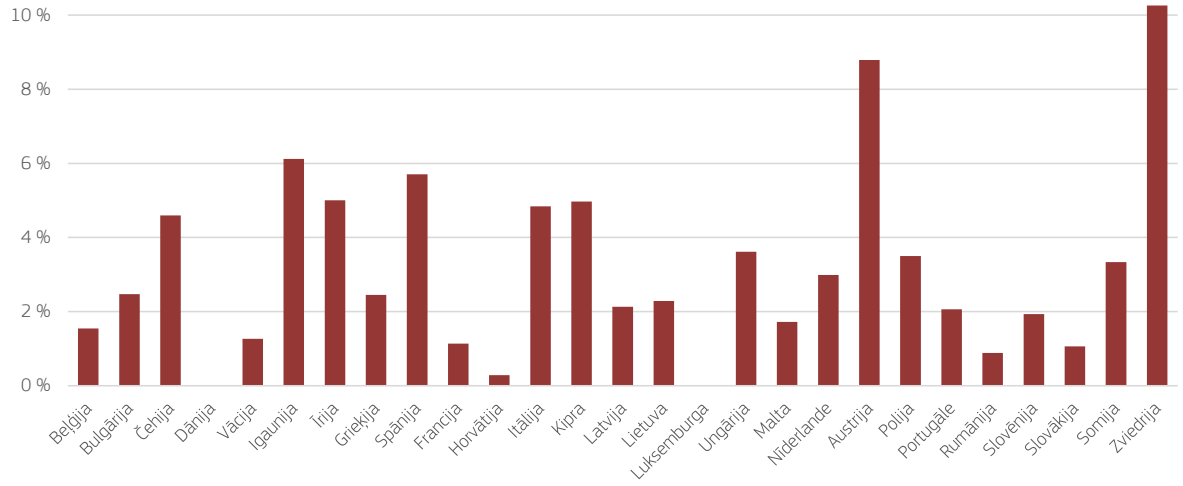

Piezīme. Šajā grafikā parādīts aplēsto sociālo izdevumu sadalījums visos ANP. Sociālās kategorijas definē un piemēro, pamatojoties uz metodiku, kuru Komisija, apspriedusies ar Eiropas Parlamentu un dalībvalstīm, ir pieņēmusi Deleģētajā regulā (ES) 2021/2105.

Avots: atveseļošanas un noturības rezultātu pārskats.

Dalībvalstu ANP turpina veicināt dzimumu līdztiesību, un gandrīz visi plāni (izņemot divus) ietver pasākumus, kuru mērķis ir tieši veicināt dzimumu līdztiesību. Pārskatītie ANP ietver 136 (apakš)pasākumus, kas vērsti uz dzimumu līdztiesību. Ar dzimumu līdztiesību saistīto pasākumu pārskats dalījumā pa dalībvalstīm ir sniegts 5. attēlā. Papildus 1367 (apakš)pasākumiem, kas tiešā veidā veicina dzimumu līdztiesību, dalībvalstis savos plānos turpina iekļaut citas reformas un investīcijas, kuru īstenošana var būtiski veicināt šīs dimensijas. Tās ietver, piemēram, reformas un investīcijas infrastruktūrā, sabiedriskajā transportā vai digitālajā savienojamībā. Šādi pasākumi var pozitīvi ietekmēt piekļuvi attālinātai izglītībai, (veselības aprūpes) pamatpakalpojumiem un komunālajiem pakalpojumiem vai ļaut cilvēkiem ar ierobežotu mobilitāti vai cilvēkiem, kuri dzīvo attālos apgabalos, piedalīties ekonomiskajā un sabiedriskajā dzīvē.

5. attēls. To ANP pasākumu procentuālā daļa, kas vērsti uz dzimumu līdztiesību

Avots: atveseļošanas un noturības rezultātu pārskats.

C. ANM galasaņēmēji

Visas dalībvalstis publicē datus par 100 lielākajiem galasaņēmējiem

2023. gada sākumā, kad saistībā ar *REPowerEU* tika grozīta ANM regula, tika uzlabota ANM līdzekļu izmantošanas pārredzamība, nosakot, ka dalībvalstīm jāsniedz informācija par lielākajiem galasaņēmējiem saskaņā ar to ANP. Saskaņā ar ANM regulas 25.a pantu dalībvalstīm ir jāizveido publiski pieejams portāls, kurā tiek apkopoti dati par 100 galasaņēmējiem, kas saņēmuši vislielāko finansējuma summu mehānisma pasākumu īstenošanai, un šie dati jāatjaunina divas reizes gadā[21]. ANM kontekstā galasaņēmēji ir pēdējie subjekti, kas saņem līdzekļus ANM pasākuma īstenošanai un kas nav darbuzņēmēji vai apakšuzņēmēji, piemēram, iedzīvotāji, uzņēmumi, reģionālās vai vietējās pašvaldības. Tātad tie var būt juridiskas vai fiziskas personas[22]. Saskaņā ar regulas prasībām Komisija atveseļošanas un noturības rezultātu pārskatā centralizē un publicē datus kopā ar saitēm uz dalībvalstu valsts portāliem[23].

Lai nodrošinātu datu konsekvenci un salīdzināmību, Komisija ir sniegusi norādījumus dalībvalstīm. Komisija dažādās neformālās ANM ekspertu grupas sanāksmēs ir apspriedusi ar dalībvalstīm jautājumu par ziņošanu par galasaņēmējiem, uzsverot tās nozīmi pārredzamības uzlabošanā. Šajā saistībā, kā arī pēc Eiropas Parlamenta pieprasījuma[24] šie norādījumi ir kopsavilkuma veidā izklāstīti šā ziņojuma V pielikumā, un

[21] Regulā arī noteikts, kāda informācija dalībvalstīm būtu jāpublicē, proti, saņēmēja pilns nosaukums, PVN vai nodokļu identifikācijas numurs (vai juridiskas personas gadījumā – cits unikāls identifikators), saņemtā summa un saistītie pasākumi, par kuriem saņēmējs ir saņēmis finansējumu.

[22] Tas atbilst ANM regulas prasībām, kur 22. panta 2. punkta d) apakšpunktā galasaņēmēji ir minēti kā atsevišķi subjekti, kas nav darbuzņēmēji un apakšuzņēmēji, tādējādi nodrošinot termina konsekventu interpretāciju visā ANM regulā.

[23] https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/disbursements.html?table=finalRecipientByCountry

[24] Eiropas Parlamenta 2024. gada 11. aprīļa lēmums par Eiropas Savienības 2022. finanšu gada vispārējā budžeta pārskatu apstiprināšanu, III iedaļa – Komisija, 286. punkta xiii) apakšpunkts.

tajā arī sīkāk precizēts ANM regulā paredzētais galasaņēmēja jēdziens un datu par 100 lielākajiem galasaņēmējiem ANM ietvaros publicēšanas tvērums.

Visas 27 dalībvalstis ir izveidojušas publiski pieejamu portālu ar datiem par 100 lielākajiem galasaņēmējiem. Jau 2023. gadā visas dalībvalstis bija iesniegušas pirmo datu kopumu par 100 lielākajiem galasaņēmējiem, un lielākā daļa no tām vēlāk šajā gadā iesniedza arī atjauninātu informāciju. Komisija sagaida, ka turpmāk visas dalībvalstis ievēros pusgada ziņošanas termiņu, un cieši uzraudzīs, vai dalībvalstis pilda savu pienākumu atjaunināt datus divas reizes gadā. 2024. gadā gandrīz visas dalībvalstis jau bija iesniegušas pirmo datu atjauninājumu, un Komisija sagaida, ka oktobrī dati tiks atjaunināti otro reizi.

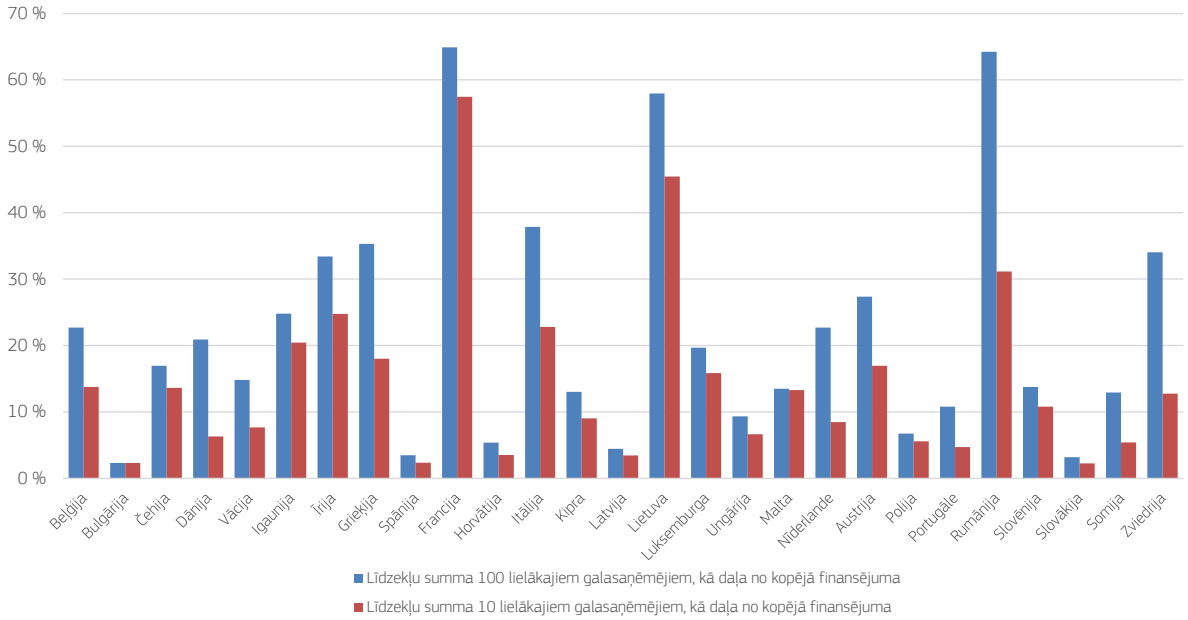
Lielākā daļa dalībvalstu ir iesniegušas pilnu datu sarakstu par 100 lielākajiem galasaņēmējiem saskaņā ar saviem ANP, savukārt dažas dalībvalstis ir iesniegušas sarakstus ar mazāk nekā 100 galasaņēmējiem, proti, Bulgārija (19), Igaunija (98), Ungārija (99), Lietuva (71), Malta (31) un Rumānija (98). Dažos gadījumos to var saistīt ar konkrēto dalībvalstu attiecīgo ANP īstenošanas stāvokli, kad tiek gatavota pasākumu ieviešana, bet līdzekļi vēl nav nonākuši pie galasaņēmējiem. ANM regulā ir iekļauti arī atbrīvojumi[25] no pienākuma publicēt datus saskaņā ar Finanšu regulas noteikumiem, kas dažos gadījumos var būt relevanti ziņošanai par lielākajiem galasaņēmējiem.

Dati par lielākajiem galasaņēmējiem katrā dalībvalstī var sniegt noderīgu informāciju, kas sekmē ANM finansējuma sadales pārredzamības palielināšanu. Šie dati papildina esošos datus par ANP īstenošanu, piemēram, par izpildītajiem atskaites punktiem un mērķrādītājiem, un veiktajām izmaksām pa pīlāriem, un tiek izmantoti ar ANM atbalstīto projektu kartes veidošanā.

Finansējuma summas, kas izmaksātas lielākajiem galasaņēmējiem katrā dalībvalstī, ievērojami atšķiras, un tas atspoguļo ANP neviendabīgo raksturu un finanšu piešķīrumu atšķirības. Lielākā summa, ko saņēmis kāds no galasaņēmējiem, ir vairāk nekā 22 miljardi EUR, bet mazākā summa, ko saņēmis kāds no lielākajiem galasaņēmējiem, ir 5723 EUR. Lielāko galasaņēmēju saņemto līdzekļu vidējā vērtība ir gandrīz 63 miljoni EUR, bet mediānas vērtība ir ievērojami zemāka – 4,5 miljoni EUR. Tāpat arī to līdzekļu summa, ko lielākie galasaņēmēji līdz šim ir saņēmuši katrā dalībvalstī, atspoguļo atšķirīgas to kopējā finansējuma daļas (sk. 6. attēlu) gan starp dalībvalstīm, gan salīdzinot to līdzekļu summu, ko saņēmuši 10 lielākie galasaņēmēji un 100 lielākie galasaņēmēji katrā dalībvalstī. Vidēji kopējais līdzekļu apjoms, ko saņēmuši 100 lielākie galasaņēmēji kā daļa no dalībvalstu piešķīrumiem, ir 22,1 %, savukārt līdzekļi, ko saņēmuši 10 lielākie galasaņēmēji, veido 14,3 % no dalībvalstu piešķīrumiem.

[25] Šie izņēmumi ietver šādus četrus gadījumus: i) izglītības atbalsts, ko maksā fiziskām personām, un jebkāds cits tiešs atbalsts, ko maksā fiziskām personām, kurām tas visvairāk nepieciešams, ii) ļoti mazas vērtības līgumi, kuru vērtība ir mazāka par 15 000 EUR, iii) finansiālais atbalsts, kas sniegts ar finanšu instrumentu starpniecību tādas summas apmērā, kas mazāka par 500 000 EUR, un iv) gadījumi, kad informācijas izpaušana var apdraudēt attiecīgo personu vai subjektu tiesības un brīvības vai kaitēt saņēmēju komerciālajām interesēm.

6. attēls. Līdzekļu summa, ko saņēmuši 10 un 100 lielākie galasaņēmēji, kā daļa no dalībvalsts kopējā finansējuma

Avots: Eiropas Komisijas aprēķini, pamatojoties uz dalībvalstu sniegtajiem galasaņēmēju datiem.

Vairums lielāko galasaņēmēju, par kuriem ziņots visās dalībvalstīs, ir publiskas struktūras. Saskaņā ar Komisijas aplēsēm 59,4 % no 100 lielākajiem galasaņēmējiem dalībvalstīs ir publiskas struktūras un 40,7 % – privātas struktūras[26]. Lielākie galasaņēmēji katrā dalībvalstī, kas ir publiskās iestādes, kopumā ir saņēmuši aptuveni 94,5 miljardus EUR – tas atbilst 15 % no visiem atvēlētajiem ANM līdzekļiem, un galasaņēmēji, kas ir privātas struktūras, ir saņēmuši 65 miljardus EUR, kas veido 10 % no visiem atvēlētajiem ANM līdzekļiem. Tā kā daudzi ANM pasākumi ir vērsti uz sabiedrisko labumu sniegšanas uzlabošanu tādās jomās kā veselība, transports vai publiskās pārvaldes digitalizācija, kas parasti ir dārgi liela mēroga investīciju projekti, galasaņēmēji bieži vieni ir publiskās iestādes. Tomēr ANM sniedz arī plašu atbalstu privātajam sektoram un jo īpaši MVU, atbalstot to digitalizāciju un darbinieku pārkvalifikāciju un prasmju pilnveidi.

Lielākie galasaņēmēji saņem finansējumu investīcijām visos sešos ANM politikas pīlāros

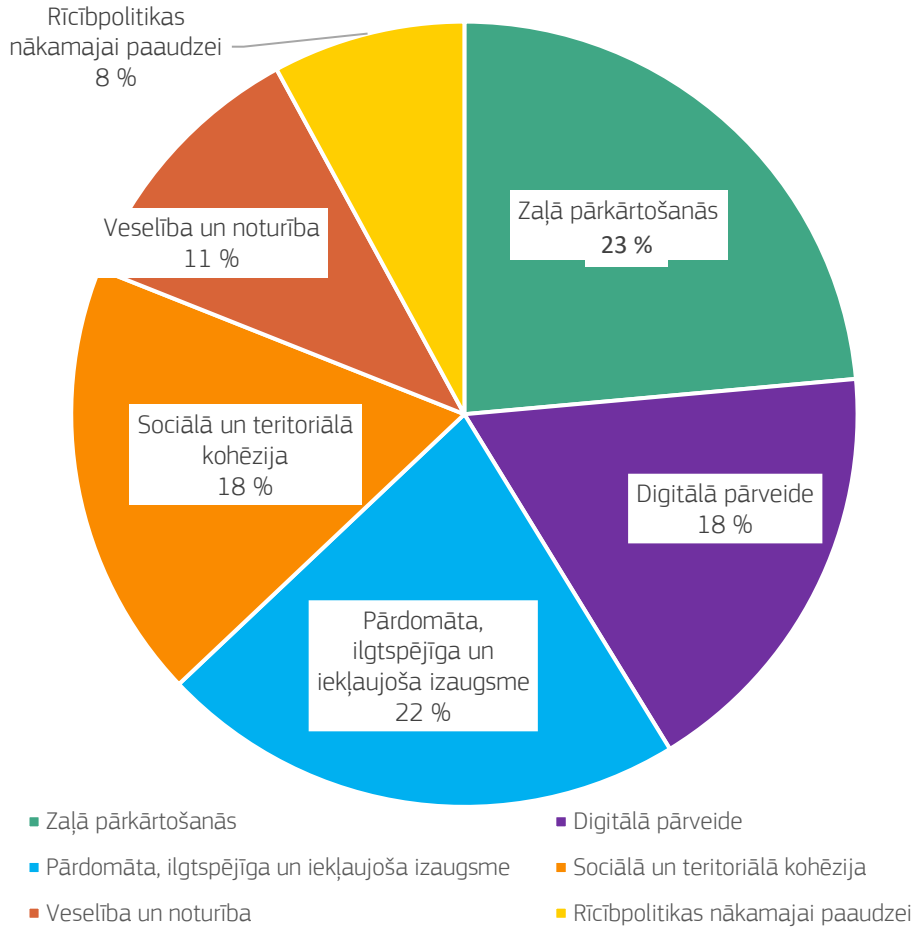
Pasākumi, kuriem 100 lielākie ANM galasaņēmēji ir saņēmuši finansējumu, aptver visus sešus politikas pīlārus (7. attēls). Tas liecina, ka ANM piedāvā visaptverošu atbalstu dalībvalstīm visās svarīgākajās politikas jomās. Tajā pašā laikā lielākie galasaņēmēji lielākoties ir bijuši iesaistīti tādu pasākumu īstenošanā, kas veicina zaļo pārkārtošanos (23 %), tiem cieši seko investīcijas pārdomātā, ilgtspējīgā un iekļaujošā izaugsmē (22 %), digitālajā pārveidē un sociālajā un teritoriālajā kohēzijā (18 % katrai no šīm jomām). Tas liecina, ka galvenā uzmanība tiek pievērsta ekonomikas un sociālās

[26] Saskaņā ar ANM regulas 25.a pantu dalībvalstīm nav jānorāda, vai galasaņēmēji ir publiskas vai privātas struktūras. Tāpēc šeit sniegtie skaitļi ir balstīti uz Eiropas Komisijas aplēsēm.

atveseļošanas stimulēšanai pēc Covid-19 krīzes, kā arī ES ekonomikas, sabiedrības un publiskās pārvaldes iestāžu sagatavošanai zaļās un digitālās pārkārtošanās īstenošanai, pilnībā ievērojot mehānisma vispārējos mērķus.

Lielākās summas, ko saņēmuši galasaņēmēji, paredzētas infrastruktūras projektiem, digitalizācijai un mobilitātei, savukārt visbiežāk atbalstītie pasākumi ir saistīti ar investīcijām, kas veicina energoefektivitāti. Kopumā *lielākās finansējuma summas*, ko galasaņēmēji ir saņēmuši ANP pasākumu īstenošanai, ir saistītas ar investīcijām teritoriālajā infrastruktūrā un pakalpojumos, e-pārvaldē, digitālajos publiskajos pakalpojumos un ilgtspējīgā mobilitātē. Šādi pasākumi parasti ietver lielus, dārgākus un ilgākus projektus, kuru īstenošana prasa vairāk laika. No otras puses, 100 lielākie galasaņēmēji *visbiežāk* ir saņēmuši finansējumu energoefektivitātes atbalsta pasākumu īstenošanai. Citas politikas jomas, kurās galasaņēmēji biežāk ir saņēmuši finansējumu, ir teritoriālā infrastruktūra un pakalpojumi, e-pārvalde un digitālie publiskie pakalpojumi, vispārējā, profesionālā un augstākā izglītība, kā arī pētniecība, izstrāde un inovācija.

7. attēls. Saņemto summu un saistīto pasākumu, par kuriem atbalstu saņem 100 lielākie galasaņēmēji, ieguldījums sešos politikas pīlāros[27]

Avots: Eiropas Komisijas aprēķini, pamatojoties uz dalībvalstu sniegtajiem galasaņēmēju datiem.

D. ANM īstenošanas kontroles un revīzija

Komisijas ANM kontroles sistēmu veido divi līmeņi: kontroles, kuru mērķis ir sniegt pārliecību par maksājumu, ko Komisija veikusi dalībvalstīm, likumību un pareizību, un kontroles, kuru mērķis ir nodrošināt Savienības finanšu interešu pienācīgu aizsardzību. Attiecībā uz darījumu likumību un pareizību pirms jebkādas izmaksas tiek veiktas rūpīgas *ex ante* pārbaudes, lai novērtētu visu maksājuma pieprasījumā iekļauto atskaites punktu un mērķrādītāju apmierinošu izpildi. Pēc izmaksāšanas Komisija veic arī uz risku balstītas *ex post* revīzijas attiecībā uz atskaites punktiem un mērķrādītājiem nolūkā iegūt papildu pārliecību, ka dalībvalsts sniegtā informācija ir pareiza. Turklāt, lai nodrošinātu Savienības finanšu interešu aizsardzību, Komisija ir *ex ante* novērtējusi katru valsts kontroles sistēmu un vajadzības gadījumā attiecībā uz kontroles sistēmām ieviesusi atskaites punktus,

[27] Šie skaitļi ir balstīti uz pīlāru izsekojamības metodiku, kura izstrādāta atveseļošanas un noturības rezultātu pārskata vajadzībām un saskaņā ar kuru katrs ANP pasākums tiek attiecināts uz vienu primāru un vienu sekundāru politikas jomu, lai atspoguļotu to, ka pasākumi var veicināt vairāk nekā viena politikas mērķa sasniegšanu. Seši politikas pīlāri ir: zaļā pārkārtošanās; digitālā pārveide; pārdomāta, ilgtspējīga un iekļaujoša izaugsme; sociālā un teritoriālā kohēzija; veselība un ekonomiskā, sociālā un institucionālā noturība; rīcībpolitikas nākamajai paaudzei.

kas jāizpilda pirms jebkura turpmāka maksājuma veikšanas. Tiek veiktas uz risku balstītas sistēmu revīzijas, lai pārbaudītu dalībvalstīs ieviestās procedūras krāpšanas, korupcijas un interešu konfliktu, kā arī dubultas finansēšanas novēršanai, atklāšanai un izlabošanai, un tiek veiktas papildu atbilstības revīzijas, lai pārbaudītu valsts revīzijas iestāžu veiktā revīzijas darba ticamību.

Komisija turpina aizsargāt Savienības finanšu intereses

Laikposmā no 2023. gada 1. septembra līdz 2024. gada 31. augustam Komisija veica 17 *ex post* revīzijas attiecībā uz atskaites punktiem un mērķrādītājiem[28]. Atskaites punktu un mērķrādītāju izvēli nosaka riska novērtējums, kurā ņemti vērā dažādi faktori. Pamatojoties uz šo riska novērtējumu[29], Komisija veica revīziju kopumā 82 no 748 atskaites punktiem un mērķrādītājiem, kas iekļauti 2023. gadā izmaksātajos maksājumu pieprasījumos. Lai noteiktu revīzijas izlasi, Komisija ņēma vērā arī gadījumus, kad Komisija jau bija revidējusi kādu atskaites punktu vai mērķrādītāju attiecībā uz to pašu pasākumu iepriekšējā gadā un/vai to jau bija revidējušas valstu revīzijas iestādes, sniedzot Komisijai pamatotu pārliecību. Līdz 2024. gada 31. augustam Komisija revidēja arī 10 atskaites punktus un mērķrādītājus, kas bija iekļauti 2024. gadā izmaksātajos maksājumu pieprasījumos. Komisija neatrada pierādījumus tam, ka revidētie atskaites punkti un mērķrādītāji nebūtu apmierinoši izpildīti. Visas pārējās konstatētās neatbilstības starp deklarētajiem un revidētajiem datiem joprojām nepārsniedza 5 % robežu, ko Komisija izmantoja savā novērtējumā.

Laikposmā no 2023. gada 1. septembra līdz 2024. gada 31. augustam Komisija veica četras sistēmu revīzijas par Savienības finanšu interešu aizsardzību[30]. Šīs četras revīzijas aptvēra trīs koordinējošās struktūras un 11 īstenošanas struktūras (piemēram, ministrijas vai aģentūras), kuras tika atlasītas, pamatojoties uz riska novērtēšanas sistēmu. Līdz 2023. gada beigām katras dalībvalsts kontroles sistēma bija revidēta vismaz vienu reizi. Šo sistēmu revīziju un citu revīzijas pasākumu ietvaros Komisija veica arī pārbaudes par valsts atbalsta un publiskā iepirkuma procedūru ievērošanu, aptverot gan procedūras, kas ieviestas, lai novērstu krāpšanu, korupciju un interešu konfliktu publiskā iepirkuma procedūrās, gan šo procedūru faktisko īstenošanu atlasītajos pasākumos.

Pamatojoties uz pašreizējo revīzijas darbu, Komisija konstatēja, ka iekšējās kontroles sistēmu īstenošana dalībvalstīs kopumā ir pozitīva, lai gan ir iespējami uzlabojumi. Dažām revidētajām īstenošanas struktūrām tika konstatēta laba prakse, piemēram, ieviestās procedūras iespējamas krāpšanas, korupcijas, interešu konfliktu un dubultas finansēšanas atklāšanai, jo īpaši izmantojot datizraces rīkus, piemēram,

[28] Šīs revīzijas attiecas uz maksājumu pieprasījumiem, ko iesniegušas Vācija, Igaunija, Grieķija, Francija, Horvātija, Itālija, Latvija, Luksemburga, Malta, Polija, Portugāle, Rumānija, Slovēnija un Slovākija.

[29] Riska novērtējuma pamatā ir vairāki kritēriji, piemēram, īstenošanas iestāžu veids un skaits, galasaņēmēju veids un skaits, izmantotā izsekojamības metodika un verifikācijas mehānisma sarežģītība.

[30] Sistēmu revīzijas tika veiktas Beļģijā, Lietuvā, Nīderlandē un Slovākijā.

ARACHNE[31]. Tomēr Komisija arī pauda vairākas konkrētas bažas, kas bieži vien attiecās nevis uz valsts sistēmu kopumā, bet gan tikai uz atsevišķām struktūrām dalībvalstī, piemēram, saistībā ar koordinācijas un uzraudzības trūkumu, datu vākšanas problēmām, nepilnīgām krāpšanas apkarošanas stratēģijām un krāpšanas riska novērtējumiem, kā arī bija vajadzīgi uzlabojumi attiecībā uz *ex ante* kontrolēm. dalībvalstis ir sākušas īstenot nepieciešamos uzlabojumus, kas izriet no šiem revīzijas konstatējumiem, un Komisija cieši uzrauga ieteikumu īstenošanu.

Eiropas Revīzijas palāta joprojām rūpīgi uzrauga ANM

Papildus pašas Komisijas veiktajām revīzijām Eiropas Revīzijas palāta (ERP) rūpīgi uzrauga ANM, veicot revīzijas par katru atsevišķo maksājumu, kā arī veicot daudzas lietderības revīzijas saistībā ar ANM struktūru vai konkrētām tematiskajām jomām. Līdz šim ERP ir revidējusi visus ANM maksājumus dalībvalstīm. Turklāt līdz 2024. gada 31. augustam bija pabeigtas trīs lietderības revīzijas konkrēti saistībā ar ANM, proti, par Komisijas veikto ANP novērtējumu, par Komisijas ANM kontroles sistēmas struktūru un par satvaru, ko Komisija ieviesusi ANM snieguma uzraudzībai. Vēl astoņas ERP revīzijas[32], kas attiecas konkrēti uz ANM, vai nu vēl nav publicētas, vai arī paredzams, ka tās tiks pabeigtas līdz 2024. gada beigām, un vēl piecas revīzijas tiek sāktas vai paredzams, ka tās tiks sāktas līdz 2024. gada beigām, piemēram, īpaša revīzija par pārskatītajiem ANP un to *REPowerEU* nodaļām. Turklāt ar ANM saistītie jautājumi tiek ņemti vērā arī ERP pārskatos un tematiskajos īpašajos ziņojumos par konkrētām politikas jomām vai citām programmām, piemēram, nesenā revīzijā par Savienības tiesiskuma satvaru[33].

Tāpat kā iepriekšējos gados ERP ir revidējusi visus ANM maksājumus, kas veikti 2023. finanšu gadā, t. i., 23 ANM maksājumus 17 dalībvalstīm. ERP arī īpaši aplūkoja ECFIN ĢD veiktās *ex post* revīzijas un ANP iekļautos revīzijas un kontroles atskaites punktus. Šis revīzijas darbs papildina valstu pirms iesniegšanas un pēc iesniegšanas veiktās revīzijas par maksājumu pieprasījumos iekļautajiem datiem un Komisijas pašas veiktās revīzijas. Savā gada pārskatā par 2023. finanšu gadu ERP norādījusi konstatējumus ar finansiālu ietekmi saistībā ar sešiem neatmaksājama atbalsta maksājumiem, kas 2023. gadā veikti dalībvalstīm. Rūpīgi izskatījusi ERP konstatējumus, Komisija uzskata, ka tās sākotnējie novērtējumi par "apmierinošu izpildi" ir pareizi. Tā savās atbildēs norāda, ka ERP secinājumu pamatā galvenokārt ir atšķirības Komisijas un ERP juridisko prasību interpretācijā vai atšķirības kvalitatīvajā vērtējumā par konkrētiem gadījumiem vai plašākiem ANM juridiskajiem jēdzieniem. Šajā sakarā Komisija šā gada ziņojuma pielikumā sniedz divus

[31] *ARACHNE* ir Eiropas Komisijas izstrādāts IT rīks, ko izmanto datizracei un datu bagātināšanai. *ARACHNE* palīdz apzināt projektus, kas tiek finansēti no vairākiem ES fondiem, ja pastāv potenciāls dubultas finansēšanas risks. Tajā parādīti saņēmēji, darbuzņēmēji, apakšuzņēmēji, partneri un konsorciju dalībnieki, kas iesaistīti vairākos projektos, neatkarīgi no to lomas dažādos projektos.

[32] Tās cita starpā aptver ANM zaļās pārkārtošanās un digitālās pārveides dimensijas, ANM līdzekļu apguvi, darba tirgu un atsevišķi ANP iekļautās uzņēmējdarbības vides reformas, dalībvalstu kontroles sistēmas un dubultas finansēšanas novēršanu starp ANM, kohēzijas politiku un Eiropas infrastruktūras savienošanas instrumentu. ANM vai ANM atbalstītos pasākumus var aplūkot arī citās lietderības revīzijās un pārskatos. Visus ERP īpašos ziņojumus papildina Komisijas oficiālās atbildes, kas ir publiski pieejamas ERP tīmekļa vietnē.

[33] Sk. ERP Īpašo ziņojumu 03/2024: "Tiesiskums Eiropas Savienībā: labāks regulējums ES finanšu interešu aizsardzībai, taču riski saglabājas".

skaidrojošus dokumentus. II pielikumā ir izskaidrota Komisijas interpretācija par pasākumu attiecināmību, ņemot vērā "atpakaļejošo" sākuma datumu, ko likumdevēji paredzējuši ANM regulas 17. panta 2. punktā. III pielikumā ir izskaidrots, kā Komisija piemēro attiecināmības klauzulu attiecībā uz "valsts budžeta kārtējo izdevumu" aizstāšanu.

Komisija ātri reaģē uz ERP ieteikumiem. Komisija līdz šim ir saņēmusi 28 ar ANM saistītus ieteikumus, ko ERP sniegusi savos gada vai īpašajos ziņojumos[34]. Tikai trīs no tiem Komisija ir pilnībā noraidījusi, jo Komisija norādīja, ka attiecīgos ieteikumus nevar īstenot saskaņā ar ANM regulas juridisko pamatu un mērķiem. Saistībā ar pārējiem 25 saņemtajiem ieteikumiem par ANM Komisija uzskata, ka 24 ieteikumi ir īstenoti savlaicīgi, savukārt viens vēl jāīsteno līdz 2024. gada beigām. Piemēram, pēc ERP ieteikuma Komisija ir publicējusi metodiku par rīcību gadījumos, kad atskaites punkti vai mērķrādītāji vairs nav izpildīti, publicējusi daļējas vai pilnīgas apturēšanas metodiku, uzlabojusi uzskaiti un dokumentāciju saistībā ar maksājumu pieprasījumu novērtējumiem, organizējusi labas prakses apmaiņu starp dalībvalstīm un pārskatījusi pārskatāmos atskaites punktus un mērķrādītājus, lai nodrošinātu prasību skaidrību.

Izmantojot dažādu revīziju[35] konstatējumus un ieteikumus, Komisija ir izmantojusi dinamisku pieeju revīzijai un kontrolei un ir pārskatījusi un vēl vairāk stiprinājusi savu ANM revīzijas un kontroles sistēmu. Piemēram, atjauninātajos norādījumos par atveseļošanas un noturības plāniem[36], kas pieņemti 2024. gada 19. jūlijā, ir sniegti papildu norādījumi par to, kā nodrošināt kontroļu pastāvīgu pietiekamību, lai identificētu un novērstu dubultas finansēšanas risku, vienlaikus veicinot sinerģiju ES līdzekļu izmantošanā. Lai nodrošinātu lielāku pārredzamību un skaidrību, šā ziņojuma IV pielikumā kopsavilkuma veidā ir izklāstīts, kā Komisija interpretē dubultas finansēšanas jēdzienu atbilstīgi ANM regulas 9. pantam, kas paredz finansējuma papildināmību, vienlaikus ļaujot ANM atbalstu kombinēt ar citām ES programmām. Atjaunināto norādījumu ietvaros Komisija ir publicējusi arī finansējuma samazinājumu un līdzekļu atgūšanas pamatprincipus, kas aptver visus finansējuma samazināšanas un līdzekļu atgūšanas gadījumu pamatojumus saskaņā ar ANM regulu[37]. Turklāt Komisija ir turpinājusi stiprināt savu kontroles sistēmu. Pagājušajā gadā tā ir pārskatījusi ANM kontroles un revīzijas stratēģijas, lai pastiprinātu *ex ante* kontroles, labāk aptvertu iespējamos riskus, kas saistīti ar ANM īstenošanu, kā arī atspoguļotu pastiprinātās kontroles attiecībā uz dalībvalstu iekšējās kontroles sistēmu rezultativitāti nolūkā nodrošināt atbilstību ES un valstu noteikumiem, pastiprinātu sadarbību starp ģenerāldirektorātiem revīzijas jautājumos un savā darbā skaidri aptvertu iespējamos apvērses riskus.

[34] Sk. ERP Īpašo ziņojumu 21/2022 "Komisijas novērtējums par nacionālajiem atveseļošanas un noturības plāniem", ERP Īpašo ziņojumu 07/2023 "Komisijas ANM kontroles sistēmas izstrāde"; ERP Īpašo ziņojumu 26/2023 "Atveseļošanas un noturības mehānisma snieguma uzraudzības sistēma", ERP gada pārskatu par 2021. finanšu gadu un ERP gada pārskatu par 2022. finanšu gadu.

[35] Šo revidentu vidū ir Komisijas Iekšējās revīzijas dienests, Eiropas Revīzijas palāta, Eiropadome un Eiropas Parlaments.

[36] Sk. Komisijas paziņojumu "Norādījumi par atveseļošanas un noturības plāniem" (C/2024/4618).

[37] ANM tiesiskajā regulējumā ir paredzēti trīs atsevišķi iemesli, saskaņā ar kuriem Komisija var veikt finansējuma samazināšanu un līdzekļu atgūšanu: 1) krāpšanas, korupcijas un interešu konflikta gadījumi, kas ietekmē Savienības finanšu intereses; 2) gadījumi, kad ir nopietni pārkāptas finansēšanas nolīgumā vai aizdevuma nolīgumā noteiktās saistības; 3) gadījumi, kad tiek konstatēts, ka maksājuma pieprasījuma pamatā esošā informācija un pamatojums ir nepareizs.

E. Komunikācija un dialogi 2023. un 2024. gadā

Eiropas Parlaments, Padome un dalībvalstis joprojām pastāvīgi iesaistās ANM īstenošanā

Kopš ANM īstenošanas sākuma Komisija cieši sadarbojas ar Eiropas Parlamentu un Padomi. Komisija turpina nekavējoties un ar vienādiem nosacījumiem informēt gan Eiropas Parlamentu, gan Padomi par visiem dalībvalstu iesniegtajiem grozītajiem ANP, kā arī par visiem maksājumu pieprasījumu provizoriskajiem novērtējumiem. Tas visā īstenošanas posmā nodrošina pārredzamu informācijas plūsmu starp iestādēm un to augsta līmeņa iesaistīšanos. Komisija regulāri apmainās ar viedokļiem ar Eiropas Parlamentu, lai apspriestu horizontālos jautājumus, kas saistīti ar ANM.

Kopš ANM izveides Komisija ir tikusi uzaicināta uz 16 augsta līmeņa dialogiem[38] ar Eiropas Parlamentu par ekonomikas atveseļošanu un noturību un piedalījusies tajos. Turklāt Komisija regulāri sadarbojas ar Eiropas Parlamenta deputātiem ECON un BUDG apvienoto komiteju pastāvīgajā darba grupā un kopumā ir piedalījusies 35 sanāksmēs. Papildus tam Komisija regulāri tiek aicināta piedalīties dažādu citu komiteju – arī REGI, CONT un ENVI – sanāksmēs, lai apmainītos viedokļiem par jautājumiem, kas saistīti ar ANM. Komisija turpina publicēt visas prezentācijas, kas sniegtas saistībā ar pastāvīgo darba grupu, īpašā tīmekļa vietnē[39] un cer sadarboties ar jaunievēlēto Eiropas Parlamentu.

Komisija ir uzturējusi arī tās neformālu ekspertu grupas darbību, lai ar dalībvalstīm apmainītos ar viedokļiem par ANM īstenošanu, un bieži organizē viedokļu un labas prakses apmaiņu. Šī grupa ir svarīgs forums, kurā gan dalībvalstu eksperti, gan Komisijas pārstāvji apspriež ar ANM saistītos transversālos aspektus. Komisija publicē visus attiecīgos dokumentus, piemēram, darba kārtības, protokolus u. c., īpašā tīmekļa vietnē[40]. Līdz šim Komisija ir organizējusi 28 neformālās ANM ekspertu grupas sanāksmes, tajā skaitā divus klātienes "partneru piemeklēšanas" darbsemināru Briselē, kuros dalībvalstis tikās, lai dalītos pieredzē un apspriestu kopīgas problēmas. Pirmais darbseminārs tika organizēts 2023. gada 28. novembrī un aptvēra tādus jautājumus kā pārvaldību un administratīvās spējas. Otrais darbseminārs tika organizēts 2024. gada 4. jūlijā, un tajā galvenā uzmanība tika pievērsta tam, kā dalībvalstis piemēro principu "nenodarīt būtisku kaitējumu".

ES pamanāmību ANP īstenošanā varētu palielināt vēl vairāk

Tāpat kā attiecībā uz citiem Savienības fondiem dalībvalstīm ir pienākums nodrošināt, lai ANM paredzētā Savienības finansējuma saņēmēji atzītu

[38] 16. atveseļošanas un noturības dialogs notika 2024. gada 16. septembrī, t. i., pēc šajā gada ziņojumā aplūkotā perioda beigām.

[39] Eiropas Parlamentam vai Padomei sniegtā informācija par atveseļošanas un noturības plāniem.

[40] Komisijas ekspertu grupu un citu līdzīgu struktūru komisijas reģistrs, neformāla ekspertu grupa Atveseļošanas un noturības mehānisma īstenošanas jautājumos (E03772).

finansējuma izcelsmi un nodrošinātu tā redzamību. Neraugoties uz šiem komunikācijas un redzamības pienākumiem, 2022. gada Eirobarometra aptaujas[41] rezultāti liecina, ka, lai gan ES iedzīvotāji ir labi informēti par to, ka viņu valstīs pastāv ANP (informētība dažādās valstīs ir atšķirīga), nav pietiekamas izpratnes par to, ka ANP (pilnībā vai daļēji) finansē ES. Tas nozīmē, ka dalībvalstīm jāpastiprina savi centieni. Tajā pašā laikā vairāk nekā puse eiropiešu (55 %, palielinājums par diviem procentpunktiem kopš 2023. gada rudens) uzskata, ka ar *NextGenerationEU* var rezultatīvi reaģēt uz pašreizējām ekonomikas problēmām[42].

Šajā kontekstā Eiropas Komisija 2024. gadā Briselē rīkoja divus pasākumus, lai izvērtētu ANM līdzšinējos sasniegumus un veicinātu komunikāciju par tiem. 2024. gada 9. aprīlī Eiropas Komisija un Eiropas Savienības Padomes prezidentvalsts Beļģija organizēja pasākumu, lai atzīmētu ANM vidusposma novērtējuma publicēšanu. Šis pasākums bija arī iespēja paraudzīties uz atlikušajiem izaicinājumiem un to, kā nodrošināt ANM mērķu sasniegšanu atlikušajos trīs gados. 2024. gada 12. aprīlī Eiropas Jaunatnes nedēļas laikā, kura tiek organizēta reizi divos gados un kuras mērķis ir veicināt jauniešu iesaisti, notika sesija par ANM pozitīvo ietekmi uz jauniešiem. Sesijā galvenā uzmanība tika pievērsta pieredzei, ko guvuši astoņi gados jauni dalībnieki no visas ES, kuri dažādos veidos guvuši labumu no ANM pasākumiem.

[41] Eirobarometra zibensaptauja Nr. 515:ES atveseļošanas plāns "NextGenerationEU".

[42] Eirobarometra standartaptauja 101 – 2024. gada pavasaris – 2024. gada maijs – Eirobarometra aptauja (europa.eu).

Atbilstība komunikācijas prasībām ir arī sistemātiski iekļauta Komisijas veiktajās atskaites punktu un mērķrādītāju *ex post* revīzijās. Turklāt šajā kontekstā Komisija turpina sniegt atbalstu dalībvalstīm, lai tās varētu īstenot ANP iekļautās komunikācijas stratēģijas. Astoņas dalībvalstis pašlaik piedalās daudzvalstu tehniskā atbalsta instrumenta[43] projektā par spēju veidošanu rezultatīvai informēšanai par ANP sniegtajiem ieguvumiem.

Interaktīva karte ar vizuālu pārskatu par ANM atbalstītajiem projektiem

Nolūkā vēl vairāk palielināt ANM redzamību un pārredzamību **Komisija regulāri atjaunina interaktīvu projektu karti, kurā parādīti katrā dalībvalstī ar ANM līdzekļiem atbalstītie projekti**[44].

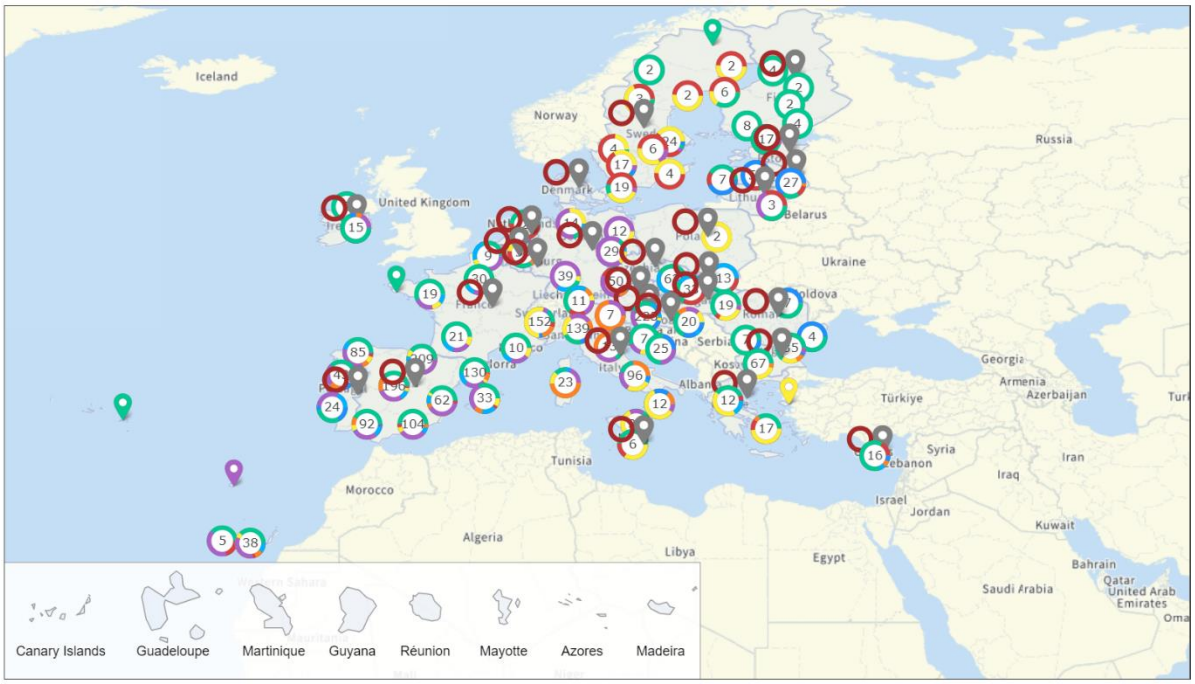
Kartē, kas tika publiskota 2023. gada martā, ir sniegts pārskats par atsevišķām reformām un investīcijām, norādīta to ģeogrāfiskā atrašanās vieta un sniegta informācija par to pašreizējo stāvokli. Tajā ir iekļautas arī saites uz tiešsaistes resursiem, kuros sniegta detalizētāka informācija, piemēram, valsts ANM tīmekļa vietnēm un, ja iespējams, konkrētu ANM finansēto projektu tīmekļa vietnēm.

Līdz šim **kartē ir iekļauti vairāk nekā 1800 projektu visās dalībvalstīs**.

[43] Tehniskā atbalsta instruments (TAI) ir ES programma, kas ES dalībvalstīm nodrošina individuāli pielāgotas tehniskas speciālās zināšanas reformu izstrādei un īstenošanai. Plašāku informāciju sk. tīmekļa vietnē https://commission.europa.eu/funding-tenders/find-funding/eu-funding-programmes/technical-support-instrument/technical-support-instrument-tsi_en.

[44] Sk. https://commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-recovery/recovery-and-resilience-facility_en#map.

8. attēls. ANM atbalstīto projektu karte

Avots: atveseļošanas un noturības rezultātu pārskats.

Dalībvalstis turpina rīkot ikgadējus ar ANM saistītus pasākumus

Ikgadējos pasākumos tiekas valstu iestāžu un Komisijas pārstāvji, ieinteresētās personas (tajā skaitā sociālie partneri un pilsoniskās sabiedrības pārstāvji) un ANM atbalsta saņēmēji, lai cita starpā apspriestu progresu, kas panākts, īstenojot dažādus projektus, kurus dalībvalstis ierosinājušas savos valsts ANP.

Laikā līdz 2024. gada augustam 24 dalībvalstīs bija notikuši 33 ikgadējie pasākumi. Pārskata periodā (no 2023. gada 1. septembra līdz 2024. gada 31. augustam) notika 14 ikgadēji pasākumi. Šo pasākumu veiksmīgu norisi veicina labi iedibinātā sadarbība starp Eiropas pusgada ierēdņiem Komisijas pārstāvniecībās un valstu pārvaldes iestādēm. Šie pasākumi ir lieliskas iespējas paplašināt auditoriju ārpus ierasto ANM ieinteresēto personu loka un nodrošināt daudz plašākas sabiedrības informēšanu.

ANM ikgadējā pasākuma piemērs

2024. gada 14. martā ikgadējā pasākumā par Spānijas ANP piedalījās galvenās ieinteresētās personas, tajā skaitā Eiropas Komisijas, Spānijas valdības, reģionālo un vietējo pašvaldību pārstāvji un dažādi partneri, piemēram, projektu atbalsta saņēmēji, akadēmisko aprindu pārstāvji, sociālās organizācijas un NVO. Pasākumā norisinājās trīs tematiskas paneļdiskusijas, kurās tika aplūkoti Spānijas centieni paātrināt zaļo pārkārtošanos, uzlabot konkurētspēju un risināt problēmas, kas saistītas ar pārskatītā ANP īstenošanu.

Komisija veic attiecīgus papildu komunikācijas pasākumus

Informēšana par valsts ANP priekšrocībām ir arī visu Eiropas Komisijas pārstāvniecību galvenais komunikācijas mērķrādītājs dalībvalstīs. Papildus ikgadējiem pasākumiem ciešā sadarbībā ar Eiropas pusgada ierēdņiem un citām pārstāvniecību darba grupām tiek īstenoti arī daudzi citi informatīvie pasākumi. Austrijā, Horvātijā, Čehijā un Slovēnijā notika četras vietēja mēroga izmēģinājuma kampaņas, un šo valstu piemēram sekos citas dalībvalstis.

Kopš ANM izveides Komisija ir arī plaši informējusi presi par ANM īstenošanu. Komisija regulāri sazinās ar valstu korespondentiem un specializētajiem žurnālistiem, lai nodrošinātu plašu atspoguļojumu un plašas sabiedrības izpratni par galvenajiem jautājumiem, kas saistīti ar ANM un tā praktisko īstenošanu, sagatavojot vairāk nekā 200 paziņojumu presei un preses materiālu un ar Komisijas pārstāvniecību atbalstu organizējot daudzas preses konferences un tehniskus brīfingus gan Briselē, gan dalībvalstīs.

F. ANM vidusposma novērtējuma galvenie konstatējumi

ANM vidusposma novērtējums liecina, ka ANM ir veicinājis atveseļošanu un ieviesis inovācijas ES izdevumu jomā

ANM vidusposma novērtējums tika publicēts 2024. gada 21. februārī saskaņā ar ANM regulas 32. pantu, un, pamatojoties uz tajā laikā pieejamajiem pierādījumiem, tajā novērtēts, kā veicas ar ANM mērķu sasniegšanu. Novērtējumā atzīts, ka ir pāragri vērtēt šī instrumenta kopējo ekonomisko ietekmi. Tajā aplūkots, kas ir darbojies labi un ko varētu uzlabot, un apzinātas galvenās gūtās atziņas, kas var palīdzēt pārdomās par iespējamiem turpmākiem uz sniegumu balstītiem finansēšanas instrumentiem. Visaptverošāks mehānisma ietekmes novērtējums tiks iekļauts ANM *ex post* novērtējumā, kas tiks publicēts 2028. gadā.

Vidusposma novērtējums aptver ANM regulas 32. panta 2. punktā noteiktās izvērtēšanas prasības un piecus izvērtēšanas kritērijus, kas noteikti Eiropas Komisijas labāka regulējuma pamatnostādnēs un Iestāžu nolīgumā par labāku likumdošanas procesu[45]. Tajā novērtēta ANP izstrāde un mehānisma īstenošana visās dalībvalstīs līdz 2024. gada 1. februārim. Novērtējuma pamatā bija neatkarīgs ārējs ziņojums, kuru sagatavojis pētnieku konsorcijs[46] un kurā sniegts objektīvs progresa novērtējums. To papildināja Eiropas Komisijas rīcībā esošie un atveseļošanas un noturības rezultātu pārskatā[47] pieejamie dati, dalībvalstu un citu ES iestāžu oficiālie ziņojumi, kā arī atsauksmes no dažādām ieinteresētajām personām, tajā skaitā reģionālajām un vietējām pašvaldībām.

Vidusposma novērtējums liecina, ka ANM ir pavēris ceļu ES ekonomikas atveseļošanai pēc pandēmijas. Paziņojums par ANM veicināja valsts obligāciju ienesīguma starpības samazināšanos, un pēc Covid-19 krīzes tika saglabātas publiskās investīcijas – to līmenis paaugstinājās no 3,0 % 2019. gadā līdz 3,5 % 2023. gadā. Aptuveni puse no paredzamā publisko investīciju pieauguma laikposmā no 2019. līdz 2025. gadam ir saistīta ar investīcijām, ko finansē no ES budžeta, jo īpaši no ANM. Komisijas modelēšana liecina, ka *NextGenerationEU* ir potenciāls palielināt ES reālo IKP pat par 1,4 % 2026. gadā salīdzinājumā ar scenāriju bez *NextGenerationEU*[48]. Modelētās simulācijas arī liecina par ievērojamu īstermiņa nodarbinātības pieaugumu ES (līdz 0,8 %).

Vidusposma novērtējums liecina, ka ANM ir būtiska nozīme strukturālo reformu un kopējo ES politikas prioritāšu atbalstīšanā. ANM atbalstītas strukturālās reformas un

[45] Eiropas Komisijas Labāka regulējuma pamatnostādnes (2021), pieejamas šeit: https://commission.europa.eu/system/files/2021-11/swd2021_305_en.pdf.

[46] Konsorciju veidoja *CEPS*, *ECORYS*, *NIESR*, *CSIL* un *Wavestone*.

[47] https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/index.html?lang=lv

[48] Simulāciju rezultāti ir atkarīgi no pieņēmumiem par finansēto investīciju projektu produktivitāti un papildināmību, tomēr tajos nav ņemta vērā reformu ietekme, kas ilgtermiņā var vēl vairāk palielināt Eiropas izaugsmi.

investīcijas ir veicinājušas progresu kopējo politikas prioritāšu īstenošanā, jo īpaši attiecībā uz zaļo un digitālo pārkārtošanos un sociālekonomisko konverģenci. Pašlaik ir pāragri novērtēt mehānisma pilnu ietekmi, tomēr novērtējumā ir iekļauti uzskatāmi ANM atbalstīto reformu un investīciju piemēri. Tie ir, piemēram, uzlabojumi publiskās pārvaldes iestāžu darbībā, kā arī tiesu sistēmu efektivitātes, energoefektivitātes, digitālo publisko pakalpojumu, ilgtspējīga transporta, izglītības un apmācības, pētniecības un inovācijas, sociālās aizsardzības un piekļuves darba tirgum uzlabojumi.

ANM vidusposma novērtējumā tika uzsvērta uz sniegumu balstītas pieejas un finansiālā atbalsta sniegšanas pievienotā vērtība strukturālo reformu stimulēšanai. Novērtējumā norādīts, ka ANM uz sniegumu balstītai pieejai ir būtiska nozīme mehānisma rezultativitātes uzlabošanā – izmaksas pēc konkrētu tiešo rezultātu (t. i., atskaites punktu un mērķrādītāju) sasniegšanas tiek veiktas ātri. Reformu un investīciju apvienošana vienā finansēšanas instrumentā rada sinerģiju starp tām, savukārt visaptverošas reformu un investīciju programmas integrēšana vienā ANP atbalsta plānu iekšējo saskaņotību. Viens no nozīmīgākajiem ANM panākumiem ir tā pierādītā spēja stimulēt strukturālo reformu – arī Eiropas pusgada kontekstā ieteikto reformu – īstenošanu. Divos gados pirms ANM to 2016.–2017. gada KVAI īpatsvars, kuros tika sasniegts vismaz "zināms progress", palielinājās tikai par sešiem procentpunktiem – no 53 % 2018. gadā līdz 59 % 2020. gadā. Salīdzinājumam: to 2019.–2020. gada KVAI īpatsvars, kuros tika sasniegts vismaz "zināms progress", palielinājās par 17 procentpunktiem no 52 % 2021. gadā pirms ANM īstenošanas līdz gandrīz 69 % 2023. gadā.

Novērtējumā ir iekļauti noderīgi apsvērumi turpmākiem uz sniegumu balstītiem instrumentiem

ANM radīja sākotnējās izmaksas dalībvalstu administrācijām, un šo aspektu varētu vēl vairāk vienkāršot. Attiecībā uz instrumenta struktūru vidusposma novērtējumā dalībvalstis atsaucas uz apvienotajiem pienākumiem, kas saistīti ar i) pierādījumiem, kas vajadzīgi, lai pierādītu atskaites punktu un mērķrādītāju izpildi, ii) ziņošanas prasībām, piemēram, kopējiem rādītājiem un pusgada datiem, un iii) revīzijas un kontroles sistēmu. ANM regulā nostiprinātā revīzijas un kontroles sistēma tiek uzskatīta par sarežģītu, jo īpaši ņemot vērā šķietamo pārklāšanos starp kontrolēm un revīzijām, ko veic valstu iestādes, Komisija un ERP. dalībvalstis uzskata, ka ir iespējams vienkāršot kontroles un revīzijas procedūras, nodrošinot labāku koordināciju starp iesaistītajiem dalībniekiem un izvairoties no vairākkārtējām pārbaudēm. Visbeidzot, dažas valsts iestādes arī norādīja uz Komisijas veikto atskaites punktu un mērķrādītāju novērtējuma neelastīgumu un uz stingrajām un resursietilpīgajām ANP pārskatīšanas procedūrām.

Dalībvalstu administratīvajai spējai ir būtiska nozīme to ANP sekmīgā īstenošanā. Daudzas dalībvalstis nav pietiekami stiprinājušas administratīvās spējas, arī vietējā un reģionālā līmenī – uz to norādījusi, piemēram, Reģionu komiteja. Tas ir kavējis dalībvalstu

spēju īstenot savus plānus. Turklāt būtiska ir politiskā vienprātība par galveno reformu īstenošanu, piemēram, saistībā ar konkrētām valstīm adresētiem ieteikumiem vai revīzijas un kontroles atskaites punktiem. ANP īstenošana visvairāk kavējas tajos gadījumos, kad dalībvalstu administratīvās spējas ir ierobežotas un/vai dalībvalstis (vēl) nav spējušas izpildīt būtiskus reformu atskaites punktus.

Atveseļošanas un noturības plāna pasākumu plānošanā un īstenošanā būtiska nozīme ir reģionālo un vietējo iestāžu, sociālo partneru, pilsoniskās sabiedrības organizāciju un citu attiecīgo ieinteresēto personu iesaistei. ANM regulā ir noteikts, ka dalībvalstīm ir jāiekļauj informācija par apspriešanos, kas veikta, izstrādājot savus ANP, tomēr šo ieinteresēto personu iesaistes līmenis un veids ir atkarīgs no valsts tiesiskā regulējuma un dažādās dalībvalstīs var ievērojami atšķirties. Līdztekus valstu iestādēm, kas uzņemas galveno koordinācijas un pārraudzības lomu, izšķiroša nozīme ir arī vietējām un reģionālajām pašvaldībām, kā arī sociālajiem partneriem, pilsoniskās sabiedrības organizācijām un citām ieinteresētajām personām. Vidusposma novērtējumā vietējās un reģionālās pašvaldības, sociālie partneri un pilsoniskā sabiedrība norādīja, ka dalībvalstis tos nepietiekamu iesaista ANP sagatavošanā un īstenošanā. To var daļēji izskaidrot ar nepieciešamību ātri izstrādāt ANP krīzes apstākļos, tomēr ir svarīgi, lai turpmāk to cieša iesaiste atbalstītu līdzatbildību un īstenošanu uz vietas.

Reaģējot uz ANM vidusposma novērtējuma atziņām, Padome pieņēma secinājumus, un Komisija atjaunināja savus norādījumus. *ECOFIN* padome 2024. gada 12. aprīlī pieņēma Padomes secinājumus par ANM vidusposma novērtējumu[49], kuros tika norādīts, ka administratīvais slogs gan Komisijai, gan dalībvalstīm saistībā ar ANM īstenošanu ir lielāks, nekā gaidīts. Padome aicināja Komisiju un dalībvalstis apzināt veidus, kā racionalizēt un uzlabot ANP īstenošanu, vienlaikus nodrošinot ES finanšu interešu aizsardzību. Ņemot to vērā, Komisija izskatīja veidus, kā vienkāršot ANM īstenošanu saskaņā ar spēkā esošajiem tiesību aktiem. Komisija 2024. gada 19. jūlijā pieņēma atjauninātus norādījumus par ANP[50], ar ko ievieš vairākus vienkāršošanas elementus attiecībā uz ANM īstenošanu. Konkrētāk, atjauninātie norādījumi:

- sniedz lielāku skaidrību par iespēju grozīt ANP saskaņā ar ANM regulas 21. pantu, ja dalībvalsts konstatē labāku alternatīvu pasākuma īstenošanai tādā veidā, kas samazina ar minētā pasākuma īstenošanu saistīto administratīvo slogu, nemazinot plāna vērienīgumu;
- skaidrāk nosaka tvērumu citām izmaiņām, ko var izdarīt atveseļošanas un noturības plānā saskaņā ar ANM regulas 21. pantu;
- izskaidro apstākļus, kādos darbības kārtība pēc ANP grozīšanas, iespējams, nav jāpārskata, lai samazinātu ar šādu pārskatīšanu saistīto administratīvo slogu; kā arī

[49] Pieejams šeit: https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-8868-2024-INIT/lv/pdf.

[50] Pieejams šeit: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/PDF/?uri=OJ:C_202404618.

– rada lielāku skaidrību par nosacījumiem, saskaņā ar kuriem ir ANM atbalstu iespējams proporcionāli kombinēt ar citu ES fondu atbalstu, vienlaikus izvairoties no dubultas finansēšanas.

Vienlaikus Komisija arī vienkāršoja dalībvalstu ziņošanas prasības, ciktāl tas iespējams saskaņā ar ANM regulu, samazinot tās informācijas apjomu, kas tiek prasīta saistībā ar pusgada ziņošanu par ANP īstenošanu, un ļaujot dalībvalstīm no darbības kārtības svītrot to II pielikumu[51].

[51] II pielikumā ir uzskaitīti uzraudzības posmi – tie ir nesaistoši papildu pasākumi, kuros valstu pārvaldes iestādēm ir jāsniedz papildu informācija par attiecīgo pasākumu īstenošanu. Tā kā šie uzraudzības pasākumi nav saistoši un nav obligāti saskaņā ar ANM regulu, II pielikuma iekļaušana darbības kārtībā ir fakultatīva.

2. Atveseļošanas un noturības mehānisma īstenošanas progress

A. Kopējie rādītāji

ANM ir palīdzējis sasniegt būtiskus, reālus un praktiskus rezultātus

Kopējie rādītāji atspoguļo progresu, kas panākts, īstenojot ANP virzībā uz vispārējiem un konkrētiem mērķiem, un ANM vispārējo sniegumu[52]. dalībvalstis datus paziņo divas reizes gadā, un tie aptver 14 rādītājus[53]. Kopējie rādītāji atspoguļo konkrētus snieguma iznākumus, kas izriet no ANM pasākumiem, taču tie nav vienīgais veids, kā sekot ANM īstenošanas progresam. Par kopējiem rādītājiem tiek ziņots papildus progresam saistībā ar vairāk nekā 6000 atskaites punktiem un mērķrādītājiem, kas ietverti dalībvalstu pusgada ziņojumos.

ANM devis ievērojamu ieguldījumu 14 dažādo rādītāju iznākumā un rezultātos. Līdz šim ir pārskatīti un atveseļošanas un noturības rezultātu pārskatā publicēti dati no piecām ziņošanas kārtām[54], un tie aptver laikposmā no 2020. gada februāra līdz 2023. gada decembrim sasniegto progresu. Pašreizējais stāvoklis attiecībā uz kopējiem rādītājiem ir parādīts 9. attēlā, un tas atspoguļo svarīgus panākumus virzībā uz mehānisma mērķu un ES galveno prioritāšu sasniegšanu.

[52] Kā sīki analizēts vidusposma novērtējumā, kopējiem rādītājiem ir metodiskas nepilnības. Lai gan to mērķis ir ziņot par ANM vispārējo sniegumu un progresu virzībā uz tā mērķu sasniegšanu, tie visaptveroši neatspoguļo visas ANP iekļautās investīcijas un pilnībā neuzrāda reformu ieguldījumu, ko ir grūti izmērīt, izmantojot kvantitatīvus rādītājus. Kopējo rādītāju pamatā esošo datu vākšanas metodikas dēļ dažkārt nav iespējams nošķirt to konkrēto izcelsmi un ieguldījumu ANM mērķu sasniegšanā, jo īpaši tāpēc, ka nav salīdzināšanas punkta (hipotētisks scenārijs, ja ANM nebūtu). Turklāt kopējos rādītājos nav iekļautas galīgo mērķrādītāju vērtības, un tas ierobežo šo rādītāju izmantošanu novērtējuma kontekstā un ANM rezultativitātes noteikšanā. Šo aspektu apstiprina arī no dalībvalstīm saņemtās atsauksmes.

[53] ANM regulā ir noteikts, ka dalībvalstīm ir jāziņo Komisijai par kopējiem rādītājiem, un Komisija ir pilnvarota precizēt kopējos rādītājus, kas izmantojami šajā ziņošanā. Attiecīgie 14 rādītāji ir definēti Komisijas Deleģētajā regulā 2021/2106. Ir divu veidu rādītāji. Iznākuma rādītāji mēra ANM atbalstītas darbības vai projekta konkrētos nodevumus (piemēram, uzstādītā papildu darbības jauda atjaunīgo energoresursu jomā). Rezultātu rādītāji atspoguļo izmaiņas situācijā un to ietekmi uz atbalsta saņēmējiem (piemēram, cilvēki, kas gūst labumu no jauniem publiskiem digitālajiem pakalpojumiem vai apmācībām). Četri no 14 kopējiem rādītājiem ir sadalīti pēc dzimuma. Dalībvalstis par šiem kopējiem rādītājiem ziņo divas reizes gadā: līdz 28. februārim (par pārskata periodu, kas aptver laikposmu no iepriekšējā gada jūlija līdz decembrim) un līdz 31. augustam (par pārskata periodu, kas aptver laikposmu no esošā gada jūlija līdz decembrim). Komisija publicē kopējo rādītāju datus atveseļošanas un noturības rezultātu pārskatā pēc tam, kad ir veiktas datu pārbaudes, lai nodrošinātu datu ticamību un salīdzināmību. Saskaņā ar Komisijas deleģētās regulas prasībām, ja dati tiek publicēti katras dalībvalsts līmenī, tos sniedz relatīvā izteiksmē. Tomēr Komisijai nav juridiska pamata ne revidēt vai pārbaudīt dalībvalstu iesniegto datu kvalitāti, ne arī grozīt vai noraidīt konkrētu dalībvalstu ziņojumus. Komisija pārbauda tikai datu vispārējo ticamību un salīdzināmību.

[54] https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/index.html?lang=lv

9. attēls. Pašreizējais stāvoklis attiecībā uz kopējiem rādītājiem

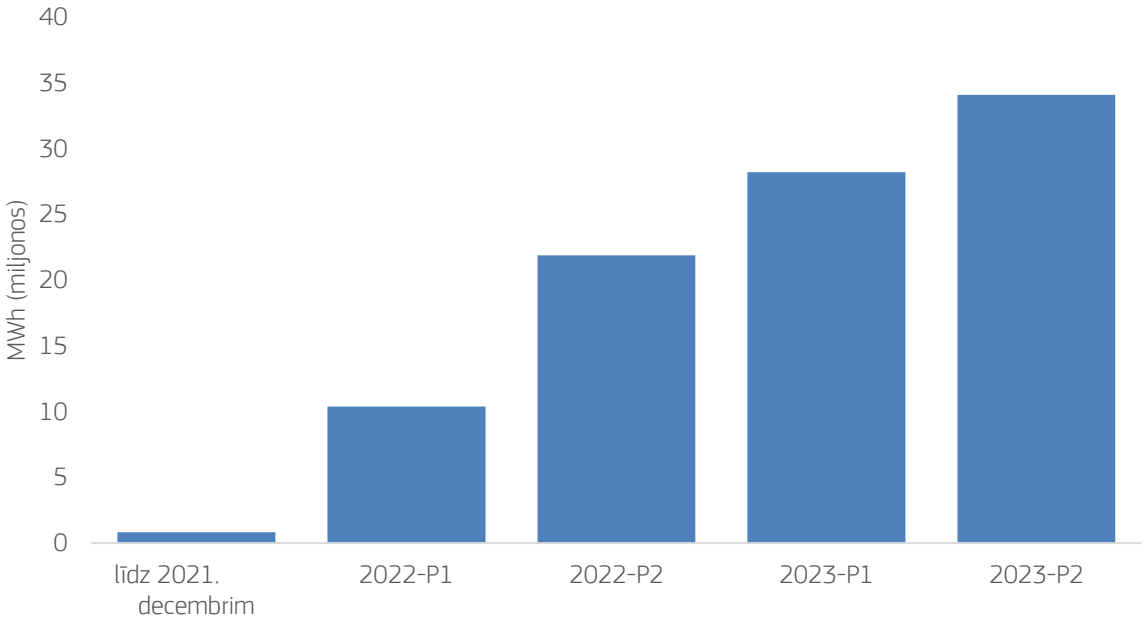

Avots: atveseļošanas un noturības rezultātu pārskats.

Līdz 2023. gada beigām, pateicoties ANM atbalstam, **tika ietaupīti aptuveni 34 miljoni megavatstundu (MWh) enerģijas patēriņa gadā** (10. attēls). Enerģijas patēriņa samazināšana un energoefektivitātes palielināšana ir viena no ES galvenajām prioritātēm un priekšnosacījums pārejai uz tīru enerģiju. Kopējais rādītājs (1) atspoguļo gada primārās enerģijas patēriņa samazinājumu, kas panākts ar ANM atbalstu. Šajā kontekstā līdz šim panāktais enerģijas ietaupījums pārsniedz visu Dānijas elektroenerģijas patēriņu gadā[55]. Enerģijas ietaupījums ietver, piemēram, enerģijas patēriņa samazinājumus ēkās, skolās, slimnīcās vai uzņēmumos.

[55] *Eurostat* dati par elektroenerģijas piegādi, pārveidi un patēriņu 2023. gadā, sk. https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/nrg_cb_e/default/table?lang=en.

10. attēls. gada primārās enerģijas patēriņa ietaupījuma dinamika (MWh)

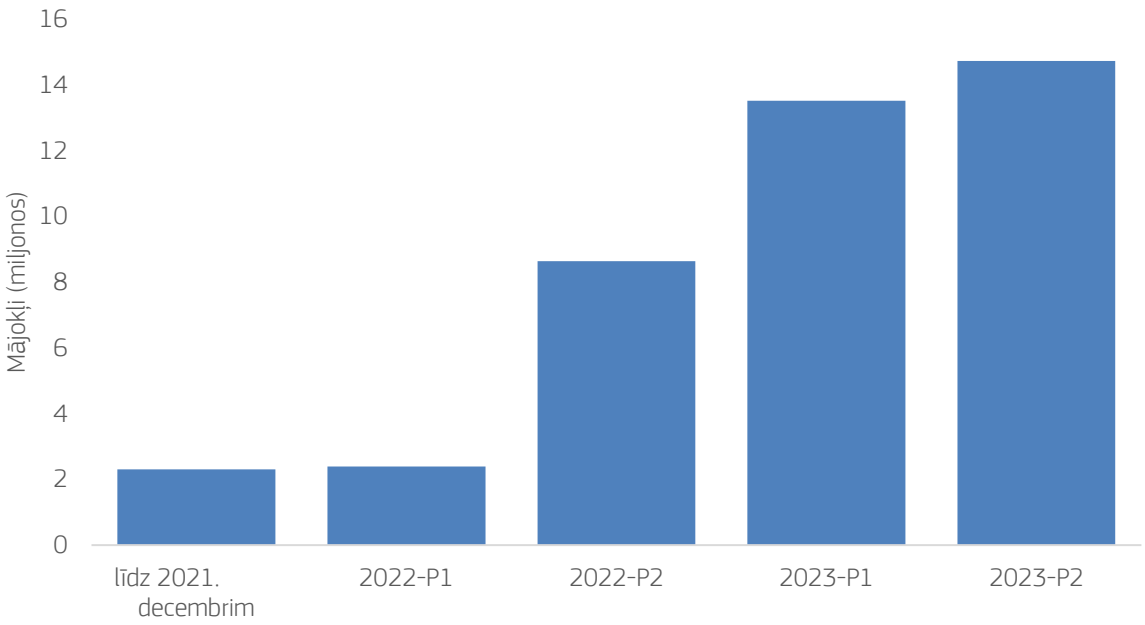

Piezīme. Šajā grafikā ir parādīts kopējais rādītājs Nr. 2. Tas ir krājumu rādītājs, kas ir kumulatīvs un laika gaitā palielinās. Tāpēc dalībvalstis ziņo par inkrementālām vērtībām.

Avots: atveseļošanas un noturības rezultātu pārskats.

Līdz 2023. gada decembrim, **pateicoties ANM atbalsta pasākumiem, gandrīz 15 miljoni mājokļu varēja piekļūt ļoti augstas veiktspējas interneta tīkliem** (11. attēls). Kopējais rādītājs (5) atspoguļo to mājokļu (dzīvokļu) skaitu, kuri, izmantojot ANM pasākumus, ir ieguvuši piekļuvi ļoti augstas veiktspējas interneta tīkliem, tajā skaitā 5G tīkliem un gigabitiskajiem tīkliem. Tiek ieskaitīti mājokļi, kuriem iepriekš nebija piekļuves vai tā bija lēnāka. Piekļuve ātrdarbīgai digitālajai infrastruktūrai ir priekšnoteikums iekļaujošai digitālajai pārveidei, un tā ir atspoguļota kā prioritāte visos atveseļošanas un noturības plānos.

11. attēls. Dinamika saistībā ar papildu mājokļiem ar piekļuvi internetam, ko nodrošina, izmantojot ļoti augstas veiktspējas tīklus

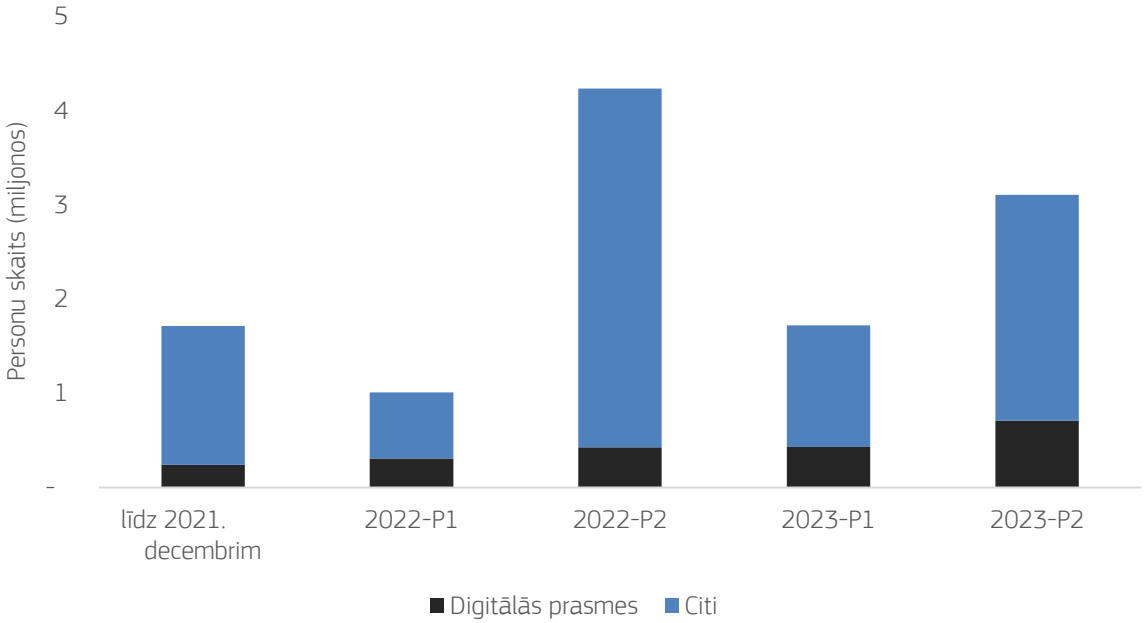

Piezīme. Šajā grafikā ir parādīts kopējais rādītājs Nr. 5. Tas ir krājumu rādītājs, kas ir kumulatīvs un laika gaitā palielinās. Tāpēc dalībvalstis ziņo par inkrementālām vērtībām.

Avots: atveseļošanas un noturības rezultātu pārskats.

2023. gada otrajā pusē vien ar ANM atbalstu tika apmācīti vairāk nekā trīs miljoni cilvēku (12. attēls). Kopumā kopš ANM darbības sākuma vairāk nekā 11,8 miljoni cilvēku ir saņēmuši tā atbalstu izglītībai vai apmācībai. Covid-19 krīze būtiski ietekmēja arī ES izglītības un apmācības sistēmas, un kopējais rādītājs (10) atspoguļo ANM ieguldījumu izglītībā, apmācībā un prasmju attīstībā. Reformas un investīcijas izglītībā un apmācībā ir ļoti svarīgas, lai sagatavotu iedzīvotājus zaļās un digitālās pārkārtošanās procesiem un lai nodrošinātu viņiem iespēju attīstīt nepieciešamās prasmes. Īpaša uzmanība tiek pievērsta apmācībām digitālo prasmju uzlabošanai, ņemot vērā to aizvien lielāko nozīmi darba tirgū un sabiedrībā.

12. attēls. Izglītības vai apmācības dalībnieku skaita dinamika

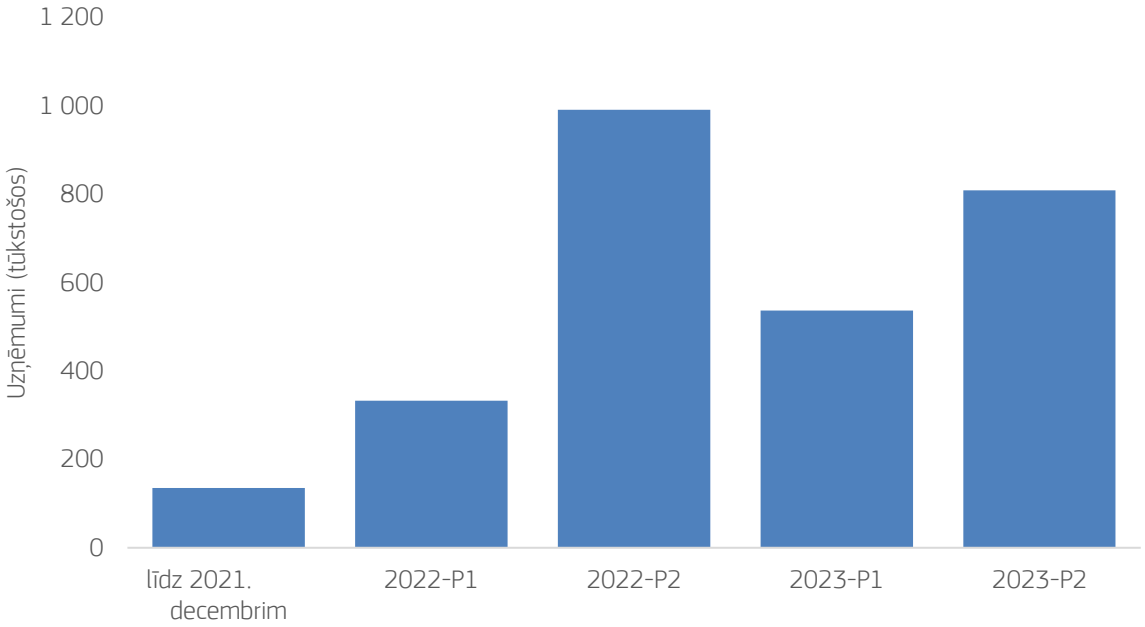

Piezīme. Šajā grafikā ir parādīts kopējais rādītājs Nr. 10. Šis kopējais rādītājs ir plūsmas rādītājs, kas attiecas tikai uz sniegumu attiecīgajā sešu mēnešu pārskata periodā un tāpēc var svārstīties starp pārskata periodiem.

Avots: atveseļošanas un noturības rezultātu pārskats.

ANM 2023. gada otrajā pusē **palīdzēja 800 000 uzņēmumu vai nu ar finansiālu atbalstu, vai arī atbalstu natūrā** (13. attēls). Kopumā ANM kopš tā izveides ir atbalstījis vairāk nekā 2,8 miljonus uzņēmumu. Covid-19 krīze smagi ietekmēja visu ES ekonomiku, un tajā īpaši cietuši mazie un vidējie uzņēmumi ("MVU"). Aplūkojot atbalstu, kas sniegts, lai stimulētu ES ekonomiku un palīdzētu uzņēmumiem, kopējais rādītājs (9) apzīmē to uzņēmumu skaitu, kuri saņēmuši atbalstu no ANM pasākumiem.

13. attēls. Uzņēmumiem (mikrouzņēmumiem, maziem, vidējiem un lieliem uzņēmumiem) sniegtā atbalsta attīstība

Piezīme. Šajā grafikā ir parādīts kopējais rādītājs Nr. 9. Šis kopējais rādītājs ir plūsmas rādītājs, kas attiecas tikai uz sniegumu attiecīgajā sešu mēnešu pārskata periodā un tāpēc var svārstīties starp pārskata periodiem.

Avots: atveseļošanas un noturības rezultātu pārskats.

Saskaņā ar regulā minēto dzimumu līdztiesības aspekta iekļaušanas principu un vienlīdzīgu iespēju visiem nodrošināšanas principu, četros no kopējiem rādītājiem dati ir sadalīti pēc dzimuma. dalībvalstu paziņotie dati liecina, ka aptuveni 55 % dalībnieku izglītībā vai apmācībā, kas saņem atbalstu no ANM finansējuma, ir sievietes (10. kopējais rādītājs). Kopējais rādītājs Nr. 8 liecina, ka aptuveni 40 % pētnieku, kas strādā atbalstītās pētniecības iestādēs, ir sievietes. Kopējais rādītājs Nr. 11, kas attiecas uz nodarbināto vai darba meklēšanas darbībās iesaistīto cilvēku skaitu, liecina, ka vairāk nekā 60 % no atbalstītajām personām ir sievietes, savukārt 14. kopējais rādītājs liecina, ka to jauniešu skaits, kuri saņem ANM atbalstu, ir dzimumu pārstāvības ziņā relatīvi līdzsvarots[56].

B. Pusgada ziņošanas dati

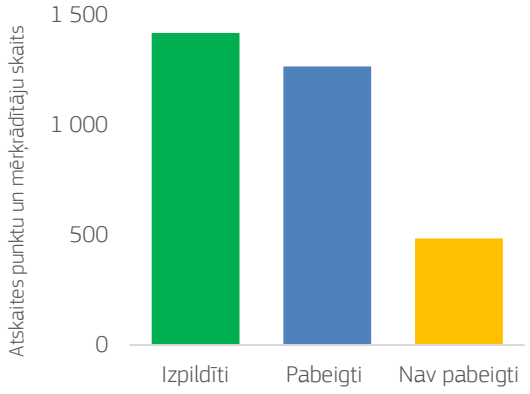
Tiek ziņots, ka lielākā daļa atskaites punktu un mērķrādītāju ir īstenoti saskaņā ar ANP termiņiem

85 % no atskaites punktiem un mērķrādītājiem, kas bija jāsasniedz līdz 2024. gada 1. ceturksnim, Komisija vai nu ir novērtējusi kā izpildītus, vai arī dalībvalstis par

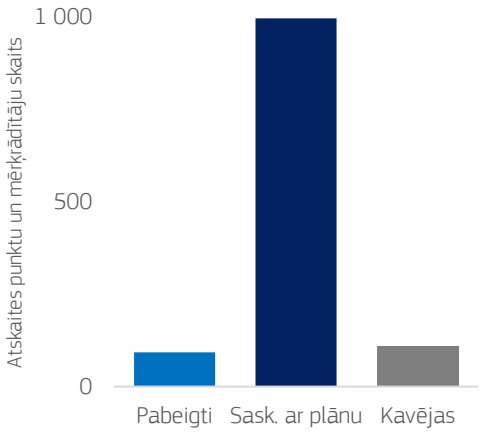
[56] Dažas dalībvalstis ir norādījušas aplēses par sadalījumu pēc dzimuma, jo reālus datus bija grūti savākt vai tie netika vākti vispār.

tiem ziņojušas kā par pabeigtiem[57]. Konkrētāk, 1419 no 3171 atskaites punkta un mērķrādītāja, kas bija jāsasniedz līdz 2024. gada 1. ceturksnim, Komisija ir novērtējusi kā izpildītus, un dalībvalstis ir ziņojušas par vēl 1267 atskaites punktu un mērķrādītāju pabeigšanu (14. attēls). Tomēr dalībvalstis ziņoja, ka vēl 485 atskaites punkti un mērķrādītāji, kas bija jāsasniedz līdz 2024. gada 1. ceturksnim (jeb 15,3 %), nav pabeigti.

14. attēls. Uz pagātni vērsto atskaites punktu un mērķrādītāju progress laikposmā no 2020. gada 1. ceturkšņa līdz 2024. gada 1. ceturksnim

15. attēls. Nākotnē sasniedzamo atskaites punktu un mērķrādītāju sasniegšanas progress laikposmā no 2024. gada 2. ceturkšņa līdz 2025. gada 1. ceturksnim

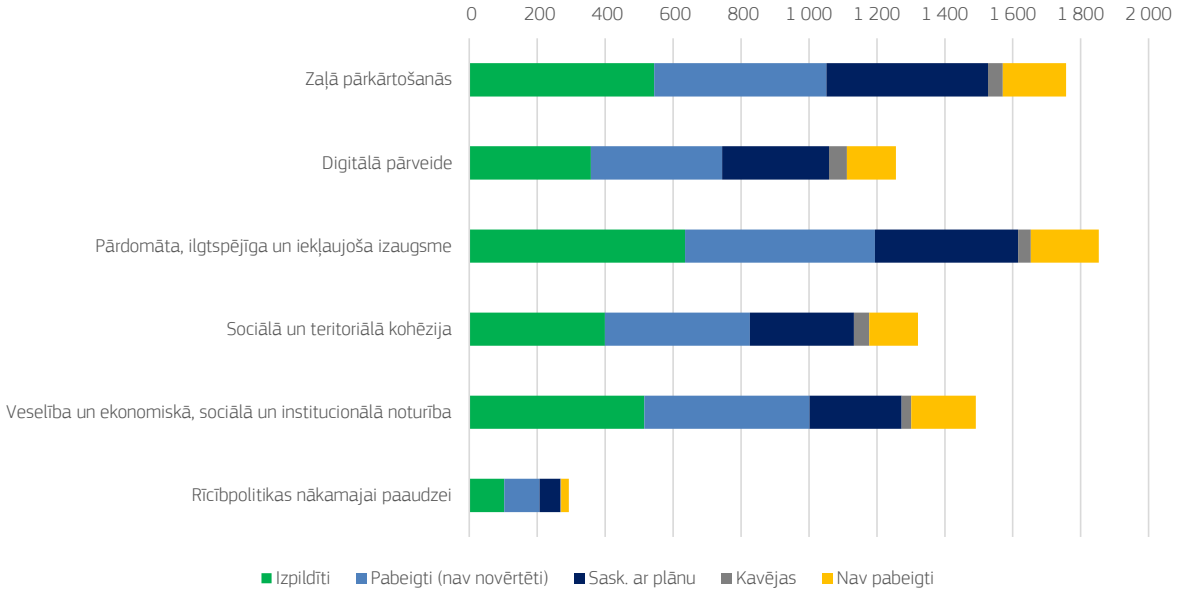
Avots: Eiropas Komisija

Tiek ziņots, ka atskaites punktu un mērķrādītāju īstenošana nākamajos 12 mēnešos norit saskaņā ar plānu. dalībvalstis lielākoties ir ziņojušas par atskaites punktiem un mērķrādītājiem, kas jāpabeidz laikposmā no 2024. gada 2. ceturkšņa līdz 2025. gada 1. ceturksnim, kā par tādiem, kuru īstenošana norit saskaņā ar plānu, (gandrīz 83 % jeb 996 no 1199 atskaites punktiem un mērķrādītājiem). dalībvalstis norāda, ka tās ir pabeigušas 93 atskaites punktus un mērķrādītājus (8 %) pirms plānotā datuma, un paziņojušas, ka 110 atskaites punkti un mērķrādītāji (jeb 9 %) "kavējas" (15. attēls). Kā vienu no kavēšanās iemesliem dalībvalstis uzsvēra administratīvos šķēršļus, ietekmi, ko radīja novēlotas likumdošanas procedūras vai kavēšanās iepriekšējo nepieciešamo atskaites punktu izpildē, augstās inflācijas un piegādes ķēdes traucējumu sekas, nepietiekama iesaistīšanās projektos vai to nepietiekama pieņemšana, grūtības īstenot lielus un sarežģītus projektus, kā arī lēnāka īstenošana, nekā gaidīts.

[57] Saskaņā ar 2024. gada pavasara pusgada pārskatu sniegšanas kārtas datiem. Saskaņā ar ANM regulas 27. pantu dalībvalstīm divreiz gadā Eiropas pusgada kontekstā ir jāziņo par progresu, kas panākts savu ANP īstenošanā. Komisijas Deleģētajā regulā (ES) 2021/2106 šis pienākums ir precizēts sīkāk, nosakot, ka pusgada ziņojumus iesniedz ne vēlāk kā 30. aprīlī un 15. oktobrī. Dalībvalstis ziņo par progresu, kas panākts, sasniedzot pagātnē noteiktos atskaites punktus un mērķrādītājus, kā arī divpadsmit turpmāko mēnešu laikā sasniedzamos atskaites punktus un mērķrādītājus. Kaut arī datus dalībvalstis sniedz pašas un Komisija tos nepārbauda, tie sniedz visaptverošu pārskatu par visu plānu īstenošanu un ļauj uzraudzīt ANP īstenošanā panākto progresu. Atskaites punkti un mērķrādītāji, kurus Komisija saistībā ar maksājuma pieprasījumu jau novērtējusi kā izpildītus apmierinoši, ir klasificēti ar statusu "izpildīts". Uz pagātni vērsto atskaites punktu un mērķrādītāju (t. i., to, kurus plānots sasniegt līdz ceturksnim pirms pārskata datuma) progresa statusu var klasificēt kā "pabeigts" vai "nav pabeigts". Uz nākotni vērsto atskaites punktu un mērķrādītāju (t. i., to, kurus plānots sasniegt ceturksnī, kurā ietilpst pārskata datums, un trīs nākamajos ceturkšņos) statusu var klasificēt kā "pabeigts", "tiek īstenots saskaņā ar plānu" vai "kavējas".

Progress atskaites punktu un mērķrādītāju īstenošanā ir stabils visos sešos politikas pīlāros (16. attēls). Visvairāk izpildīto un pabeigto atskaites punktu un mērķrādītāju ietver pārdomātas, ilgtspējīgas un iekļaujošas izaugsmes pīlārs un zaļās pārkārtošanās pīlārs (attiecīgi 1616 un 1527), turklāt vēl ievērojamu daļu šo pīlāru atskaites punktu un mērķrādītāju plānots sasniegt līdz 2025. gada 1. ceturksnim. Arī veselības un ekonomiskās, sociālās un institucionālās noturības pīlārā, digitālās pārveides pīlārā un sociālās un teritoriālās kohēzijas pīlārā izpildīto, pabeigto vai saskaņā ar plānu īstenoto atskaites punktu un mērķrādītāju skaits krietni pārsniedz tūkstoti.

16. attēls. Atskaites punkti un mērķrādītāji, kas veicina ANM regulas sešu pīlāru īstenošanu, un to attiecīgais statuss līdz 2025. gada 1. ceturksnim

Avots: Eiropas Komisija

C. Sešos politikas pīlāros panāktais progress

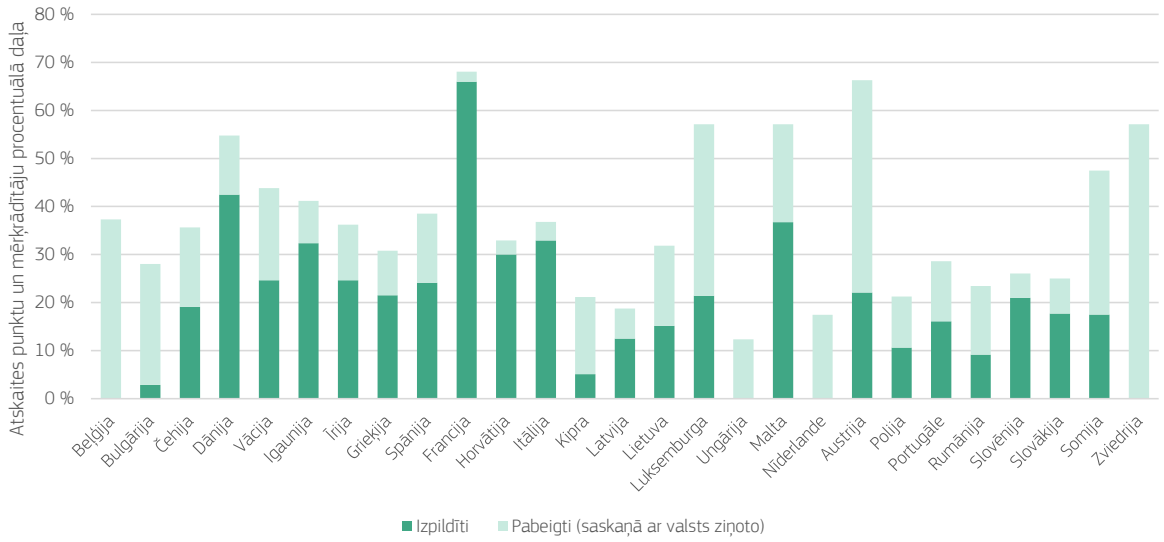
Dalībvalstis ir panākušas redzamu īstenošanas progresu visos sešos ANM politikas pīlāros

Zaļā pārkārtošanās

ANM palīdzēs sasniegt ES mērķrādītājus – līdz 2030. gadam panākt siltumnīcefekta gāzu neto emisiju apjoma samazinājumu vismaz par 55 % un līdz 2050. gadam panākt klimatneitralitāti. ANM atbalstītie pasākumi palīdz sasniegt ES klimatiskās ieceres, veicinot ilgtspējīgu mobilitāti, uzlabojot energoefektivitāti un sekmējot atjaunīgo enerģijas avotu plašāku izmantošanu. Tie nodrošinās arī progresu, lai sasniegtu klimatadaptācijas un citus vidiskos mērķus, piemēram, gaisa piesārņojuma samazināšanu, aprites ekonomikas veicināšanu vai biodaudzveidības atjaunošanu un aizsardzību. Pēc

REPowerEU nodaļu pieņemšanas kopumā 346 miljardi EUR[58] – vairāk nekā 50 % no līdzšinējā piešķīruma dalībvalstīm – ir paredzēti pasākumiem, kas veicina zaļās pārkārtošanās pīlāru.

17. attēls. To atskaites punktu un mērķrādītāju procentuālā daļa, kas veicina zaļo pārkārtošanos un kas novērtēti kā izpildīti vai paziņoti kā pabeigti, saskaņā ar ANP

Avots: Eiropas Komisija

Kopumā progress ar zaļo pārkārtošanos saistīto pasākumu īstenošanā ir bijis labs. Komisija ir ziņojusi, ka aptuveni trešdaļa atskaites punktu un mērķrādītāju ir pabeigti vai novērtēti kā apmierinoši izpildīti. Konkrētāk, attiecībā uz 1080 no 3214 atskaites punktiem un mērķrādītājiem, kas saistīti ar zaļo pārkārtošanos, dalībvalstis jau ir ziņojušas, ka tie ir pabeigti, vai Komisija tos novērtējusi kā izpildītus, un tas atbilst aptuveni 34 % progresa rādītājam (ieskaitot 19 %, kas novērtēti maksājumu pieprasījumos). 355 no šiem atskaites punktiem un mērķrādītājiem, kas veicina zaļo pārkārtošanos, Komisija novērtēja kā izpildītus laikposmā no 2023. gada 1. septembra līdz 2024. gada 31. augustam. Ir pāragri novērtēt ANM pilno ietekmi uz zaļo pārkārtošanos, jo galīgā ietekme izpaudīsies tikai ilgākā laika posmā, tomēr jau izpildītie "zaļie" atskaites punkti un mērķrādītāji ir palīdzējuši uzlabot zaļās pārkārtošanās dinamiku. Nākamajā izcēlumā sniegtajos piemēros aprakstīti nozīmīgi pasākumi, kuru atskaites punkti un mērķrādītāji pabeigti pārskata periodā (no 2023. gada 1. septembra līdz 2024. gada 31. augustam).

Piemēri: zaļās pārkārtošanās pīlārā iekļautie pasākumi ar izpildītiem atskaites punktiem un mērķrādītājiem

Reformas

[58] Šajā grafikā parādītas izmaksu aplēses, pamatojoties uz atveseļošanas un noturības rezultātu pārskata pīlāru izsekojamības metodiku, un tās atbilst pasākumiem, kas piešķirti zaļās pārkārtošanās pīlāram kā primārajam un/vai sekundārajam pīlāram.

- **Spānija** i) ir pieņēmusi ziņojumu par zaļo budžetu, lai likumā par gada budžetu kartētu zaļos izdevumus saskaņā ar ES metodiku un uzraudzības sistēmu, ii) apstiprinājusi Meža stratēģiju, iii) grozījusi horizontālos īpašuma tiesību aktus nolūkā atvieglot ēku renovācijas darbus un uzlabot piekļuvi finansējumam un iv) apstiprinājusi Dzelzceļa stratēģiju, lai izveidotu skaidru ilgtspējīgas mobilitātes plānošanas scenāriju dzelzceļa transportam un saskaņotu investīciju prioritātes šajā nozarē.
- **Polija** i) ir atjauninājusi savu Nacionālo gaisa aizsardzības programmu, uzdodot izbeigt publiskās subsīdijas siltumenerģijas iegūšanas avotiem, kuros izmanto ogles, un ieviešot virkni pasākumu un rīcībpolitiku, lai faktiski uzlabotu gaisa kvalitāti, kā arī ii) grozījusi Energoefektivitātes likumu, lai atvieglotu energoefektivitātes līgumu izmantošanu, tādējādi veicinot investīcijas energoefektivitātē publiskos un privātos projektos ar mērķi panākt piesārņojošu siltumenerģijas iegūšanas avotu aizstāšanu.
- **Somija** ir pieņēmusi Likumu par akcīzes nodokli elektroenerģijai un dažām degvielām. Šī likuma noteikums par likuma stāšanos spēkā norāda uz izmaiņām esošajā dažādu enerģijas veidu aplikšanā ar nodokli, un šo izmaiņu mērķis ir stimulēt pakāpenisku atteikšanos no fosilajām degvielām, veicinot rūpniecības elektrifikāciju un investīcijas mazoglekļa tehnoloģijās.

Investīcijas

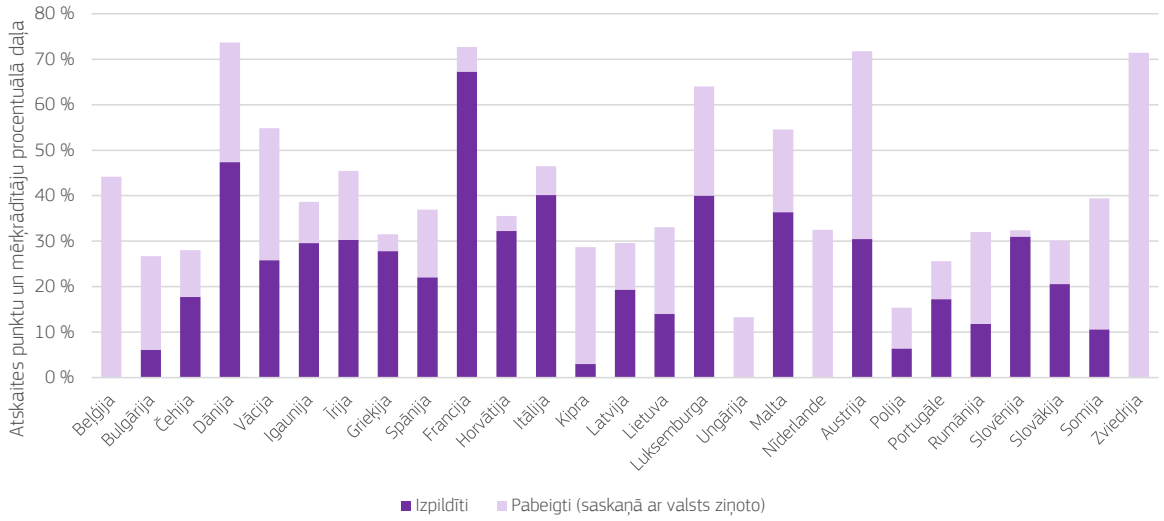
- **Itālija** ir i) izbūvējusi veloceliņus vairāk nekā 200 km garumā lielpilsētu teritorijās un pilsētās, kurās atrodas universitātes (tie atvieglos pārvietošanos starp universitātēm, intermodālajiem mezgliem un citiem punktiem lielpilsētu teritorijās), ii) uzlabojusi dzelzceļa noturību vairāk nekā 172 km garumā valsts dienvidu dzelzceļos – tas ietver dzelzceļa līniju atjaunošanu 6 dažādos maršrutos, kā arī iii) samazinājusi neatbilstīgo atkritumu poligonu skaitu no 34 līdz 14 atkritumu poligoniem – tas atbilst 60 % samazinājumam un uzlabo atkritumu apsaimniekošanu un samazina slogu videi.
- **Portugāle** ir i) uzstādījusi vēl 1730 publiski pieejamas uzlādes stacijas, lai rezultatīvi izmantotu un paplašinātu esošo tīklu nolūkā atbalstīt tīrāku transportlīdzekļu izmantošanu, un ii) parakstījusi līgumus par 257 bezemisiju autobusu iepirkumu un īpašas uzlādes infrastruktūras izbūvi izmantošanai Lisabonas un Portu aglomerācijās ar mērķi dekarbonizēt sabiedrisko transportu.
- **Čehija** ir i) pabeigusi 26 projektus, kas saistīti ar dzelzceļa līniju modernizāciju, dzelzceļa staciju modernizāciju ar rekonstruētu sliežu ceļu un drošiem un piekļūstamiem bezšķēršļu peroniem, samazinātu energointensitāti un lielāku komfortu staciju ēkās, ii) izbūvējusi veloceliņus vairāk nekā 24 km garumā ar mērķi veicināt nemotorizēto mobilitāti, kā arī iii) pabeigusi 15 projektus, lai izveidotu noturīgu aizsardzību pret plūdiem, tajā skaitā efektīvu lietusūdens apsaimniekošanu pilsētu teritorijās, kas aizsargās iedzīvotājus pret plūdu riskiem.

Digitālā pārveide

ANM sniedz nozīmīgu ieguldījumu Savienības digitālās pārveides procesā. ANP ietver virkni pasākumu, tajā skaitā nākamās paaudzes digitālās infrastruktūras un progresīvo tehnoloģiju ieviešanu, plašas sabiedrības un darbaspēka digitālo prasmju pilnveidi (ar izglītību un apmācību), kā arī atbalstu uzņēmumu un publisko pakalpojumu digitalizācijai. Digitālās pārveides pīlāra atbalstam kopumā tiks piešķirti 166,2 miljardi EUR[59].

Dalībvalstis ir guvušas ievērojamu progresu ar digitālo pārveidi saistītu pasākumu īstenošanā, un vairāk nekā trešdaļa saistīto atskaites punktu un mērķrādītāju ir paziņoti kā pabeigti vai Komisija ir novērtējusi, ka tie ir izpildīti. Konkrētāk, attiecībā uz 877 no 2464 atskaites punktiem un mērķrādītājiem, kas saistīti ar digitālo pārveidi, dalībvalstis jau ir ziņojušas, ka tie ir pabeigti, vai Komisija tos novērtējusi kā izpildītus, un tas atbilst 35 % progresa rādītājam (ieskaitot 19 %, kas novērtēti maksājumu pieprasījumos). 290 no šiem atskaites punktiem un mērķrādītājiem, kas veicina digitālo pārveidi, Komisija novērtēja kā izpildītus laikposmā no 2023. gada 1. septembra līdz 2024. gada 31. augustam (pārskata periods). Nākamajā izcēlumā sniegtajos piemēros aprakstīti nozīmīgi pasākumi, kuru atskaites punkti un mērķrādītāji pabeigti pārskata periodā.

18. attēls. To atskaites punktu un mērķrādītāju procentuālā daļa, kas veicina digitālo pārveidi un kas novērtēti kā izpildīti vai paziņoti kā pabeigti, saskaņā ar ANP

Avots: Eiropas Komisija

Piemēri: digitālās pārveides pīlārā iekļautie pasākumi ar izpildītiem atskaites punktiem un mērķrādītājiem

Reformas

[59] Šajā grafikā parādītas izmaksu aplēses, pamatojoties uz atveseļošanas un noturības rezultātu pārskata pīlāru izsekojamības metodiku, un tās atbilst pasākumiem, kas piešķirti digitālās pārveides pīlāram kā primārajam un/vai sekundārajam pīlāram.

- **Nīderlandē** īstenotais Atvērtās pārvaldes likums uzlabo publiskās pārvaldes informācijas pārredzamību un pieejamību. Publiskās un daļēji publiskās iestādes tagad iedzīvotājiem, presei un medijiem, parlamenta deputātiem un viņu darbiniekiem sniedz vieglāk pieejamu un saderīgu informāciju.
- **Latvijā** ir pieņemta Digitālās veselības stratēģija, kas kalpo kā ceļvedis tādu digitālo risinājumu izstrādei un īstenošanai veselības aprūpes nozarē, kuri ir droši un atbilst pacientu un nozares vajadzībām. Stratēģija aptver tādus aspektus kā datu pārvaldība, datu izmantošana pētniecībā, publiskās veselības aprūpes nozares IT sistēmas un risinājumi, privātās IT sistēmas, pārrobežu datu apmaiņa un digitālās prasmes, kas vajadzīgas jebkādu jaunu digitālās veselības risinājumu īstenošanai un izmantošanai.

Investīcijas

- **Francija** ir sekmīgi ieviesusi jauno suverēnās digitālās identitātes lietotni, nodrošinot lietotājiem vieglu piekļuvi tai. Rezultātā ir izsniegti vairāk nekā 12,5 miljoni jaunu personas apliecību ar "digitālās identitātes" funkciju.
- **Čehija** ir paplašinājusi piekļuvi reģionālo un pašvaldību digitālajiem infopaneļiem. Tagad tā prasa publiskot oficiālo infopaneļu atklātos metadatus gandrīz 300 iestādēs, arī vietējās pašvaldībās un pašvaldībās. Tas palīdz uzlabot valsts atvērto datu katalogu, publiskojot publiskās pārvaldes kodu sarakstus publiskajās datubāzēs un palielinot atvērto datu sagatavotāju skaitu.
- Paplašinot esošo platjoslas pakalpojumu shēmu *Bredbåndspuljen*, vismaz 3500 mājsaimniecību un uzņēmumu **Dānijā** ir ieguvuši piekļuvi ātrdarbīgam internetam, kas tiem iepriekš nebija pieejams. Šī shēma ir nodrošinājusi piekļuvi ātrdarbīgam internetam Dānijas lauku apvidos, kuros nepietiekamu tirgus stimulu dēļ ir nepietiekams pārklājums, arī salās bez tilta savienojuma.
- **Itālijā** ir sasniegti trīs svarīgi mērķrādītāji, kas saistīti ar publiskās pārvaldes iestāžu iesaistīšanu e-pārvaldes risinājumos: i) 6678 papildu publiskās pārvaldes iestādes ir pieņēmušas digitālo maksājumu sistēmu "PagoPA" (palielinājums par 71 % salīdzinājumā ar 2021. gadu), ii) vēl 10 675 publiskās pārvaldes iestādes ir pievienojušās un sniegušas pakalpojumus, izmantojot publisko pakalpojumu vienoto piekļuves punktu, ko dēvē par "lietotni IO" (palielinājums par 251 % salīdzinājumā ar 2021. gadu), un iii) 1798 centrālās publiskās pārvaldes iestādes un pašvaldības ir pievienojušās "digitālās paziņošanas platformai" un sākušas ar platformas starpniecību nosūtīt juridiski saistošus paziņojumus iedzīvotājiem, juridiskām personām, apvienībām un jebkurām citām publiskām vai privātām struktūrām.

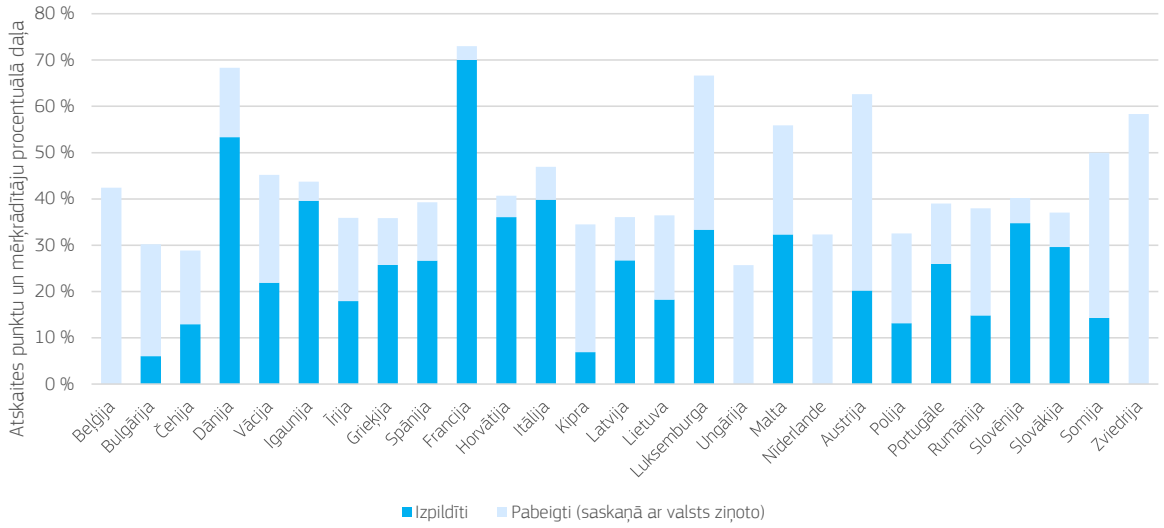
Pārdomāta, ilgtspējīga un iekļaujoša izaugsme

ANP veicina pārdomātu, iekļaujošu un ilgtspējīgu izaugsmi (t. i., 3. pīlāru) ar vairāk nekā 1700 pasākumiem un apakšpasākumiem, kuru kopējā vērtība ir aptuveni

332 miljardi EUR[60]. Šie pasākumi aptver daudz dažādu jomu, tajā skaitā reformas un investīcijas uzņēmējdarbības vides un konkurētspējas uzlabošanai, atbalstu MVU, pētniecību un izstrādi, inovāciju un kultūras nozari.

Ir panākts ievērojams progress tādu pasākumu īstenošanā, kas saistīti ar pārdomātu, ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi, un saistībā ar 40 % atskaites punktu un mērķrādītāju, kas veicina šā ANM mērķa sasniegšanu, dalībvalstis ir ziņojušas, ka tie ir pabeigti, vai Komisija tos novērtējusi kā apmierinoši izpildītus. Attiecībā uz 1346 no 3305 atskaites punktiem un mērķrādītājiem, kas veicina pārdomātu, ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi, dalībvalstis ir ziņojušas, ka tie ir pabeigti, vai Komisija tos novērtējusi kā izpildītus, un tas atbilst 41 % progresa rādītājam (ieskaitot 23 %, kas novērtēti maksājumu pieprasījumos). 420 no šiem atskaites punktiem un mērķrādītājiem Komisija novērtēja kā izpildītus laikposmā no 2023. gada 1. septembra līdz 2024. gada 31. augustam (pārskata periods). Nākamajā izcēlumā sniegtajos piemēros aprakstīti nozīmīgi pasākumi, kuru atskaites punkti un mērķrādītāji pabeigti pārskata periodā.

19. attēls. To atskaites punktu un mērķrādītāju procentuālā daļa, kas veicina pārdomātu, ilgtspējīgu un iekļaujošu izaugsmi un kas novērtēti kā izpildīti vai paziņoti kā pabeigti, saskaņā ar ANP

Avots: Eiropas Komisija

Piemēri: pārdomātas, ilgtspējīgas un iekļaujošas izaugsmes pīlārā iekļautie pasākumi ar izpildītiem atskaites punktiem un mērķrādītājiem

Reformas

- **Čehija** ir izveidojusi medicīnisko ierīču un kosmiskās aviācijas nozares sertifikācijas platformu. Šī platforma savieno uzņēmumus ar regulatīvajām iestādēm, lai sniegtu

[60] Šajā grafikā parādītas izmaksu aplēses, pamatojoties uz atveseļošanas un noturības rezultātu pārskata pīlāru izsekojamības metodiku, un tās atbilst pasākumiem, kas piešķirti pārdomātas, ilgtspējīgas un iekļaujošas izaugsmes pīlāram kā primārajam un/vai sekundārajam pīlāram.

būtisku informāciju, apmācību un norādījumus par sertifikātu saņemšanu saistībā ar konkrētiem produktiem un pakalpojumiem.

- **Malta** ir izveidojusi e-koledžu, kas piedāvā visaptverošus tiešsaistes kursus ar mērķi paplašināt prasmju pilnveides un pārkvalifikācijas iespējas visiem pieaugušajiem neatkarīgi no viņu nodarbinātības statusa. Izglītojamajiem palīdz mentorēšanas un profesionālās orientācijas nodaļa, kā arī tiešsaistes centrs, kas sniedz konsultāciju pakalpojumus pieaugušajiem, kuri meklē vispiemērotāko izglītības trajektoriju, kas atbilst viņu prasmju pilnveides un pārkvalifikācijas vajadzībām, kā arī sniedz konsultācijas par vispārējiem labbūtības jautājumiem. E-koledžu papildina arī centrs, kas nodrošina fiziskas telpas ar tehnisko aprīkojumu un klātienes apmācību pieaugušajiem, kuriem trūkst digitālo prasmju vai aprīkojuma, lai piekļūtu kursiem tiešsaistē.
- **Lietuva** ir izveidojusi jaunu pētniecības padomi, kas palīdz uzņēmumiem un organizācijām izmantot starptautiskās pētniecības un inovācijas iespējas un sniedz analītisku atbalstu valdībai inovācijas un augstākās izglītības politikas jomā.

Investīcijas

- **Itālijā** 25 uzņēmumi – arī MVU – ir saņēmuši finansējumu dalībai svarīgos projektos visas Eiropas interesēs ūdeņraža tehnoloģiju un rūpniecības jomā, mikroelektronika un komunikācijas tehnoloģiju jomā un nākamās paaudzes mākoņdatošanas infrastruktūras un pakalpojumu jomā. Ar šiem projektiem finansē radikālu inovāciju, kas veicina Eiropas konkurētspēju, inovāciju un ilgtspēju.
- **Horvātijā** aptuveni 18 miljoni EUR ir piešķirti pētniecības projektiem, ko īsteno universitātes un pētniecības institūti, kuri piekrituši koncentrēties uz rezultātiem, mainot publiskās pētniecības finansēšanas veidu, proti, atalgojot veiksmīgus rezultātus.
- **Spānijā** 897 miljoni EUR tika piešķirti 3463 pētniecības un izstrādes projektiem, kas saistīti ar: i) koncepcijas pamatošanu, ii) stratēģiskām tehnoloģijām, iii) zaļo un digitālo pārkārtošanos, iv) publiskā un privātā sektora sadarbību pētniecības jomā, v) pētniecību un izstrādi sabiedrības problēmu risināšanai un vi) starptautisko sadarbību pētniecības jomā.

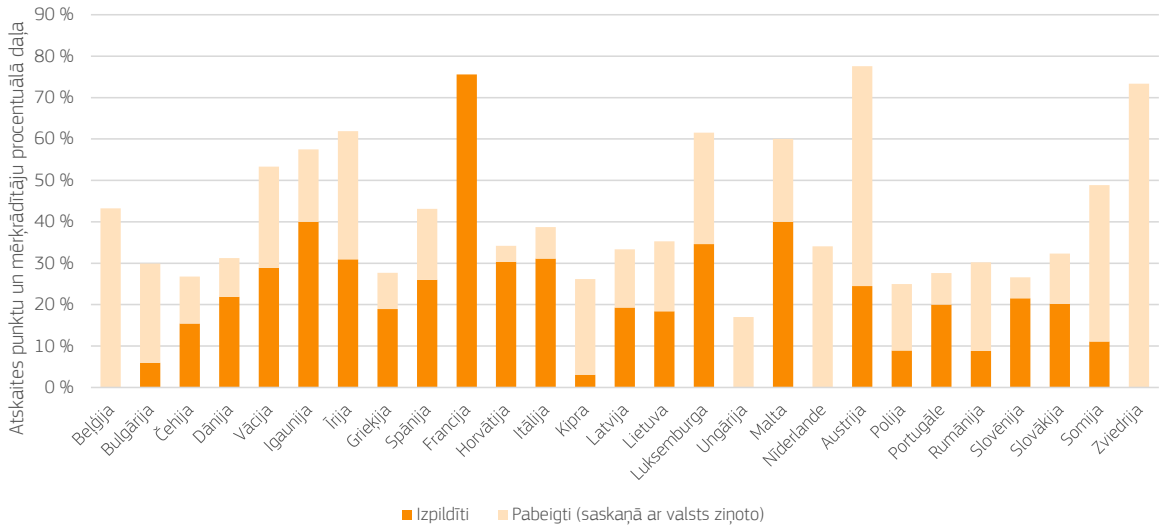
Sociālā un teritoriālā kohēzija

Dalībvalstis ir iekļāvušas ievērojamu skaitu pasākumu, lai atbalstītu sociālo un teritoriālo kohēziju, jo īpaši veicinot Eiropas sociālo tiesību pīlāra īstenošanu. Daudzos ANP ir iekļautas īpašas nodaļas, kas veltītas tādiem tematiem kā vienlīdzīgas iespējas un piekļuve darba tirgum, taisnīgi darba apstākļi un sociālā aizsardzība un iekļaušana. Visi ANP finansē arī pasākumus, kuru mērķis ir uzlabot dažāda veida teritoriālo infrastruktūru un pakalpojumus, arī reformas un investīcijas, kuru mērķis ir palielināt

konkurētspēju, uzlabot transporta savienotību un platjoslas savienojamību, nodrošināt dabas resursu ilgtspējīgu izmantošanu un saglabāt vidi, kā arī uzlabot publiskās pārvaldes sniegumu vietējā un reģionālajā līmenī. Precīzāk, Padomes pieņemtajos 27 ANP šā pīlāra atbalstam ir paredzēti aptuveni 261,2 miljardi EUR[61].

Sociālās un teritoriālās kohēzijas aptvērums dažos ANP ir lielāks nekā citos, un kopumā panākts labs progress. Dažās dalībvalstīs sociālā un teritoriālā kohēzija ir iekļauta dažādos pasākumos visos ANP komponentos. Attiecībā uz 1064 no 2888 atskaites punktiem un mērķrādītājiem, kas veicina sociālo un teritoriālo kohēziju, dalībvalstis jau ir ziņojušas, ka tie ir pabeigti, vai Komisija tos novērtējusi kā izpildītus, un tas atbilst 37 % progresa rādītājam (ieskaitot 20 %, kas novērtēti maksājumu pieprasījumos). 322 no atskaites punktiem un mērķrādītājiem, kas veicina sociālo un teritoriālo kohēziju, Komisija novērtēja kā izpildītus laikposmā no 2023. gada 1. septembra līdz 2024. gada 31. augustam (pārskata periods). Nākamajā izcēlumā sniegtajos piemēros aprakstīti nozīmīgi pasākumi, kuru atskaites punkti un mērķrādītāji pabeigti pārskata periodā.

20. attēls. To atskaites punktu un mērķrādītāju procentuālā daļa, kas veicina sociālo un teritoriālo kohēziju un kas novērtēti kā izpildīti vai paziņoti kā pabeigti, saskaņā ar ANP

Avots: Eiropas Komisija

Piemēri: sociālās un teritoriālās kohēzijas pīlārā iekļautie pasākumi ar izpildītiem atskaites punktiem un mērķrādītājiem

Reformas

- **Itālija** ir pieņēmusi jaunu pamatlikumu, lai uzlabotu dzīves apstākļus vecāka gadagājuma cilvēkiem, kas nespēj paši par sevi parūpēties. Konkrētāk, šī likuma mērķis ir vienkāršot un nodrošināt "vienotos kontaktpunktus" sociālajiem un veselības aprūpes pakalpojumiem, pārskatīt procedūras, lai novērtētu aprūpējamu vecāka gadagājuma

[61] Šajā grafikā parādītas izmaksu aplēses, pamatojoties uz atveseļošanas un noturības rezultātu pārskata pīlāru izsekojamības metodiku, un tās atbilst pasākumiem, kas piešķirti sociālās un teritoriālās kohēzijas pīlāram kā primārajam un/vai sekundārajam pīlāram.

cilvēku stāvokli, un palielināt sociālo un veselības aprūpes pakalpojumu klāstu, ko var sniegt mājās.

- **Grieķija** ir sertificējusi 150 000 iedzīvotāju, kuri sekmīgi pabeiguši apmācības programmas digitālo un zaļo prasmju, kā arī finanšpratības jomā. Programmu mērķis ir uzlabot darba tirgus iespējas jauniešiem un ilgstošiem bezdarbniekiem, tehnoloģiski nelabvēlīgā situācijā esošiem darba ņēmējiem, darba ņēmējiem ar ierobežotiem apmācības resursiem un darba ņēmējiem publiskajā sektorā, piemēram, skolotājiem.
- **Polija** ir izveidojusi Zaļās pilsētu pārveides instrumentu, lai veicinātu pilsētu ilgtspējīgu attīstību un novērstu sociālekonomiskās atšķirības. Šīs iniciatīvas mērķis ir uzlabot pilsētu infrastruktūru, izmantojot energoefektīvus risinājumus (piemēram, enerģētikas kopas un atjaunīgo energoresursu izmantošanu), veicināt dabā balstītus risinājumus zaļajai pārveidei (piemēram, zaļā zilā infrastruktūra ilgtspējīgai lietusūdens apsaimniekošanai) un atbalstīt bezemisiju transporta sistēmas (veicinot iešanu kājām, pārvietošanos ar velosipēdu un kolektīvā transporta izmantošanu, kā arī mazemisiju zonu izveidi).

Investīcijas

- **Francija** ir subsidējusi 20 000 papildu sociālo mājokļu siltumrenovāciju gan kontinentālajā Francijā, gan aizjūras teritorijās, kopš 2020. gada šādi renovējot 40 000 sociālo mājokļu. Veicot ēku pamatīgu renovāciju, mērķis ir pakāpeniski likvidēt energoneefektīvas konstrukcijas un līdz 2026. gada beigām panākt vidēji vismaz 30 % enerģijas ietaupījumu.
- **Itālija** ir stiprinājusi savu darbaspēku, uzsākot apmācības programmu, kuras mērķis ir uzlabot Itālijas Valsts veselības dienesta prasmes. Nodrošinot sākotnējās 1800 stipendijas, programmas mērķis ir uzlabot vispārējo medicīnas praksi un slimnīcu darbinieku aizsardzību pret infekcijām.
- **Latvija** ir atjaunojusi vai no jauna izbūvējusi 75 km reģionālo un vietējo autoceļu ar mērķi uzlabot ceļu satiksmes drošību, nodrošināt jauno pašvaldību savienotību un darbību, kā arī uzlabot iedzīvotāju piekļuvi darbvietām un pakalpojumiem.

Veselība, ekonomiskā un institucionālā noturība

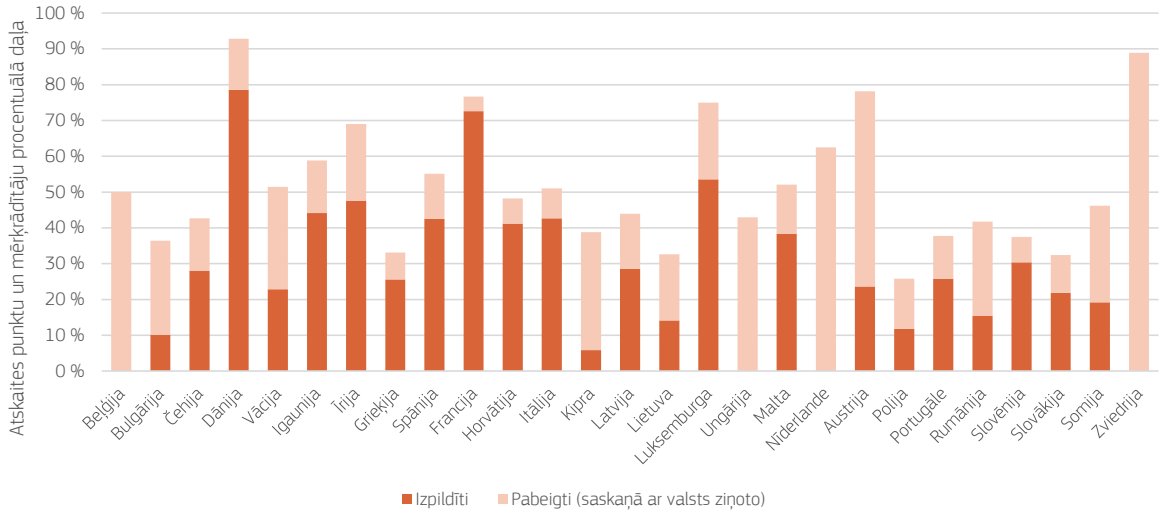
ANP sniedz būtisku ieguldījumu veselības, kā arī ekonomiskās, sociālās un institucionālās noturības uzlabošanā, lai cita starpā uzlabotu gatavību krīzēm un spēju reaģēt krīzes situācijās. Veselības un ekonomiskās, sociālās un institucionālās noturības pīlāru sekmē vairāk nekā 1200 pasākumu un apakšpasākumu, kas iekļauti ANP, un to kopējā vērtība ir aptuveni 88,5 miljardi EUR[62]. Šie pasākumi aptver dažādas politikas

[62] Šajā grafikā parādītas izmaksu aplēses, pamatojoties uz atveseļošanas un noturības rezultātu pārskata pīlāru izsekojamības metodiku, un tās atbilst pasākumiem, kas piešķirti veselības un ekonomiskās un institucionālās noturības pīlāram kā primārajam un/vai sekundārajam pīlāram.

jomas, sākot no veselības un ilgtermiņa aprūpes līdz tiesu sistēmu efektivitātei un nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanas novēršanas pasākumiem.

Veselība un ekonomiskā un institucionālā noturība ir pīlārs, kurā līdz šim panākts vislielākais progress. Attiecībā uz 1162 no 2503 atskaites punktiem un mērķrādītājiem, kas veicina veselību un ekonomisko, sociālo un institucionālo noturību, dalībvalstis ir ziņojušas, ka tie ir pabeigti, vai Komisija tos novērtējusi kā izpildītus, un tas atbilst 46 % progresa rādītājam (ieskaitot 27 %, kas novērtēti maksājumu pieprasījumos). 374 no atskaites punktiem un mērķrādītājiem, kas veicina veselību un ekonomisko un institucionālo noturību, Komisija novērtēja kā izpildītus laikposmā no 2023. gada 1. septembra līdz 2024. gada 31. augustam (pārskata periods). Nākamajā izcēlumā sniegtajos piemēros aprakstīti nozīmīgi pasākumi, kuru atskaites punkti un mērķrādītāji pabeigti pārskata periodā.

21. attēls. To atskaites punktu un mērķrādītāju procentuālā daļa, kas veicina veselību un ekonomisko un institucionālo noturību un kas novērtēti kā izpildīti vai paziņoti kā pabeigti, saskaņā ar ANP

Avots: Eiropas Komisija

Piemēri: veselības un ekonomiskās un institucionālās noturības pīlārā iekļautie pasākumi ar izpildītiem atskaites punktiem un mērķrādītājiem

Reformas

- **Grieķija** ir izveidojusi 48 garīgās veselības vienības, lai atbalstītu vispārēju bezmaksas piekļuvi kvalitatīviem garīgās veselības pakalpojumiem. Šo vienību pacienti ir bērni, pusaudži un gados jauni pieaugušie ar garīgās veselības problēmām, pacienti ar demenci, Alcheimera slimību un autismu, kā arī cilvēki, kas lieto atkarību izraisošas vielas, un apgādājami cilvēki. Turklāt reformas mērķis ir pārcelt garīgās veselības aprūpi ārpus iestādēm un radīt kopienā balstītus pakalpojumus, kuru sadarbībā iespējams apmierināt pašreizējās garīgās veselības vajadzības un sagatavoties turpmākām problēmām pēc pandēmijas.

- **Igaunija** ir grozījusi attiecīgos tiesību aktus, lai stiprinātu primāro veselības aprūpi. Izmaiņas tiesību aktos ir uzlabojušas pacientu sarakstu pārvaldību, atvieglojot pacientiem iespēju turpināt saņemt primāro aprūpi, un paplašinājušas medmāsu tiesības izrakstīt zāles pacientiem. Valsts arī padarījusi pievilcīgāku ārstu un farmaceitu darbu attālos reģionos.
- **Horvātijā** ir īstenota algu noteikšanas reforma. No 2024. gada aprīļa visi valsts pārvaldē un civildienestā nodarbinātie saņem algas saskaņā ar jauno un pārredzamāko atalgojuma sistēmu, kuras pamatā ir vienādas samaksas par vienādu darbu princips.

Investīcijas

- **Beļģija** ir apstiprinājusi Valonijas reģiona ilgtermiņa aprūpes deinstitucionalizācijas stratēģiju kā daļu no plašākām investīcijām, kuru mērķis ir palielināt sociālo mājokļu piedāvājumu neaizsargātām grupām, būvējot un energoefektīvi renovējot zemas īres mājokļus, iekļaujošus un solidārus mājokļus, kā arī bezpajumtnieku izmitināšanas vietas.
- Pēc Covid-19 pandēmijas **Dānija** ir izstrādājusi jaunu digitālo risinājumu, lai uzlabotu iedzīvotāju un veselības aprūpes sistēmas saikni. Ir izstrādātas jaunas digitālas anketas par pneimokoku infekciju, gripu un grūtniecību, lai varētu ātri stratificēt pacientus, ņemot vērā vakcinācijas vajadzības un citus veselības stāvokļus.
- **Īrija** ir piešķīrusi tiesības slēgt līgumus par tāda digitālā risinājuma iepirkumu, kas atbalsta e-farmācijas sistēmas ieviešanu Īrijas slimnīcās. Šī sistēma ļauj iestādēm labāk uzraudzīt zāļu lietošanu un izmaksas un atbalsta zāļu elektronisku izrakstīšanu un ievadīšanu, tādējādi uzlabojot aprūpes sniegšanu un pacientu drošību. Īrija ir arī pabeigusi izstrādāt, izveidot un konfigurēt integrētu finanšu pārvaldības sistēmu, kuras mērķis ir paaugstināt iepirkumu un finanšu pārvaldības efektivitāti veselības aprūpes sistēmā.

Rīcībpolitikas nākamajai paaudzei

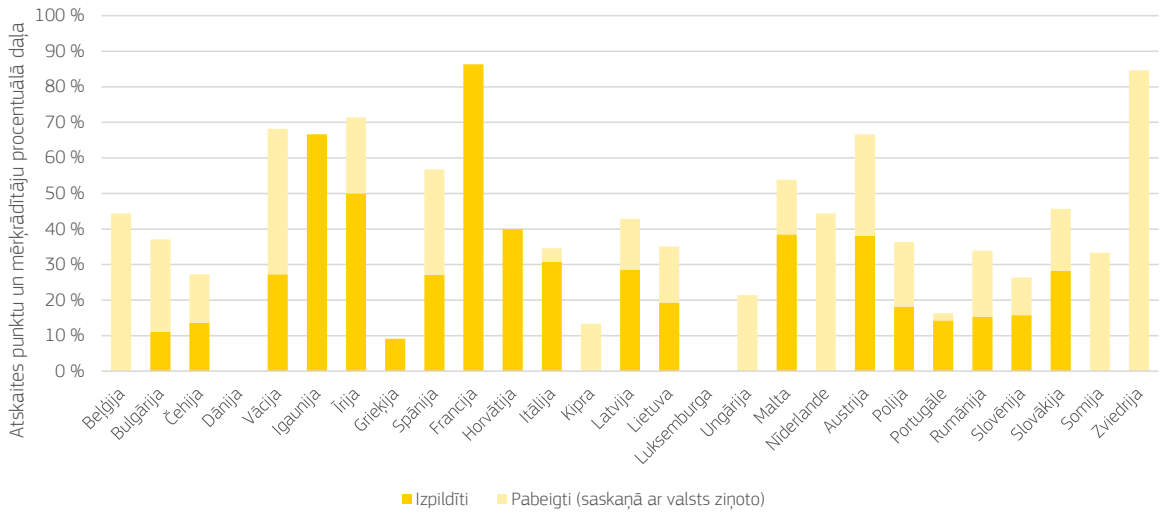
Pasākumi nākamajai paaudzei, bērniem un jauniešiem galvenokārt ir vērsti uz agrīno pirmsskolas izglītību un aprūpi, izglītību un apmācību, kā arī uz jauniešu nodarbinātības atbalsta pasākumiem. Padomes pieņemtie ANP atbalsta šo pīlāru aptuveni 56,4 miljardu EUR apmērā[63], un no šī finansējuma aptuveni trīs ceturtdaļas veicina vispārējo, profesionālo un augstāko izglītību. Atlikusī ceturtdaļa gandrīz vienādās daļās sadalīti starp agrīno pirmsskolas izglītību un aprūpi un atbalstu jauniešu nodarbinātībai.

Reāls progress panākts arī attiecībā uz atskaites punktiem un mērķrādītājiem, kas veicina rīcībpolitikas nākamajai paaudzei, bērniem un jauniešiem, piemēram,

[63] Šajā grafikā parādītas izmaksu aplēses, pamatojoties uz atveseļošanas un noturības rezultātu pārskata pīlāru izsekojamības metodiku, un tās atbilst pasākumiem, kas piešķirti rīcībpolitiku nākamajai paaudzei pīlāram kā primārajam un/vai sekundārajam pīlāram.

izglītības un prasmju jomā. Līdz šim attiecībā uz 259 no 665 atskaites punktiem un mērķrādītājiem dalībvalstis jau ir ziņojušas, ka tie ir pabeigti, vai Komisija tos novērtējusi kā izpildītus, un tas atbilst 39 % progresa rādītājam (ieskaitot 21 %, kas novērtēti maksājumu pieprasījumos). 75 no šiem atskaites punktiem un mērķrādītājiem, kas veicina rīcībpolitikas nākamajai paaudzei, Komisija novērtēja kā izpildītus laikposmā no 2023. gada 1. septembra līdz 2024. gada 31. augustam (pārskata periods). Nākamajā izcēlumā sniegtajos piemēros aprakstīti nozīmīgi pasākumi, kuru atskaites punkti un mērķrādītāji pabeigti pārskata periodā.

22. attēls. To atskaites punktu un mērķrādītāju procentuālā daļa, kas veicina rīcībpolitikas nākamajai paaudzei un kas novērtēti kā izpildīti vai paziņoti kā pabeigti, saskaņā ar ANP

Piezīme. Dānijas ANP ir iekļauti vairāki atskaites punkti un mērķrādītāji, kuri veicina rīcībpolitikas nākamajai paaudzei un kurus Komisija vēl nav novērtējusi kā izpildītus vai saistībā ar kuriem dalībvalsts nav paziņojusi, ka tie ir pabeigti.
Avots: Eiropas Komisija

Piemēri: rīcībpolitikas nākamajai paaudzei pīlārā iekļautie pasākumi ar izpildītiem atskaites punktiem un mērķrādītājiem

Reformas

- **Slovākija** ir ieviesusi valsts izglītības programmu pamatskolām un vidusskolām, kas paredz klasēs ieviest atjauninātas mācību programmas. Jaunā mācību programma tiks ieviesta trīs ciklos, un tās mērķis ir noteikt augstākus un mūsdienīgākus standartus galvenajiem mācību mērķiem.
- **Latvijā** stājusies spēkā augstskolu pārvaldības reforma. Šī reforma ietver i) augstskolu tipoloģiju un augstskolu stratēģisko specializāciju definēšanu, ii) augstskolu padomju izveides un apstiprināšanas kārtību un padomju kompetenci, kā arī noteikumus par Senāta, rektora un augstskolas satversmes sapulces kompetencēm, kā arī iii) jaunu augstskolu rektoru atlases un apstiprināšanas procedūru.
- **Vācija** ir nostiprinājusi izglītības sistēmu, veicot reformu, kuras mērķis bija nodrošināt papildu kursus un mentorēšanu skolēniem, kuri atpaliek mācībās, galveno uzmanību pievēršot pamatjautājumiem un pamatkompetencēm, lai novērstu Covid-19 krīzes

radītās apguves līmeņu atšķirības. Tāpat 500 miljoni EUR tiks izlietoti papildu 90 000 bērnu aprūpes vietu izveidei, būvējot jaunas bērnu aprūpes iestādes un atjaunojot esošās.

Investīcijas

- **Portugāle** ir nodrošinājusi 600 000 klēpjdatorus skolēniem un skolotājiem pamatskolās un vidusskolās, sniedzot atbalstu digitālajai izglītībai un mācīšanai.
- **Itālija** ir piedāvājusi strukturētu izglītības atbalstu vismaz 20 000 nepilngadīgo vecumā līdz 17 gadiem, tādējādi apkarojot izglītības nabadzību un atbalstot vienlīdzīgas iespējas visiem bērniem Itālijas dienvidos.
- **Īrija** ir uzstādījusi maršrutētājus 750 pamatskolās, lai tās pievienotu ātrdarbīgam platjoslas tīklam, tādējādi veicinot mūsdienīgu digitālo izglītību. Šis pasākums arī palīdz novērst reģionālās un digitālās atšķirības Īrijā, palielinot savienojamību mazākās un lauku skolās, kurās vēsturiski ir bijuši viszemākie savienojamības rādītāji.

Dzimumu līdztiesība, bērni un jaunieši

Atveseļošanas un noturības plāni turpina būtiski veicināt dzimumu līdztiesību un koncentrēties uz bērniem un jauniešiem. dalībvalstu ANP ir 136 (apakš)pasākumi, kuru kopējais ieguldījums dzimumu līdztiesībā ir 22,0 miljardi EUR[64]. Tie ietver arī 423 (apakš)pasākumus, kas vērsti uz bērniem un jauniešiem un kam atvēlēti 66,6 miljardi EUR[65]. Šie skaitļi neietver citu reformu un investīciju ieguldījumu, ko sākotnēji nevar uzskatīt par rīcībpolitiku, kura uzlabo dzimumu līdztiesību un bērnu un jauniešu situāciju, bet kuru īstenošanai var būt būtiska pozitīva ietekme.

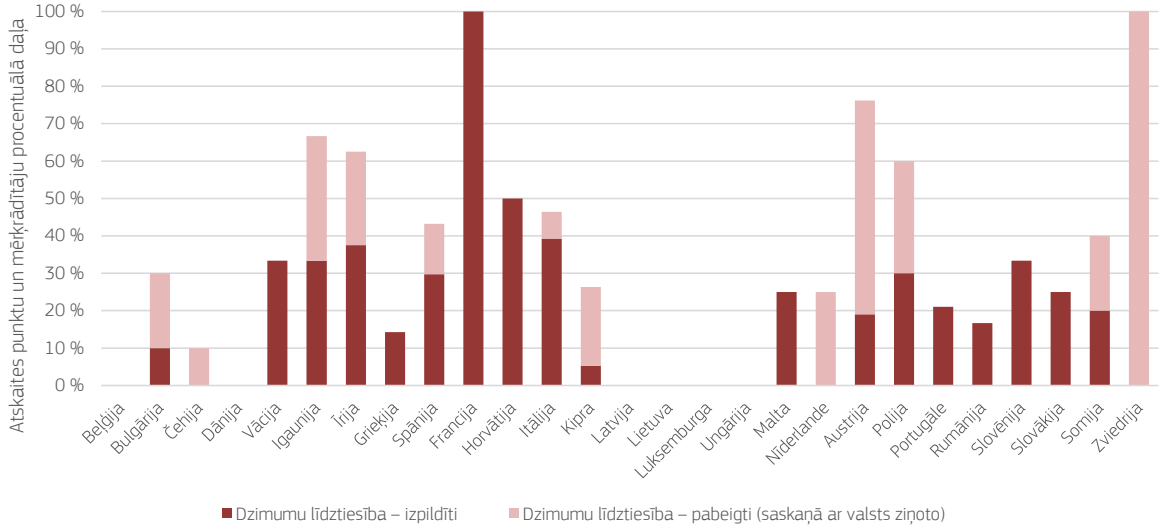
Vērā ņemams progress ir panākts arī tādu pasākumu īstenošanā, kuri veicina dzimumu līdztiesību un kuros galvenā uzmanība pievērsta bērniem un jauniešiem. Attiecībā uz 102 no 253 atskaites punktiem un mērķrādītājiem, kas 27 ANP vērsti uz dzimumu līdztiesību, dalībvalstis jau ir ziņojušas, ka tie ir pabeigti, vai Komisija tos novērtējusi kā izpildītus, un tas atbilst 40 % progresa rādītājam (ieskaitot 22 %, kas pozitīvi novērtēti maksājumu pieprasījumos). Turklāt attiecībā uz 288 no 714 atskaites punktiem un mērķrādītājiem, kas uzlabo bērnu un jauniešu situāciju, dalībvalstis jau ir ziņojušas, ka tie ir pabeigti, vai Komisija tos novērtējusi kā izpildītus, un tas atbilst 40 % progresa rādītājam (ieskaitot 22 %, kas pozitīvi novērtēti maksājumu pieprasījumos). 33 no atskaites punktiem un mērķrādītājiem, kas veicina dzimumu līdztiesību, un 79 no atskaites punktiem un mērķrādītājiem, kas uzlabo bērnu un jauniešu situāciju, Komisija novērtēja kā izpildītus laikposmā no 2023. gada 1. septembra līdz 2024. gada 31. augustam (pārskata periods).

[64] Šajā grafikā parādītas izmaksu aplēses, pamatojoties uz atveseļošanas un noturības rezultātu pārskata pīlāru izsekojamības metodiku, un tās atbilst to pasākumu īpatsvaram, kuros galvenā uzmanība pievērsta dzimumu līdztiesībai.

[65] Šajā grafikā parādītas izmaksu aplēses, pamatojoties uz atveseļošanas un noturības rezultātu pārskata pīlāru izsekojamības metodiku, un tās atbilst to pasākumu īpatsvaram, kuros galvenā uzmanība pievērsta bērniem un jauniešiem.

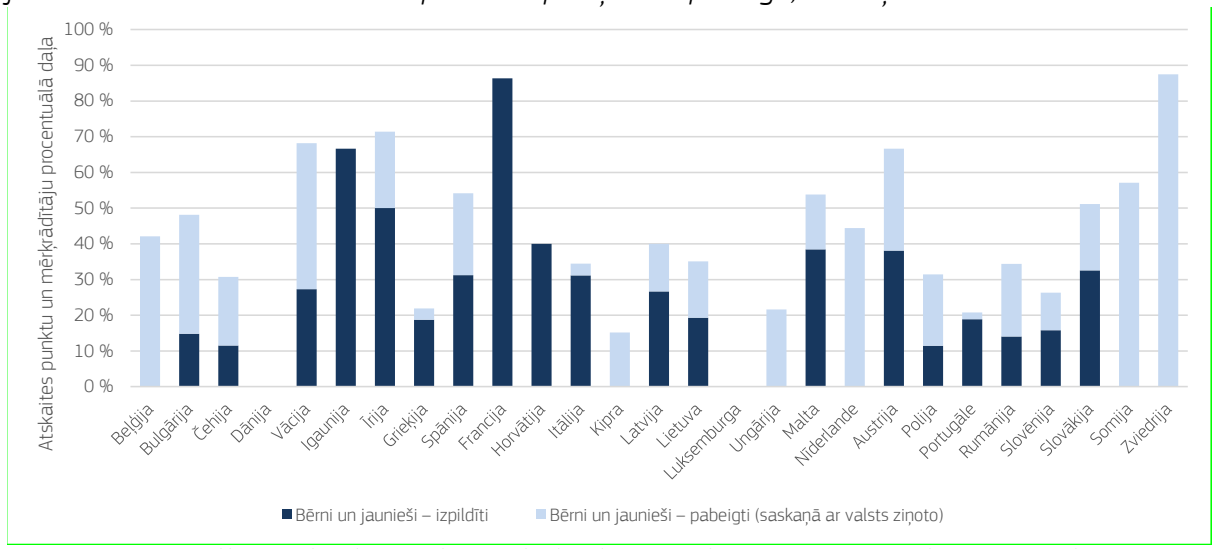
Nākamajā izcēlumā sniegtajos piemēros aprakstīti nozīmīgi pasākumi, kuru atskaites punkti un mērķrādītāji pabeigti pārskata periodā.

23. attēls. To atskaites punktu un mērķrādītāju procentuālā daļa, kas veicina dzimumu līdztiesību un kas novērtēti kā izpildīti vai paziņoti kā pabeigti, saskaņā ar ANP

Piezīme. Beļģijas, Latvijas, Lietuvas un Ungārijas ANP ir iekļauti vairāki atskaites punkti un mērķrādītāji, kuri veicina dzimumu līdztiesību un kurus Komisija vēl nav novērtējusi kā izpildītus vai saistībā ar kuriem dalībvalsts nav paziņojusi, ka tie ir pabeigti.
Avots: Eiropas Komisija

24. attēls. To atskaites punktu un mērķrādītāju procentuālā daļa, kas vērsti uz bērniem un jauniešiem un kas novērtēti kā izpildīti vai paziņoti kā pabeigti, saskaņā ar ANP

Piezīme. Dānijas ANP ir iekļauti vairāki atskaites punkti un mērķrādītāji, kas vērsti uz bērniem un jauniešiem un kurus Komisija vēl nav novērtējusi kā izpildītus vai saistībā ar kuriem dalībvalsts nav paziņojusi, ka tie ir pabeigti.
Avots: Eiropas Komisija

Eiropas Jaunatnes nedēļas laikā Komisija organizēja pasākumu par ANM ietekmi uz jauniešiem. Eiropas Jaunatnes nedēļa, ko Eiropas Komisija reizi divos gados organizē, lai veicinātu jauniešu iesaistīšanos, 2024. gada aprīlī piesaistīja vairāk nekā 900 jauniešu. Pasākumā uzmanība tika pievērsta astoņiem jauniešiem, kuri dažādos veidos bija guvuši labumu no ANM pasākumiem, kā arī valstu īstenošanas struktūru un Eiropas Komisijas sniegtajām atziņām. Piemēram, kāds gados jauns informātikas skolotājs no Latvijas

apsprieda projektu "Dators ikvienam bērnam", kas nodrošina klēpjdatorus skolēniem, jo īpaši tiem, kas nāk no nelabvēlīgas vides. Savukārt dizainers un sabiedrisko attiecību jomas vadītājs no Slovākijas pastāstīja, kā viņiem nodrošinātas iespējas un kā viņi uzlabojuši savu sociālo nodrošinājumu, pateicoties finansiālajiem stimuliem darba devējiem pieņemt darbā jauniešus, slēdzot līgumus uz nenoteiktu laiku. Citi dalībnieki dalījās pieredzē par augstskolu programmas modernizāciju Čehijā, kuponiem digitālajam aprīkojumam Grieķijā, karjeras konsultācijām Francijā un digitālajām ierīcēm mācību iestādēm Spānijā[66].

Piemēri: pasākumi, kuriem izpildīti atskaites punkti un mērķrādītāji, kas veicina dzimumu līdztiesību un ar bērniem un jauniešiem saistītus jautājumus

Reformas

- **Horvātija** ir ieviesusi finansēšanas modeli, lai segtu darbības izmaksas gan esošiem, gan jaunizveidotiem pilsētu un vietējo pašvaldību agrīnās pirmsskolas izglītības un aprūpes centriem ar ierobežotu budžetu. Tas atbalsta vienlīdzīgas iespējas visiem bērniem un palīdz aprūpētājiem, kas bieži vien ir sievietes, atrast pilna laika darbu.
- **Igaunija** ir izstrādājusi digitāla vīriešu un sieviešu darba samaksas atšķirību rīka prototipu darba devējiem. Ar šo rīku darba devēji var saņemt nepieciešamo informāciju par vīriešu un sieviešu darba samaksas atšķirību un tās iespējamajiem cēloņiem savā organizācijā, sniedzot viņiem iespējas rīkoties, lai samazinātu vīriešu un sieviešu darba samaksas atšķirību.

Investīcijas

[66] Plašāku informāciju sk. faktu lapā, kas atrodama vietnē https://commission.europa.eu/document/download/c6550656-98f3-472d-a6d7-6ae2a0620de8_en?filename=240425-RRF_supporting_young_people-FACTSHEET_v6.pdf.

- **Itālija** ir sniegusi finansiālu atbalstu 700 sieviešu vadītu uzņēmumu izveidei un/vai izaugsmei, atbalstot sieviešu uzņēmējdarbību un stiprinot sieviešu līdzdalību uzņēmējdarbībā.
- **Slovēnija** ir piešķīrusi subsīdijas 700 personu, kas jaunākas par 30 gadiem, nodarbināšanai, tādējādi nodrošinot tām ātrāku ienākšanu darba tirgū, dodot iespējas jauniešiem, uzlabojot viņu sociālo nodrošinājumu un prasmes.
- **Rumānija** ir piešķīrusi stipendijas 750 izglītības iestādēm, kurām tas bija nepieciešams visvairāk, lai atbalstītu izglītojamos, kas priekšlaicīgi pārtraukuši mācības, un atvieglotu pāreju no pamatizglītības uz vidējo izglītību. Skolas tika atlasītas, pamatojoties uz pieciem rādītājiem, kas noteikti agrīnās brīdināšanas mehānismā izglītības jomā.
- **Francija** ir subsidējusi 160 000 papildu māceklības līgumu, kā arī 2200 darbvietu radīšanu jauniešiem sporta nozarē un izveidojusi vai atjaunojusi 1500 vietu "izcilības internātskolās" (*internats d'excellence*).

D. Rīcībpolitikas ES uzņēmumu konkurētspējas uzlabošanai

ANP palīdz uzlabot ES uzņēmumu konkurētspēju, un labumu no ANM atbalsta jau ir guvuši aptuveni trīs miljoni uzņēmumu

Investīcijas, kas tieši atbalsta uzņēmumus, kopā pārsniedz 82 miljardus EUR, t. i., tie veido 13 % no kopējiem ANM aplēstajiem izdevumiem. No šīs summas aptuveni 78 miljardi EUR 22 dalībvalstīs ir piešķirti MVU. Turklāt atbalsts uzņēmumiem – arī finansiālais atbalsts un atbalsts publiskās pārvaldes digitalizācija – veido vismaz 164 miljardus EUR (25 % no kopējiem ANM aplēstajiem izdevumiem). ANM investīcijas konkurētspējas uzlabošanā aptver vairākas nozares, tajā skaitā apstrādes rūpniecību, autobūvi, enerģētiku, mazumtirdzniecību, tūrismu un kultūru, vairāk nekā 110 miljardus EUR investējot rūpniecības dekarbonizācijā un tīrajās tehnoloģijās, 23 miljardus EUR – zaļajā pētniecībā un izstrādē un vairāk nekā 2 miljardus EUR – zaļajās prasmēs un darbvietās. ANM investīcijas arī veicina digitālo pārkārtošanos, dodot labumu gandrīz 600 000 uzņēmumu, lai tie varētu attīstīt tādas tehnoloģijas kā mākslīgais intelekts un kiberdrošība.

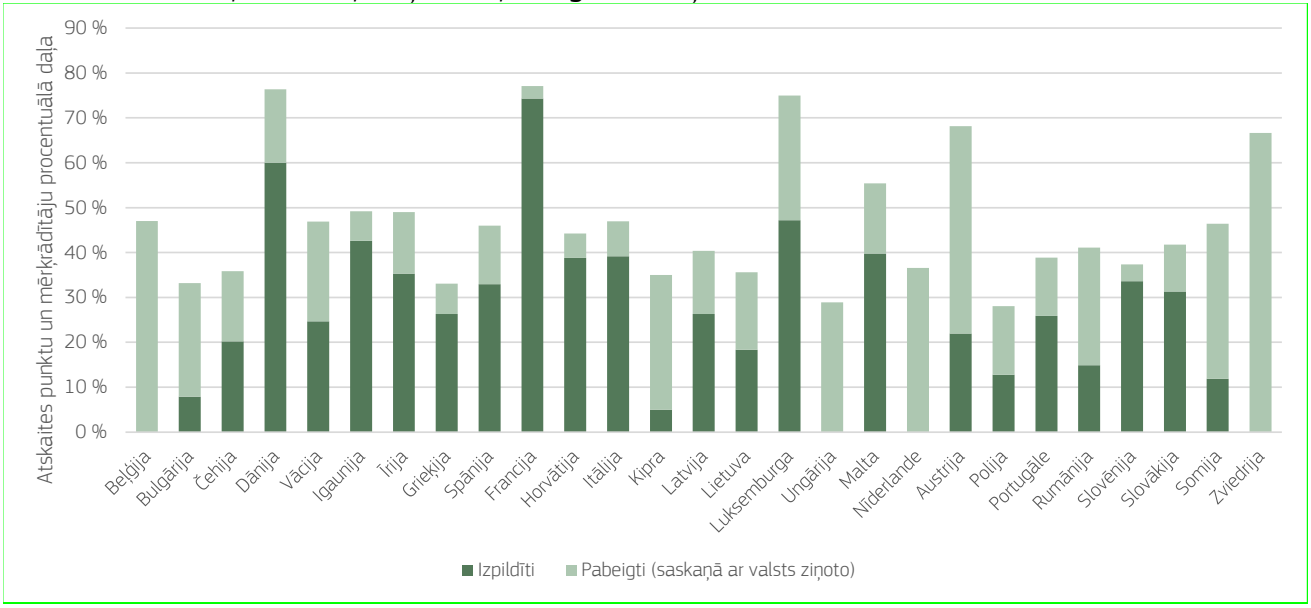
Papildus investīcijām ANP ir ietvertas vairāk nekā 900 reformas dažādās politikas jomās[67], kuru mērķis ir mazināt regulatīvo un administratīvo slogu un risināt problēmas visā uzņēmējdarbības dzīves ciklā, lai maksimāli palielinātu investīciju ietekmi un palielinātu ES uzņēmumu konkurētspēju. Šie ANP pasākumi ir vērsti uz

[67] Tiek uzskatīts, ka konkurētspēju veicina šādas ANM politikas jomas: uzņēmējdarbības vide / uzņēmējdarbība, uzņēmējdarbības infrastruktūra, konkurētspēja, tiesu sistēmu efektivitāte, publiskās pārvaldes un valstu sistēmu efektivitāte, tajā skaitā administratīvā sloga samazināšana, e-pārvalde, digitālie publiskie pakalpojumi (arī transporta digitalizācija) un vietējās digitālās ekosistēmas, finanšu nozares reformas, fiskālā politika un fiskālā pārvaldība, krāpšanas novēršana, regulējuma izmaiņas pārdomātai, ilgtspējīgai un iekļaujošai izaugsmei, pētniecība, izstrāde un inovācija, atbalsts lieliem uzņēmumiem, atbalsts MVU.

noteikumu vienkāršošanu un birokrātisma samazināšanu, kas bieži vien kavē uzņēmumus, jo īpaši MVU. Konkurētspējas pasākumi risina problēmas visā uzņēmējdarbības ciklā. ANM palīdz dalībvalstīm samazināt laiku, kas vajadzīgs uzņēmuma darbības uzsākšanai, racionalizēt un paātrināt licencēšanas un atļauju piešķiršanas procesus, samazināt ierobežojumus piekļuvei reglamentētām profesijām un atvieglot un digitalizēt uzņēmumu dibināšanu.

Ir panākts ievērojams progress ar konkurētspēju saistītu pasākumu īstenošanā. Kopš ANM izveides attiecībā uz 1856 no 4352 atskaites punktiem un mērķrādītājiem, kas tieši veicina uzņēmumu izaugsmi un konkurētspēju, dalībvalstis jau ir ziņojušas, ka tie ir pabeigti, vai Komisija tos novērtējusi kā izpildītus, un tas atbilst gandrīz 43 % progresa rādītājam (ieskaitot 25 %, kas novērtēti maksājumu pieprasījumos). 592 no šiem atskaites punktiem un mērķrādītājiem, kas veicina izaugsmi un konkurētspēju, Komisija novērtēja kā izpildītus laikposmā no 2023. gada 1. septembra līdz 2024. gada 31. augustam (pārskata periods). Nākamajā izcēlumā sniegtajos piemēros aprakstīti nozīmīgi pasākumi, kuru atskaites punkti un mērķrādītāji pabeigti pārskata periodā.

25. attēls. To atskaites punktu un mērķrādītāju procentuālā daļa, kas veicina konkurētspēju un kas novērtēti kā izpildīti vai paziņoti kā pabeigti, saskaņā ar ANP

Avots: Eiropas Komisija

Veiktie pasākumi ar izpildītiem atskaites punktiem un mērķrādītājiem, kas sekmē konkurētspēju

Reformas

- **Francija**, pieņemot likumu par publiskās pārvaldes paātrināšanu un vienkāršošanu, ir vienkāršojusi administratīvos noteikumus un procedūras, cita starpā saīsinot laiku, kas vajadzīgs rūpniecisko projektu pārskatīšanai, vai racionalizējot konsultatīvās komitejas, lai paātrinātu administratīvo lēmumu pieņemšanu.
- **Slovēnija** ar "Debirokrātizācijas aktu" ir palīdzējusi radīt izaugsmei labvēlīgu uzņēmējdarbības vidi uzņēmējdarbības nozarei un iedzīvotājiem, racionalizējot vai atceļot apgrūtinošas administratīvās procedūras. Tā rezultātā Slovēnijā ir samazinājušās administratīvās izmaksas un palielinājusies uzņēmumu konkurētspēja. Tā arī vienkāršojusi tiesību aktus, atceļot vairāk nekā 200 likumus un nolikumus, kas bija novecojuši vai vairs nebija piemērojami.
- **Horvātija** ir atvieglojusi uzņēmumiem noteikumu ievērošanu, pārceļot MVU ietekmes novērtējuma testu tiešsaistē. Tas ietver digitālu platformu, kas palīdz izsekot, kā jaunie tiesību akti ietekmē MVU, un ļauj ekspertiem no visas valsts sadarboties un dalīties zināšanās. Turklāt Horvātija ir izstrādājusi jaunu rīcības plānu, lai samazinātu papildu nodevas un maksājumus, kas uzņēmumiem jāmaksā papildus nodokļiem.

Investīcijas

- **Francija** ir ieviesusi finansējuma shēmu nozares dekarbonizācijai 300 miljonu EUR apmērā. Tās rezultātā tika sniegts konkrēts atbalsts uzņēmumiem to dekarbonizācijas ceļā. Piemēram, kāds tekstilizstrādājumu uzņēmums saņēma 917 000 EUR, lai investētu efektīvākos rūpnieciskajos procesos vienā no tā rūpnīcām. Šīs investīcijas samazinās enerģijas patēriņu par 2950 MWh gadā, katru gadu līdz 2025. gadam samazinot CO_2 emisijas par 30 % gadā un ūdens patēriņu par 50 %. Vadošais Francijas kooperatīvs dehidratācijas jomā aizstāja augstas temperatūras žāvētāju (150–600 °C) ar zemas temperatūras žāvētāju (105–70 °C), kas rekuperēja siltumu no pilsētas atkritumu sadedzināšanas iekārtas. Šā pasākuma mērķis ir samazināt CO_2 emisijas objektā par 40 % (7680 tonnas katru gadu).
- **Spānija** ir virzījusi uz priekšu investīcijas stratēģiskos projektos, kuru mērķis ir pārveidot vērtības ķēdes tādās svarīgās nozarēs kā autobūve, lauksaimniecības pārtika, veselības aprūpe un jūrniecība, kā arī saistībā ar rūpniecības dekarbonizāciju. Vismaz 1,2 miljardi EUR ir piešķirti 925 inovatīviem projektiem, kas vērsti uz energoefektivitāti, ilgtspēju un digitālo pārveidi. No tiem 584 ir saistīti ar elektrotransportlīdzekļiem, veselību un lauksaimniecības pārtiku. Sevišķi jāuzsver 266 projekti, kas atbalsta komponentu un platformu izstrādi elektriskiem, no elektrotīkla uzlādējamiem hibrīdelektriskiem transportlīdzekļiem un ūdeņraža transportlīdzekļiem, kā arī pētniecību un izstrādi autonomās braukšanas un savienotās mobilitātes jomā.

3. *REPowerEU*

ANM ir svarīgs instruments, ar ko sasniegt *REPowerEU* plāna mērķus, ar kuriem tiecas samazināt Eiropas atkarību no Krievijas fosilajām degvielām, paātrinot pāreju uz tīru enerģiju un uzlabojot energosistēmas noturību. ANM regula tika grozīta 2023. gada februārī, lai nodrošinātu dalībvalstīm papildu finanšu resursus, atbalstot jaunas vai paplašinātas reformas un investīcijas, kas vērstas uz enerģijas avotu diversifikāciju, enerģijas ietaupījumu palielināšanu, tīras enerģijas ražošanas palielināšanu un ES energosistēmas noturības, drošības un ilgtspējas uzlabošanu.

***REPowerEU* mērķiem paredzētais finansējums 64,2 miljardu EUR apmērā tiek iegūts no dažādiem avotiem**. ANM ietvaros tiek sniegts papildu neatmaksājams finansiālais atbalsts 20 miljardu EUR apmērā, kas tiek piesaistīts, izsolot kvotas emisijas kvotu tirdzniecības sistēmā. Šis finansiālais atbalsts tiek sadalīts starp dalībvalstīm, pamatojoties uz atjauninātu sadales koeficientu, kas izklāstīts ANM regulas IVa pielikumā[68]. dalībvalstis varēja arī pārvietot visu vai daļu no sava provizoriskā piešķīruma saskaņā ar *Brexit* korekcijas rezervi (BKR) uz ANM, lai finansētu investīcijas un reformas, kas paredzētas to *REPowerEU* nodaļās. Šādu pārvietojumu pieprasīja 23 dalībvalstis kopsummā par 2,1 miljardu EUR[69]. Lai finansētu jaunas investīcijas un reformas, kas veicina *REPowerEU* mērķu sasniegšanu, dalībvalstis varētu gūt labumu arī no ļoti labvēlīgajiem ANM aizdevumu finansēšanas nosacījumiem. Līdz noteiktajam termiņam – 2023. gada 31. augustam – 10 dalībvalstis pieprasīja papildu aizdevumus 127,2 miljardu EUR apmērā[70], no kuriem 40,5 miljardi EUR ir īpaši *REPowerEU* pasākumi[71].

Lai piekļūtu šiem papildu līdzekļiem, dalībvalstis pārskatīja savus ANP, lai īpašā *REPowerEU* nodaļā iekļautu jaunas vai paplašinātas reformas un investīcijas. Līdz 2024. gada 31. augustam savus grozītos ANP kopā ar *REPowerEU* nodaļām bija iesniegušas 26 dalībvalstis[72], no kuriem Padome pieņēma 25[73].

[68] Attiecībā uz katrai dalībvalstij pieejamo papildu neatmaksājamo atbalstu sk. 11. tabulu ANM 2023. gada ziņojumā (COM(2023) 545 final/2).

[69] Sīkāku informāciju sk. 12. tabulā ANM 2023. gada ziņojumā (COM(2023) 545 final/2).

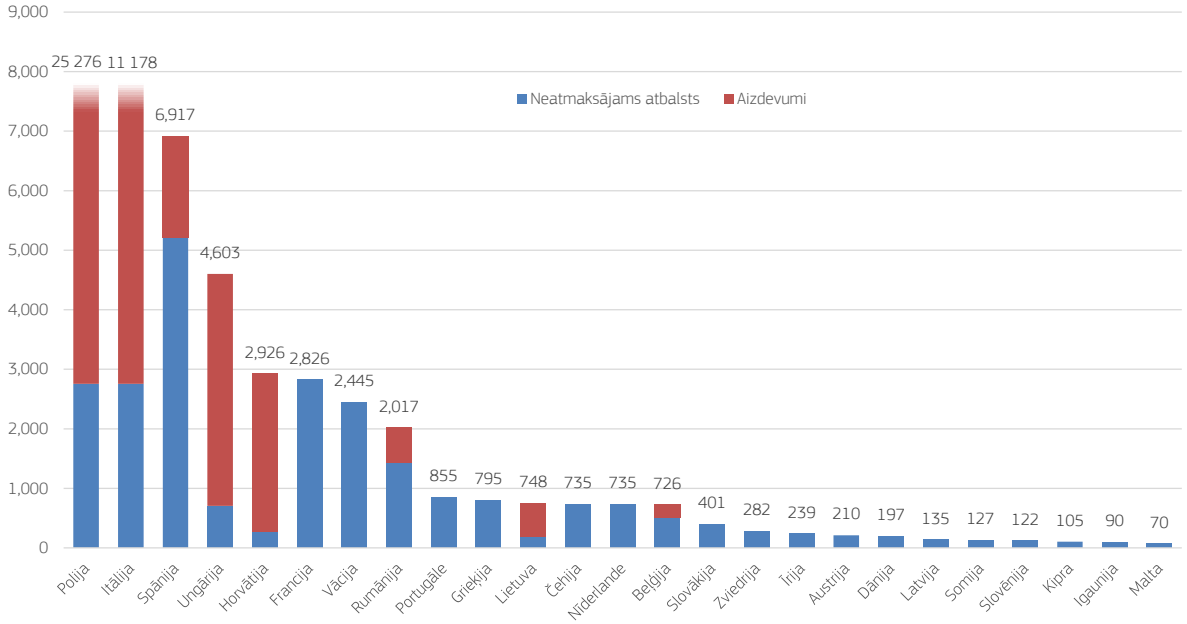
[70] Tie ir 43,7 % no kopējās aizdevuma summas (291 miljards EUR), ko dalībvalstis pieprasījušas saviem ANP.

[71] Sīkāku informāciju sk. 7. tabulā ANM 2023. gada ziņojumā (COM(2023) 545 final/2).

[72] Šā dokumenta sagatavošanas laikā Bulgārija vēl nebija iesniegusi savu *REPowerEU* nodaļu.

[73] Luksemburga savu *REPowerEU* nodaļu iesniedza 2024. gada 16. maijā. Komisija 2024. gada 23. jūlijā sniedza pozitīvu novērtējumu par Luksemburgas pārskatīto plānu, arī *REPowerEU* nodaļu, un Padome pārskatīto plānu pieņēma 2024. gada 23. septembrī.

26. attēls. REPowerEU *nodaļu aplēstās izmaksas pa dalībvalstīm, milj. EUR*

Avots: Eiropas Komisija

***REPowerEU* nodaļās ietvertajiem pasākumiem ir rezultatīvi jāveicina plāna *REPowerEU* mērķu sasniegšana**. Konkrētāk, ANM regulā ir noteikti seši *REPowerEU* nodaļā iekļaujamo reformu un investīciju mērķi un noteikts, ka katrs pasākums veicina vismaz vienu no tiem[74]:

(1) uzlabot enerģētikas infrastruktūru gāzes piegādes drošībai un dažādošanai;

(2) palielināt energoefektivitāti, dekarbonizēt rūpniecību, paātrināt atjaunīgās enerģijas izmantošanu;

(3) pievērsties enerģētiskās nabadzības problēmai;

(4) stimulēt enerģijas pieprasījuma samazināšanu;

(5) pievērsties enerģijas pārvades un sadales nepietiekamajai caurlaides spējai, atbalstīt bezemisiju transportu;

(6) pārkvalificēt darbaspēku uz zaļajām un digitālajām prasmēm, atbalstot ar zaļo pārkārtošanos saistītās vērtības ķēdes.

Komisija rūpīgi novērtēja jaunos pasākumus *REPowerEU* nodaļās un ierosināja Padomei pieņemt tikai tos pasākumus, kas apmierinoši atbilda ANM regulas V pielikumā noteiktajiem novērtēšanas kritērijiem, tajā skaitā papildu kritērijiem, kas attiecas uz *REPowerEU* nodaļām: i) ieguldījums *REPowerEU* mērķu sasniegšanā un ii) tas, vai pasākumiem ir pārrobežu vai daudzvalstu dimensija vai ietekme.

[74] ANM regulas 21.c panta 3. punkts.

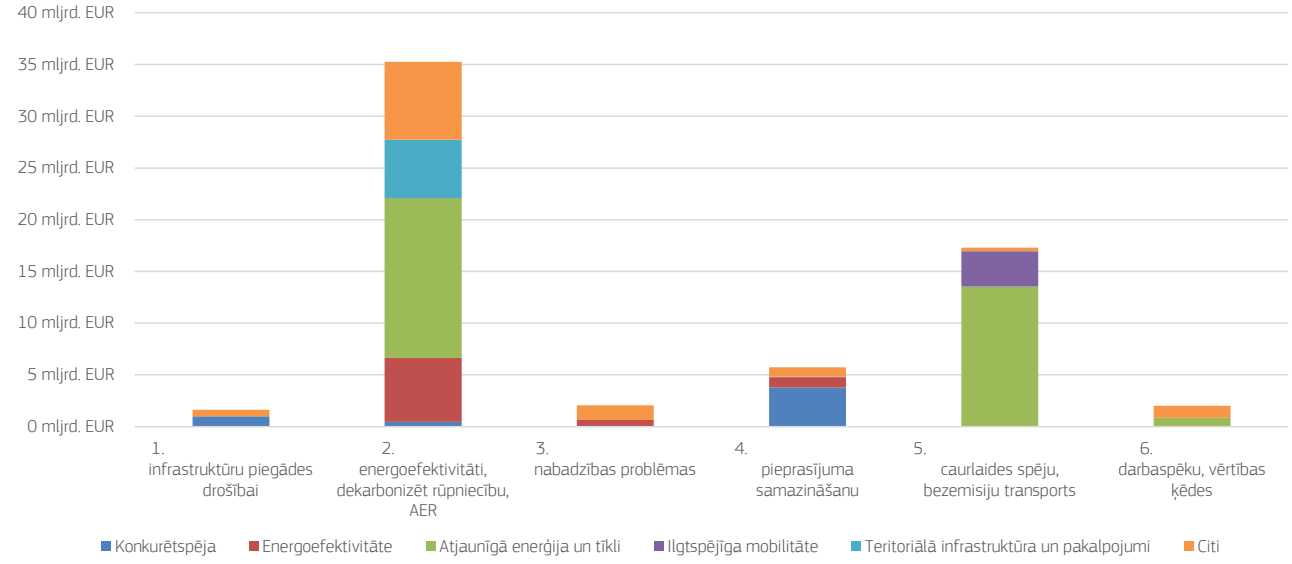
Papildus *REPowerEU* nodaļām ar enerģētiku ir saistīti arī citi ANP pasākumi, veicinot *REPowerEU* mērķu sasniegšanu un palīdzot Eiropai samazināt atkarību no Krievijas fosilajām degvielām.

A. Pārskats par pasākumiem *REPowerEU* nodaļās

REPowerEU *papildu reformas un investīcijas novērš nepietiekamu caurlaides spēju, palīdz paātrināt pāreju uz tīru enerģiju un stiprina enerģijas piegādes drošību*

25 *REPowerEU* nodaļās, ko Padome pieņēma līdz 2024. gada 31. augustam, ir 261 jauns pasākums: 89 reformas un 172 investīcijas, kuru kopējās aplēstās izmaksas ir 64 miljardi EUR. Visi šie pasākumi palīdz sasniegt kādu no *REPowerEU* mērķiem, un to vidū īpaša uzmanība pievērsta 2. un 5. mērķim: pasākumi, kas veido vairāk nekā 80 % no kopējām aplēstajām izmaksām, ir vērsti uz 2. mērķi "palielināt energoefektivitāti un paātrināt atjaunīgās enerģijas izmantošanu" (35,3 miljardi EUR) un 5. mērķi "pievērsties enerģijas pārvades un sadales nepietiekamajai caurlaides spējai un atbalstīt bezemisiju transportu" (17,3 miljardi EUR).

27. attēls. REPowerEU *piešķīrums katram* REPowerEU *mērķim, dalījumā pa primārajām politikas jomām*

Avots: atveseļošanas un noturības rezultātu pārskats.

Atbalsta sadalījums pa politikas jomām atspoguļo dalībvalstu steidzamākās vajadzības pārejā uz tīru enerģiju. *REPowerEU* nodaļās iekļautie pasākumi aptver vairākas politikas jomas, un to devums *REPowerEU* mērķu sasniegšanā ir atkarīgs no atsevišķo pasākumu konkrētās darbības jomas. Investīcijas atjaunīgajā enerģijā un tīklos veido lielāko daļu no *REPowerEU* atbalsta (47 % jeb aptuveni 29,8 miljardi EUR). Šīs investīcijas ir saistītas ar atjaunīgās enerģijas ražošanas papildu jaudu, elektrotīklu attīstīšanu un uzkrāšanas jaudu. Energoefektivitātes pasākumi (aptuveni 8 miljardu EUR piešķīrums) palīdz sasniegt vairākus *REPowerEU* mērķus, un vislielākais ieguldījums ir

REPowerEU 2. mērķī "palielināt energoefektivitāti, dekarbonizēt rūpniecību, paātrināt atjaunīgās enerģijas izmantošanu". Pasākumiem, kas vērsti uz teritoriālās infrastruktūras un pakalpojumu uzlabošanu (aptuvenais piešķīrums: 5,7 miljardi EUR), ir dažāds tvērums, taču tie galvenokārt ir vērsti uz enerģijas ražošanu no atjaunīgajiem energoresursiem reģionālā un vietējā līmenī, kas izskaidro to nozīmīgo ieguldījumu *REPowerEU* 2. mērķa "palielināt energoefektivitāti, dekarbonizēt rūpniecību, paātrināt atjaunīgās enerģijas izmantošanu" sasniegšanā. Ar konkurētspējas palielināšanu saistīto pasākumu (aptuvenais piešķīrums: 5,2 miljardi EUR) mērķis ir samazināt enerģijas patēriņu uzņēmumos, izmantojot dažādus intervences pasākumus (galvenokārt energoefektivitātes uzlabojumus un energoinfrastruktūras attīstīšanu), un tie galvenokārt palīdz sasniegt *REPowerEU* 4. mērķi "stimulēt enerģijas pieprasījuma samazināšanu". Investīcijas ilgtspējīgā mobilitātē (3,4 miljardu EUR piešķīrums) palīdz sasniegt *REPowerEU* 5. mērķi "energotīkls un bezemisiju transports".

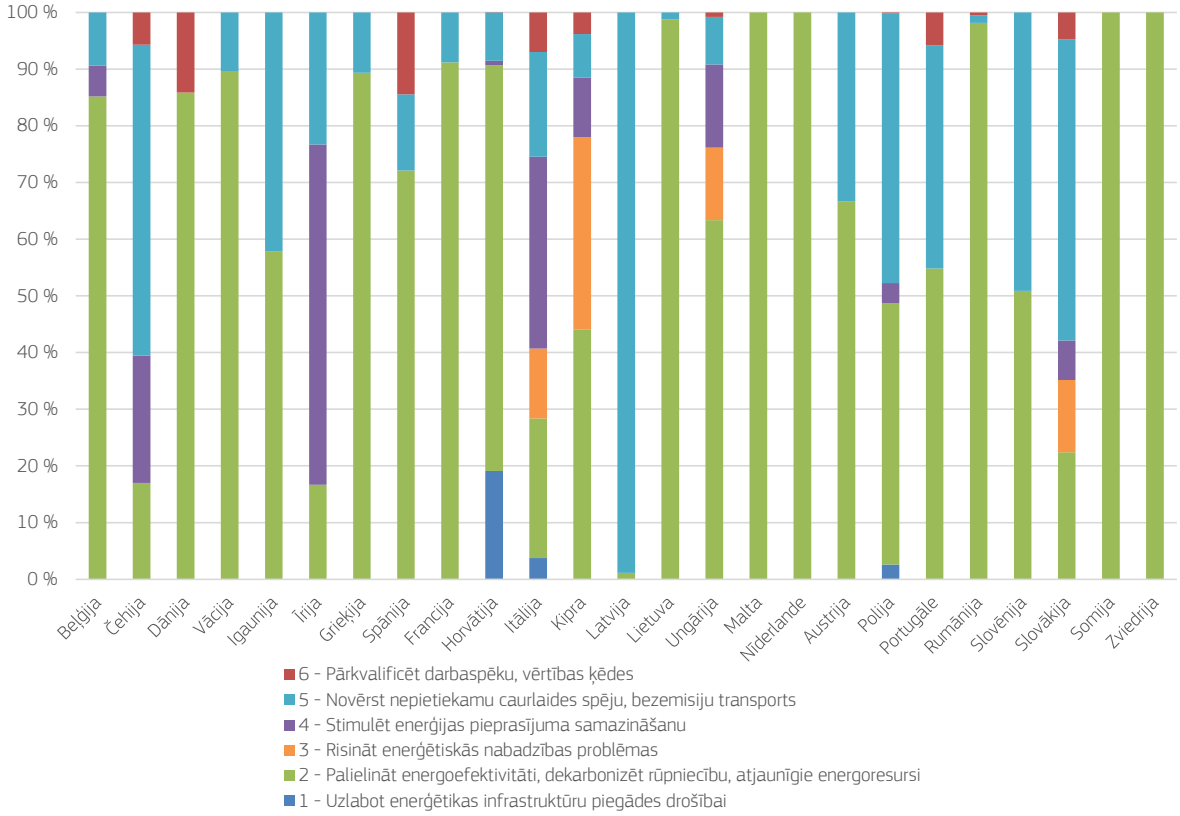
Dalībvalstu vajadzības un problēmas atšķiras gan investīciju apjoma, gan to konkrēto jomu ziņā, uz kurām jāorientējas, lai rezultatīvi sekmētu *REPowerEU* mērķu sasniegšanu. Finansiālā apjoma ziņā gandrīz pusē dalībvalstu *REPowerEU* nodaļās iekļautie pasākumi lielā mērā ir vērsti uz energoefektivitātes palielināšanu un atjaunīgo energoresursu izmantošanas paātrināšanu un to ražošanu (vairāk nekā 70 % no *REPowerEU* nodaļu kopējām aplēstajām izmaksām Beļģijā, Dānijā, Francijā, Grieķijā, Horvātijā, Lietuvā, Maltā, Nīderlandē, Rumānijā, Somijā, Spānijā, Vācijā un Zviedrijā). Ievērojamu daļu no jauno *REPowerEU* pasākumu kopējām aplēstajām izmaksām sešās dalībvalstīs veido arī pasākumi, ar kuriem pievēršas enerģijas pārvades un sadales nepietiekamajai caurlaides spējai un atbalsta bezemisiju transportu (5. mērķis), (vairāk par 40 % no *REPowerEU* nodaļu kopējām aplēstajām izmaksām Čehijā, Igaunijā, Latvijā, Polijā, Slovākijā un Slovēnijā), savukārt Latvija šim mērķim ir atvēlējusi 99 % no kopējām aplēstajām izmaksām.

Trīs dalībvalstis ir iekļāvušas pasākumus, kas vērsti uz *REPowerEU* 1. mērķi "uzlabot enerģētikas infrastruktūru gāzes piegādes drošībai un dažādošanai". *REPowerEU* nodaļas ietver investīcijas esošās dabasgāzes sadales sistēmas (Itālija, Polija) būvniecībā, paplašināšanā un modernizācijā un LNG terminālu jaudas palielināšanā (Horvātijā), lai dažādotu piegādes un stiprinātu drošību. Šo četru investīciju kopējās izmaksas tiek lēstas 1,6 miljardu EUR apmērā[75].

***REPowerEU* nodaļās iekļautie pasākumi ievērojami pastiprina ANM ieguldījumu klimata mērķu sasniegšanā**. Vairāk nekā 74 % no *REPowerEU* pasākumu kopējām aplēstajām izmaksām veido klimata izdevumi – tas ievērojami pārsniedz minimālo prasīto īpatsvaru (37 %). Šis papildu ANM atbalsts klimatrīcībai sasniedz 47,8 miljardus EUR.

75 Komisija konkrētām valstīm adresētajos novērtējumos secināja, ka šie pasākumi atbilst prasībām attiecībā uz atkāpi no principa "nenodari būtisku kaitējumu" saskaņā ar Regulas 2021/241 21.c panta 6. punktu, lai aizsargātu ES tūlītējo enerģētisko drošību.

28. attēls. To pasākumu aplēsto izmaksu īpatsvars, kuri veicina ANM REPowerEU *mērķus*

Avots: atveseļošanas un noturības rezultātu pārskats.

Lai varētu izmantot *REPowerEU* nodaļām pieejamo finansiālo atbalstu, dalībvalstīm būs jāsasniedz 372 atskaites punkti un 254 mērķrādītāji. 2024. gada 5. jūnijā Francijai tika izmaksāts pirmais neatmaksājamais atbalsts piecu atskaites punktu un mērķrādītāju izpildei saskaņā ar tās *REPowerEU* nodaļu[76]. Tie cita starpā ietvēra virkni rūpniecības dekarbonizācijas projektu, kas nodrošinās paredzamo fosilās enerģijas patēriņa samazinājumu par 250 GWh gadā, un Likuma par atjaunīgās enerģijas ražošanas paātrināšanu stāšanos spēkā ar mērķi paātrināt atļauju piešķiršanas procedūras. 2024. gada 31. augustā ir ziņots par 68 atskaites punktu un mērķrādītāju pabeigšanu (no 622), bet Komisija tos vēl nav oficiāli novērtējusi. Ņemot vērā, ka *REPowerEU* nodaļas pieņemtas vien nesen, vēl ir pāragri novērtēt tajās iekļauto jauno reformu un investīciju īstenošanu. Tomēr, lai veicinātu *REPowerEU* mērķu savlaicīgu sasniegšanu, dalībvalstis tika mudinātas savās *REPowerEU* nodaļās iekļaut pārdomātus projektus, lai nodrošinātu to ātrāku īstenošanu.

[76] Dalībvalstis varēja pieprasīt *REPowerEU* piešķīruma priekšfinansējumu līdz 2023. gada beigām 20 % apmērā no papildu finansējuma. *REPowerEU* pasākumu priekšfinansēšanai 21 dalībvalstij, kas to pieprasīja (Zviedrija un Nīderlande šādu priekšfinansējumu nepieprasīja), tika izmaksāti 10,4 miljardi EUR.

REPowerEU nodaļās iekļauto pasākumu piemēri

Reformas

- **Spānija** ieviesīs būtisku reformu, kas uzlabos atļauju piešķiršanu atjaunīgās enerģijas ražošanas projektiem un elektroenerģijas tīkla infrastruktūrai. Reformas mērķi ir: i) atvieglot atjaunīgo energoresursu izmantošanu un ii) racionalizēt atļauju pieteikumu izskatīšanu.
- **Polija** nodrošinās atjaunīgo energoresursu, jo īpaši sauszemes vēja enerģijas iekārtu, ātrāku ieviešanu, pateicoties tālejošām reformām, kuru mērķis ir atvieglot atļauju piešķiršanu, ieviešot vienotu noteikumu kopumu, kas ļauj izmantot elektroniskas lietotnes un nodrošina pārredzamību attiecībā uz pieejamajām pieslēguma jaudām. Paredzams, ka līdz 2026. gadam tīklam kopumā tiks pieslēgti atjaunīgie energoresursi ar 30 gigavatu jaudu.

Investīcijas

- **Portugāle** sniegs atbalstu tādu stratēģisku neto nulles emisiju tehnoloģiju izgatavošanas jaudai kā saules paneļu ražošana Portugālē un Eiropā, sauszemes un atkrastes atjaunīgās enerģijas tehnoloģijas, elektrolīzeri un ilgtspējīgs biometāns.
- **Rumānija** sniegs atbalstu vairāk nekā 120 000 mājokļu īpašniekiem saules enerģijas paneļu uzstādīšanai un vairāk nekā 30 000 mājokļu īpašniekiem energoefektivitātes pasākumiem – tas tiks darīts papildus mērķorientētam atbalstam līdzīgām investīcijām 14 000 enerģētiski nabadzīgo mājokļu īpašniekiem un neaizsargātiem enerģijas patērētājiem.
- **Beļģija** atvieglos plašāku atjaunīgās enerģijas integrāciju un importu Ziemeļjūrā un tās tuvumā, atbalstot atkrastes enerģijas salas centra izveidi Ziemeļjūrā. Tas ļaus pieslēgt sauszemes elektrotīklam nākotnes atkrastes vēja elektroenerģijas avotus ar vismaz 3,15 gigavatu jaudu.

B. Pārskats par pasākumiem ar pārrobežu vai daudzvalstu dimensiju, kas iekļauti visās _REPowerEU_ nodaļās

REPowerEU *pasākumiem ir spēcīga pārrobežu vai daudzvalstu dimensija*

Pārrobežu un daudzvalstu projektiem ir izšķiroša nozīme _REPowerEU_ mērķu sasniegšanā vidējā termiņā, un tos veicina ar ANM. Pasākumi ar pārrobežu vai daudzvalstu dimensiju vai ietekmi ir pasākumi, kas palīdz nodrošināt ES enerģijas avotus vai samazināt atkarību no fosilajām degvielām un/vai enerģijas pieprasījumu. Lai gan ANM atbalsts patiesai pārrobežu infrastruktūrai bija ierobežots tās sarežģītības un izpildes termiņu dēļ, lielākā daļa dalībvalstu savās *REPowerEU* nodaļās ir iekļāvušas reformas un investīcijas, kas paredzētas, lai uzlabotu to enerģijas uzkrāšanas jaudas un elektrotīklus. Šīs

reformas ir izstrādātas, lai atvieglotu atjaunīgo energoresursu integrāciju un uzlabotu tīkla elastību un efektivitāti, tādējādi atbalstot plašāku ES mēroga energoinfrastruktūru. Visās 25 *REPowerEU* nodaļās, kas pieņemtas līdz 2024. gada 31. augustam, ir iekļauti pasākumi ar daudzvalstu vai pārrobežu dimensiju, un to kopējās aplēstās izmaksas ir 48,7 miljardi EUR, kas veido 76 % no šajās nodaļās iekļauto pasākumu kopējām izmaksām, – tas ievērojami pārsniedz ANM regulā prasītos minimālos 30 %. Dažas no nozīmīgākajām pārrobežu un daudzvalstu dimensijām un projektiem:

– vairākas dalībvalstis savos ANP ir iekļāvušas pārrobežu elektroenerģijas starpsavienojumu projektus. Piemēram, Beļģija Ziemeļjūrā būvē mākslīgu enerģijas salu, kas nākotnē savienos atkrastes vēja enerģijas avotus ar vismaz 3 GW jaudu ar sauszemes elektrotīklu un atvieglos atjaunīgās enerģijas importu no kaimiņvalstīm. Itālija uzlabo savu iekšējo energoinfrastruktūru, izbūvējot zemūdens kabeļus starp Sicīliju un Kampāniju, kā arī modernizē elektroenerģijas pārvades starpsavienojumus ar Austriju un Slovēniju, lai uzlabotu pārrobežu elektroenerģijas plūsmas. Tas uzlabos energoapgādes noturību un atjaunīgo energoresursu integrāciju,

– ir veiktas investīcijas gāzes infrastruktūrā, kuru mērķis ir samazināt atkarību no Krievijas gāzes un nodrošināt enerģētisko drošību visā ES. Piemēram, Polija paplašinās tās gāzes tīklu starp Gdaņsku un Gustožinu; Horvātija palielina Krkas LNG termināļa jaudu ar savienojumiem ar Ungāriju un Slovēniju; savukārt Itālija pastiprina savienojumus ar Austriju un Centrāleiropu,

– dažas dalībvalstis, piemēram, Francija un Spānija, koncentrējas uz kopīgām investīcijām atjaunīgā ūdeņraža ražošanā (svarīgi projekti visas Eiropas interesēs jeb *IPCEI*), kurām ir pārrobežu dimensija un kuru mērķis ir stiprināt ūdeņraža vērtības ķēdi visā ES. Horvātija finansē atjaunīgā ūdeņraža projektus saistībā ar Adrijas jūras ziemeļu "ūdeņraža ieleju", apvienojot Horvātiju, Slovēniju un Friuli-Venēcijas Džūlijas reģionu Itālijā.

Visu šo projektu kopīgā iezīme ir tā, ka to galīgais mērķis ir samazināt enerģijas pieprasījumu, samazināt fosilo degvielu izmantošanu un nodrošināt enerģijas piegādes drošību, tādējādi sniedzot būtisku ieguldījumu *REPowerEU* mērķu sasniegšanā. Informācija par ANP *REPowerEU* nodaļām ir pieejama arī atveseļošanas un noturības rezultātu pārskata[77] *REPowerEU* iedaļā.

[77] Sk. https://ec.europa.eu/economy_finance/recovery-and-resilience-scoreboard/rePowerEu.html.

4. Secinājums

Pēc 2023. gadā pieredzētajiem kavējumiem ir paātrinājusies atskaites punktu un mērķrādītāju izpilde un ANM līdzekļu izmaksa. dalībvalstu un Komisijas centieni 2023. gadā bija vērsti uz ANP pārskatīšanu, reaģējot uz plānu *REPowerEU*, bet pēc tam izmaksu veikšanas temps ir paātrinājies. Līdz 2024. gada 31. augustam ir izmaksāti vairāk nekā 40 % no pieejamajiem ANM līdzekļiem, un 25 dalībvalstīm izmaksāti 265,4 miljardi EUR. Pārskata periodā[78] vien Komisija 27 maksājumu pieprasījumos iekļautos 908 atskaites punktus un mērķrādītājus novērtēja kā apmierinoši izpildītus un pēc tam izmaksāja dalībvalstīm 112 miljardus EUR. Ja pašreizējais temps tiks saglabāts, Komisija plāno līdz 2024. gada beigām izmaksāt vairāk nekā 300 miljardus EUR. Turklāt 85 % no atskaites punktiem un mērķrādītājiem, kas bija jāsasniedz līdz 2024. gada pirmajam ceturksnim, Komisija vai nu ir novērtējusi kā izpildītus, vai arī dalībvalstis par tiem ziņojušas kā par pabeigtiem.

ANM un tā uz sniegumu balstītās pieejas efektivitāte ir apstiprināta ANM vidusposma novērtējumā. 2024. gada februārī publicētajā ziņojumā uzsvērts, ka visveiksmīgākās ANM iezīmes ir līdzekļu izmaksa atkarībā no īstenošanas progresa un atbalsts apvienotām reformām un investīcijām, un tām bieži vien ir savstarpēji pastiprinoša ietekme. dalībvalstis un ieinteresētās personas pauda atbalstu ANM uz sniegumu balstītajam raksturam, pateicoties tā nodrošinātajai paredzamībai un pārskatatbildībai. Novērtējumā arī tika atzīmēta ANM līdzekļu ātras izmaksas ietekme uz atbalstu dalībvalstīm krīzes laikā un publisko investīciju līmeņa saglabāšanu, savukārt investīciju un reformu unikālais apvienojums palīdz Eiropas ekonomikai labāk sagatavoties zaļās un digitālās pārkārtošanās procesiem un nākotnei.

Pēc ANM vidusposma novērtējuma Komisija ir pastiprinājusi centienus vienkāršot un paātrināt tā īstenošanu. Komisija 2024. gada 19. jūlijā pieņēma atjauninātus norādījumus par ANP, lai uzlabotu mehānisma īstenošanas efektivitāti un vienkāršotu ziņošanas prasības dalībvalstīm. Atjauninātie norādījumi sniedz papildu skaidrību par iespēju grozīt ANP saskaņā ar ANM regulu un par to, kādā apmērā objektīvu apstākļu gadījumā var izdarīt grozījumus ANP. Tas arī sniedz lielāku skaidrību par nosacījumiem, saskaņā ar kuriem ANM atbalstu var apvienot ar citiem ES fondiem nolūkā uzlabot sinerģiju.

Tā kā līdz ANM termiņa beigām 2026. gada beigās palikuši tikai nedaudz vairāk nekā divi gadi, visu dalībvalstu un iestāžu centieni būtu jākoncentrē uz mehānisma pilnīgu un savlaicīgu īstenošanu. Ir jānovērš iespējamās īstenošanas nepilnības un attiecīgā gadījumā jāpielāgo ANP, lai reaģētu uz jaunām un mainīgām problēmām. Komisija turpinās sadarboties ar dalībvalstīm un galvenajiem partneriem, lai pilnībā izmantotu ANM sniegtās iespējas nolūkā ātri īstenot reformas un investīcijas, kas risina mūsdienu būtiskākās

[78] No 2023. gada 1. septembra līdz 2024. gada 31. augustam.

problēmas, lai veicinātu zaļo un digitālo pārkārtošanos un vēl vairāk stiprinātu Eiropas Savienības noturību un konkurētspēju.